

2022

Tilinpäätös

KH 27.3.2023

Lempäälän kunta

Sisällys

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS.....	3
TILINPÄÄTÖSTÄ KOSKEVAT SÄÄNNÖKSET	5
TOIMINTAKERTOMUS.....	6
OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA	6
KUNNAN LUOTTAMUSHENKILÖORGANISAATIO.....	6
KUNNAN HENKILÖSTÖORGANISAATIO	7
YLEINEN JA OMAN ALUEEN TALOUDELLINEN KEHITYS.....	8
KUNNAN HENKILÖSTÖ	12
YMPÄRISTÖASIAT.....	13
MUUT EI-TALOUDELLISET ASIAT	14
ARVIO TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ.....	14
KUNNANHALLITUKSEN SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMISESTÄ.....	16
TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS.....	19
TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT.....	19
RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	20
TASE JA SEN TUNNUSLUVUT.....	22
KOKONAISTULOT JA -MENOT.....	25
KOKONAISTALOUTEEN LIITTYVÄT KUVAAJAT	26
KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS.....	29
YHDISTELMÄ KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN SISÄLTUVISTÄ YHTEISÖISTÄ.....	29
KUNNANHALLITUKSEN SELONTEKO KONSERNIVALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ JA HAVAINNOT KONSERNIYHTIÖISTÄ	29
KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT.....	30
KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	31
KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT	33
ESITYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ.....	37
TOTEUTUMISVERTAILU.....	38
TALOUSARVION SITOVUUS.....	38
TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	39
KUNTASTRATEGIAN TOTEUTUMISEN SEURANTA	39
TYTÄRYHTEISÖILLE ASETETTujen TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	40
LEMPÄÄLÄN VESI OY	40
LEMPÄÄLÄN LÄMPÖ OY / LEMPÄÄLÄN ENERGIA OY	42

LEMPÄÄLÄN VUOKRAKODIT OY.....	45
LEMPÄÄLÄN KEHITYS OY.....	47
LEMPON PARKKIKIIINTEISTÖT OY.....	48
LEKITEK OY.....	50
MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIoidEN TOTEUTUMINEN.....	52
KUNNANHALLITUS.....	52
HYVINVOINTILAUTAKUNTA.....	68
SIVISTYSLAUTAKUNTA.....	88
YHDYSKUNTALAUTAKUNTA.....	112
KÄYTTÖTALouden TOTEUTUMINEN TEHTÄVÄALUEITTAIN.....	129
TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN.....	134
INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN.....	136
RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN.....	142
YHTEENVETO MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIoidEN TOTEUTUMISESTA.....	143
TILINPÄÄTÖSLASKELMAT.....	145
TULOSLASKELMA.....	145
RAHOITUSLASKELMA.....	146
TASE.....	147
KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LASKELMAT.....	150
KONSERNIN TULOSLASKELMA.....	150
KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA.....	151
KONSERNIN TASE.....	153
LIITETIEDOT.....	157
ALLEKIRJOITUKSET.....	181
LUETTELOT JA SELVITYKSET.....	182

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Lempäälän vuosi 2022 toteutti hyvin kuntastrategian linjaamia tavoitteita. Aiomme jatkossakin kehittää elinvoimaisuutta ja palvelukykyä huolehtien samalla pitovoimastamme. Lempäälän väestönkasvu jatkuu yhä Tampereen kaupunkiseudun kuntien kärkikolmikossa. Väkiluvun ennakkotieto vuoden vaihteesta on 24 578 eli nettokasvu on +414 asukasta, +1,7 %. Tällä väestöluvulla sijoitumme 42. kunnaksi kuntakokoon mukaisessa rankingissa. Moni elinvoimaa mittaava tunnusluku puolestaan sijoitti meidät valtakunnassa niin hopealle kuin pronssisijoille.

Vuosi 2022 on ollut valmistautumisen vuosi. Hyvinvointialueuudistus työllisti organisaatiota monella tapaa ja se näkyi niin jaksamisessa kuin arjen muiden tehtävien yhteensovittamisessa muutokseen. Tärkeää valmistautumista ns. uuden kunnan toiminta-aikaan tehtiin koko vuosi. Uudet toimielimemme: yhteisölautakunta ja elinvoimajaosto, edellyttivät myös hallinnollisia sekä organisatorisia uudelleen tarkasteluja.

Työntäteisen vuoden kohokohtia ovat kuitenkin olleet monet palkitsemiset ja elinvoimamittauksissa menestyminen. Lempäälän kunta sai vuonna 2022 ensimmäistä kertaa jaettavan SAK:n tunnustuksen esimerkillisenä ja vastuullisena työnantajana. Tästä erityiskiitos kunnan yhteistyöryhmälle sekä luottamusmiehille, jotka tekevät merkittävää työtä kuntamme henkilöstön ja työnantajan yhteisen näkemyksen löytämiseksi. Kuntamme elinvoimaisuus näkyy myös MDI:n alukehitysmittauksessa, jossa saimme elinvoimaindeksissä valtakunnan kolmossijan. Tämän lisäksi WSP-tutkimuksessa ylsimme elinvoimaisuudessa jopa Suomen kunnista toiseksi. Nämä huomionosoitukset ovat tärkeitä näyttöjä henkilöstömme osaamisesta ja ammattitaidosta, niistä on syytä olla tyytyväinen niin yksilönä kuin työnantajana.

Lempäälän kuntatalous pysyi verotulopohjan hyvän kasvun ansiosta kestäväällä uralla ennakoitua suuremmasta palvelumenojen kasvusta huolimatta. Tilivuosi 2022 muodostui lopulta noin 1,0 milj. euroa ylijäämäiseksi vuosikatteen jäädessä vajaan 9,0 milj. euroon. Kunnan lainamäärä väheni edellisvuodesta ollen 3618 €/as. Taseeseen kertynyttä ylijäämää kunnalla on tämän tilinpäätöksen jälkeen noin 33 milj. euroa. Lisäksi Lempäälä on tehnyt investointivaroja strategisesti tärkeitä rakennushankkeita varten. Erikseen on kuitenkin todettava, että Lempäälällä on merkittävä haaste tulevien vuosien taloudellisesti kestävä investointitason määrittämisessä. Kuntien taloudellisen kantokyvyn suuntaviivat hyvinvointialueuudistuksen jälkeiselle ajalle tarkentuvat vasta kuluvana vuonna. Yleismaailmallinen tilanne on johtanut reippaaseen inflaatiokehitykseen, mikä omalta osaltaan vaikeuttaa investointien toteutusta. Lempäälä on jo kuitenkin käynnistänyt omat ennakoivat toimet kokonaistalouden tilanteen haltuun ottamiseksi sekä tulevaisuuden kuntapalveluiden ja investointien turvaamiseksi.

Kiitän henkilökuntaa, luottamushenkilöitä ja eri sidosryhmiä yhteistyöstä ja arvokkaasta panoksestanne kuntamme kehittämisessä. Jatkakaamme kohti uusia tavoitteita ja uutta strategiakautta yhdessä kuntamme parhaaksi!

Lempäälän kunta

Heidi Rämö

kunnanjohtaja

TILINPÄÄTÖSTÄ KOSKEVAT SÄÄNNÖKSET

Kuntalain 113 § mukaan kunnan tilikausi on kalenterivuosi. Kunnanhallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi. Tilintarkastajien on tarkastettava tilinpäätös toukokuun loppuun mennessä. Kunnanhallituksen on saatettava tilinpäätös tilintarkastuksen jälkeen valtuuston käsiteltäväksi. Valtuuston on käsiteltävä tilinpäätös kesäkuun loppuun mennessä.

Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus.

Tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta sekä toiminnasta. Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa.

Tilinpäätöksen allekirjoittavat kunnanhallituksen jäsenet sekä kunnanjohtaja tai pormestari.

Kuntalain 114 §:n mukaan kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätös tulee laatia samalta päivältä kuin kunnan tilinpäätös.

Konsernitilinpäätös laaditaan konserniyhteisöjen taseiden ja tuloslaskelmien sekä niiden liitetietojen yhdistelmänä. Konsernitilinpäätökseen sisällytetään lisäksi konsernin rahoituslaskelma, jossa annetaan selvitys kuntakonsernin varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana.

Kuntayhtymän tilinpäätös yhdistellään jäsenkunnan konsernitilinpäätökseen. Kunnan, jolla ei ole tytäryhteisöjä, mutta joka on jäsen kuntayhtymässä tai liikelaitoskuntayhtymässä, tulee sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätöstä vastaavat tiedot.

Kuntalain 115 § mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa. Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista kunnan ja kuntakonsernin talouteen liittyvistä olennaisista asioista, jotka eivät käy ilmi kunnan tai kuntakonsernin taseesta, tuloslaskelmasta tai rahoituslaskelmasta. Tällaisia asioita ovat ainakin arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

TOIMINTAKERTOMUS

OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

KUNNAN LUOTTAMUSHENKILÖORGANISAATIO

Lempäälän kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Kunnanvaltuusto

Lempäälän kunnan ylintä päätösvaltaa käyttää kunnanvaltuusto, johon kuuluu 43 valtuutettua. Kuntalain 14 §:n mukaan kunnanvaltuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kunnan päätösvaltaa.

Valtuuston puheenjohtajana toimi Träskbäck Jocka (Kok.), ensimmäisenä varapuheenjohtajana Petäkoski-Hult Tuula (SDP), toisena varapuheenjohtajana Saikkonen Jani (PS) ja kolmantena varapuheenjohtajana Rajamäki Minna (Kesk.). Valtuuston vaalituloksen mukainen paikkajakauma oli Kansallinen Kokoomus 13, Suomen Sosialidemokraattinen Puolue 8, Perussuomalaiset 7, Suomen Keskusta 6, Vihreä liitto 4, Suomen Kristillisdemokraatit (KD) 3, Vasemmistoliitto 2.

Kunnanhallitus

Kunnanhallitus ja konsernijohto johtavat kunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta. Kunnanhallituksen esittelijänä toimii kunnanjohtaja. Kunnanhallituksessa on 11 jäsentä.

Kunnanhallituksen puheenjohtajana toimi Päivänen Maria (SDP), 1. varapuheenjohtajana Hakala Heikki (Kok.) ja 2. varapuheenjohtajana Niemi Veijo (PS).

Lautakunnat

Lautakunnat ja puheenjohtajat: hyvinvointilautakunta pj. Petäkoski-Hult Tuula (SDP), sivistyslautakunta pj. Kiiveri Antti (PS), yhdyskuntalautakunta pj. Tolonen Kari (Kok.), viranomaislautakunta pj. Havukainen Heikki (SDP), tarkastuslautakunta pj. Ruottunen Esko (PS) ja keskusvaalilautakunta pj. Nelimarkka Martti (Kok.).

KUNNAN HENKILÖSTÖORGANISAATIO

Tilivelvollisuus

Kuntalain mukaan valtuutetut eivät ole tilivelvollisia, mutta kunnan muiden toimielinten jäsenet ovat. Toimiessaan jäsenenä muussa toimielimessä valtuutettu on tässä tehtävässään tilivelvollinen.

Tilivelvollisuus kuvataan vuoden 2022 toimintakertomukseen vuodelle 2022 vahvistetun talousarvion ja vuoden 2022 organisaatorakenteen mukaisesti. Lempäälän kunnan tilivelvollisia toimielimiä ovat: kunnanhallitus, tarkastuslautakunta, keskusvaalilautakunta, hyvinvointilautakunta, sivistyslautakunta, yhdyskuntalautakunta ja viranomaislautakunta.

Kuntalaki ei vaadi tilivelvollisten viranhaltijoiden määrittelemistä ennakolta, mutta toiminnan järjestämisen kannalta on selkeämpää, jos viranhaltijat tietävät etukäteen, keitä vastuuvapauslausuma koskee.

Lempäälän kunnan tilivelvollisia viranhaltijoita ovat kunnanjohtaja, palvelualueiden johtajat, prosessijohtajat ja tehtäväalueiden esihenkilöt. Heillä on kokonaisvastuu kunnan, palvelualueiden, prosessien tai tehtäväalueiden toiminnasta ja taloudesta. Lisäksi tilivelvollisia viranhaltijoita ovat tilivelvollisten toimielinten esittelijöinä toimivat viranhaltijat.

YLEINEN JA OMAN ALUEEN TALOUDELLINEN KEHITYS

Yleinen valtakunnallinen kehitys

Kuntien verorahoitus on kasvanut vuonna 2022 hyvin siitäkin huolimatta, että yhteisöveron jako-osuuden korotus ja covid-19-tukiin liittyvät valtionosuuslisäykset päättyivät. Menot ovat kuitenkin kasvaneet tuloja nopeammin. Kulutusmenojen kasvua ovat ylläpitäneet vuonna 2022 palvelutarpeen kasvun lisäksi hoito- ja palveluvelan purkamisen sekä hallitusohjelman mukaiset kuntien tehtävien laajennukset, joissa kustannukset nousevat vuosittain. Lisämenoja on aiheutunut myös Venäjän hyökkäyssodan heijastusvaikutuksista energiakustannuksiin.

Kuntien tulot sekä menot lähes puolittuvat hyvinvointialueuudistuksen seurauksena. Kuntien tehtävät painottuvat uudistuksen jälkeen entistä vahvemmin varhaiskasvatukseen ja koulutukseen, joiden yhteenlaskettu palvelutarve on laskeva koko 2010-luvun jatkuneen syntyvyyden alenemisen vuoksi. Kasvukeskuksissa palvelutarpeen alenema on kuitenkin koko maan keskiarvoja pienempi.

Vuonna 2023 hallituskausi päättyi ja monet hallituksen määräaikaisten toimet lakkaavat. Kuntataloudesta poistuu esimerkiksi covid-19-avustuksia ja opetuksen laatu- ja tasa-arvohankkeita. Kuntien kulutusmenot jatkavat kuitenkin kasvuaan. Tähän vaikuttaa etenkin kunta-alan palkankorotukset, jotka on sidottu vähintään yleiseen linjaan vuosille 2023 ja 2024. Lisäksi kunta-alan palkkoja nostaa viisivuotinen palkkaohjelma vuosille 2023–2027, jolla palkat nousevat yhteensä noin 5,1 prosenttia. Palkkaratkaisuilla on suuri merkitys kuntien kustannuskehitykselle, sillä henkilöstökulut muodostavat jatkossakin sen suurimman kuluerän.

Kuntien investointipaineet pysyvät mittavina jatkossakin muun muassa rakennuskannan iän, väestön muuttoliikkeen ja ilmastonmuutoksen edellyttämän vihreän siirtymän vuoksi. On kuitenkin mahdollista, että talouden epävarmat näkymät sekä kasvavat korot ja kustannukset siirtävät investointeja tuleville vuosille. Kuntien alijäämän arvioidaan pysyvän noin 0,4 prosentissa suhteessa BKT:hen vuonna 2023. Vaikka väestön ikääntymisestä aiheutuvat sosiaali- ja terveydenhuollon kasvavat menopaineet poistuvat kuntien vastuulta sote-uudistuksen myötä, jää kunta-hallinnon tulojen ja menojen välille painelaskelmassa kasvava epätasapaino. Kuntahallinnon alijäämä kasvaa 0,5 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuosina 2024–2025 ja 0,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen tarkastelujakson lopulla vuosina 2026–2027.

Sote-uudistuksen seurauksena kuntataloudesta siirtyy noin 5,1 mrd. euroa velkaa hyvinvointialueille vuonna 2023. Kuntahallintoon jää kuitenkin mittavat velat, jotka kasvavat alijäämien myötä. Alijäämän kasvun tasaantuminen näkyy kuitenkin velkasuhteen kasvun hidastumisena viime vuosikymmenen keskimääräiseen kasvuvauhtiin verrattuna.

(Lähde: otteita VM:n Taloudellisesta katsauksesta, julk. joulukuu 2022)

Lempäälän taloudellinen tilanne vuonna 2022

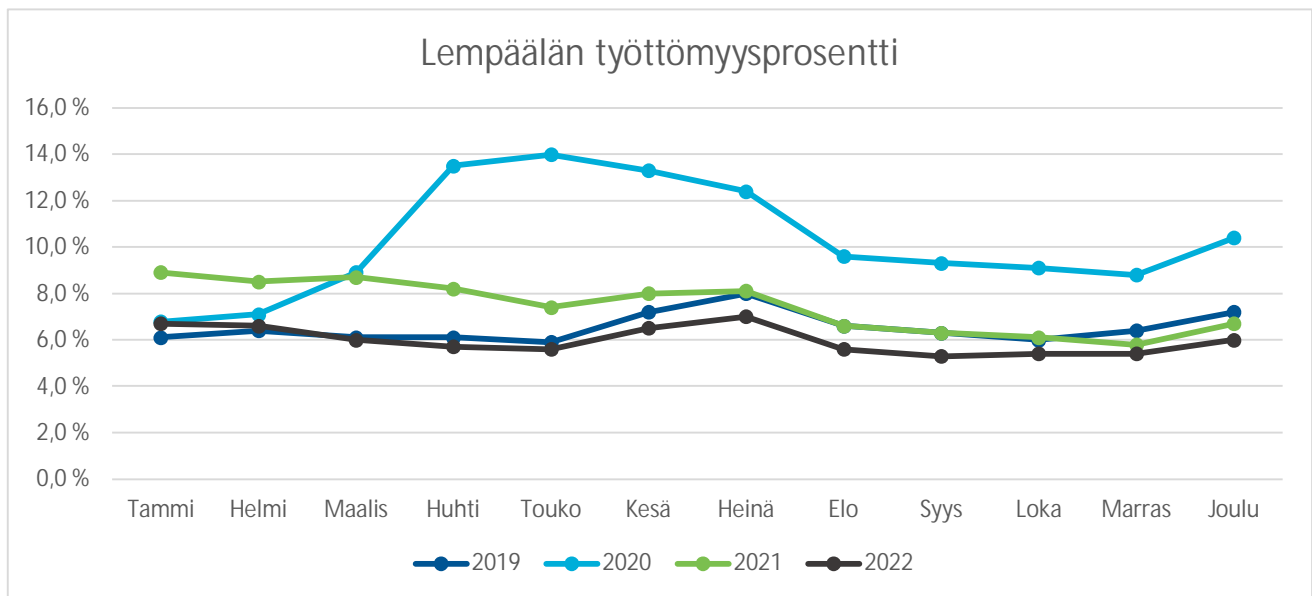
Yleistilanne Lempäälässä

Lempäälän väkiluku oli Tilastokeskuksen ennakkoväkilukutiedon 31.12.2022 mukaan 24 578. Väestönkasvu edellisvuoden viralliseen väkilukuun 24 164 verrattuna oli +414 asukasta (+1,7 %). Nettokasvusta vain vajaat 20 % perustuu luonnolliseen väestönlisäykseen (syntyneet -kuolleet) ja loppuosa kasvusta selittyy nettomuuttovoitolla. Lempäälässä suhteellinen väestönkasvu oli Tampereen kaupunkiseudun 2. suurinta vuonna 2022.

Lempäälän väestön kokonaiskehitys toteutuu tällä hetkellä selvästi syksyllä 2021 päivitettyä Tilastokeskuksen väestöennustetta positiivisemmin. Erityisesti työikäisten ja alle kouluikäisten määrän poikkeama ennusteeseen verrattuna osoittaa kunnan elinvoimaisuutta.

	Yht.	0–6	7–12	13–15	16–18	19–49	50–64	65–74	75–
Vuosi	31.12.	31.12.	31.12.	31.12.	31.12.	31.12.	31.12.	31.12.	31.12.
ennakkotieto	24 578	2 072	2 327	1 212	1 079	9 358	4 284	2 364	1 882
ennuste 2022	24 287	2 032	2 352	1 206	1 079	9 122	4 264	2 340	1 892
ennuste 2023	24 495	2 030	2 272	1 208	1 143	9 217	4 301	2 301	2 023
ennuste 2024	24 683	2 027	2 200	1 205	1 158	9 309	4 349	2 305	2 130

Lempäälän työttömyysasteen vuosikeskiarvo laski edellisvuoden 7,4 %:sta 6,0 %:iin. Myös Pirkanmaan ELY-keskuksen alueella työttömyysasteen vuosikeskiarvo laski 10,6 %:sta 8,5 %:iin.

Tuloslaskelma

Toimintakate, joka muodostuu käyttötalouden tuottojen ja kulujen erotuksesta, ilmoittaa paljonko toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla eli verorahoituksella. Toimintakate vuonna 2022 oli -139,1 milj. € ja se heikkeni 14,4 milj. € edellisvuodesta. Käyttötalouden nettomenot siis kasvoivat peräti +11,5 %.

Käyttötalouden toimintakulut olivat 160,1 milj. € ja niiden kasvu edellisvuodesta oli 8,8 milj. € (+5,8 %). Muutostalousarvioilla korotettu toimintakulujen 153,7 milj. € arvio ylittyi vajaat 6,5 milj. € pääasiassa palveluostojen ylitysten johdosta. Palvelujen ostot, 71,9 milj. €, olivat suurin kuluerä ja ne myös kasvoivat eniten edellisvuoteen verrattuna + 3,5 milj. € (+5,2 %). Henkilöstökulut olivat 66,7 milj. € ja ne kasvoivat vajaat 3,2 milj. € (+5,0 %). Aine- ja tarvikemenot olivat 8,6 milj. € ja ne kasvoivat 0,4 milj. € (+5,2 %). Avustusmenot olivat 6,3 milj. € (+12,3 %) ja muut toimintakulut olivat 6,6 milj. € (+17,7 %). Muiden toimintakulujen kasvua selittää etenkin kiinteistöleasingilla rahoitettujen vuokrakohteiden kasvu.

Käyttötalouden toimintatuotot olivat noin 21,0 milj. € (-21,0 %). Toimintatuottojen 5,6 milj. € alenema edellisvuoteen selittyy saaduilla 1,35 milj. € korona-avustustuotoilla (edellisvuonna 3,8 milj. €) sekä myös maaomaisuuden 1,5 milj. € myyntivoitoilla (edellisvuonna 5,5 milj. €). Maan myyntivoittojen tuloarvion (2,45 milj. €) lähes 1 milj. € alitus johtui ennen kaikkea vuoden 2022 luovutusohjelmassa olleen kolmen rivitalotontin myynnin siirtymisestä vuodelle 2023.

Kunnanvaltuusto käsitteli ja hyväksyi helmikuun 2023 kokouksessaan yksimielisesti vuoden 2022 talousarvion toimielimittaiset menoylitykset ja tuloarvioiden alitukset. Talousarviototeumaan on tämän jälkeen tullut tilinpäätösvalmistelussa muutamia hyvinvointialuevalmisteluun liittyviä sekä jaksotettaviin tuottoihin ja kuluihin liittyviä muutoksia.

Kunnan tuloveroa kertyi 102,5 milj. €, eli verotuotto kasvoi edellisvuodesta 6,5 milj. € (+6,8 %). Maltillisesti arvioitua kunnallisveron verotuloarviota korotettiin muutostalousarviomenojen katteeksi 2,0 milj. €:lla, mutta korotettu tuloarviokin ylittyi lopulta vajaat 1,1 milj. €. Kiinteistöveroja kertyi 6,4 milj. € (+8,7 %). Osuus yhteisöveron tuotosta oli noin 7,5 milj. € (+8,0 %). Myös yhteisöveron tuloarviota korotettiin muutostalousarvioiden menojen katteeksi runsaat 0,9 milj. € ja korotettu tuloarvio ylittyi vajaat 1,5 milj. €. Kunnille koronatukitoimena kohdennettu yhteisöveron jako-osuuden määräaikainen korotus ei ollut enää voimassa vuodelle 2022. Tähän suhteutettuna tilivuoden 2022 yhteisöveron kehitys oli erittäin myönteinen signaali elinvoimaisesta yhteisöveropohjasta. Yhteensä Lempäälän kunnan verotulokasvu oli vajaat 7,6 milj. € (+6,9 %).

Valtionosuuksia kertyi vajaat 31,4 milj. € eli vajaat 2,9 milj. € (+10,0 %) edellisvuotta enemmän. Talousarvion tuloarviota korotettiin muutostalousarviomenojen katteeksi noin 1,6 milj. € ja korotettu tuloarvio toteutui ennakkoidusti.

Korkokulujen kasvu kiihtyi merkittävästi vuoden viimeisellä kolmanneksella ja kuluarvio ylittyi 0,2 milj. €:lla. Tilanne kuitenkin kompensoitui, sillä myös rahoitustuotot ylittivät tuloarvion vajaat 0,4 milj. €:lla pääasiassa tytäryhtiöiden antolainakorkojen ja takausprovisioiden kasvun johdosta.

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin ja lainojen lyhennyksiin. Loppuvuoden merkittävän toimintamenojen kasvun kiihtymisen ja maanmyyntivoittojen tuolarvion alituksen johdosta vuosikate jäi selvästi arvioidusta ollen 8,9 milj. € (362 €/as.). Vuonna 2021 vuosikate oli 13,0 milj. € (539 €/asukas).

Lempäälän suunnitelmapoistot toteutuivat likimain talousarvioon arvioidun 10,5 milj. € mukaisesti ollen 10,3 milj. €. Vuosikate kattoi poistoista 86,2 % (edellisvuonna 128,6 %)

Tilinpäätöksessä 2022 puretaan uimahalliyhtiön pääomittamiseen tehdyn investointivarausten loppuosa 2,0 milj. €. Lisäksi puretaan kuntakeskustan infrarakentamiseen tehtyä investointivarausta runsaat 0,4 milj. €:lla. Tilikauden alijäämäisestä operatiivisesta tuloksesta johtuen uusia investointivarauksia ei vuonna 2022 tehty.

Varausten kaikkinaisen käsittelyn jälkeen Lempäälän tilikausi jää vajaat 1,0 milj. € ylijäämäiseksi. Tämän lisäksi Lempäälällä on kertomusvuotta aiempien tilikausien yhteenlaskettua ylijäämää taaseessa runsaat 32 milj. €.

Investoinnit, rahoituslaskelma ja tase

Hankeryhmittäiset investointien toteumat perusteluineen on esitetty toimintakertomuksen investointiosan yhteydessä sivuilla 137–142. Rahoituslaskelmasta johdettu tunnusluku, investointien tulorahoitus-% heikkeni edellisvuosista ollen 77,6 % (vuonna 2021 115,1 %).

Kunnan lainamäärä vuoden lopussa oli 88,9 milj. € eli 3 618 €/asukas, kun vastaavat luvut vuotta aiemmin olivat 89,4 milj. € ja 3 701 €/asukas. Uudistetun ohjeen mukaisesti peruskunnan lainakantaa koskeva tunnusluku sisältää myös konsernitiliä käyttävien tytäryhtiöiden tilisaldot. Konsernivelan määrä oli vuoden lopussa 173,5 milj. € eli 7 060 €/asukas, kun vastaavat luvut vuotta aiemmin olivat 162,7 milj. € ja 6 734 €/asukas.

Lainahoitokatteen tunnusluku 0,6 heikkeni (1,1). Kassan riittävyyttä kassapäivinä kuvaava tilinpäätöshetken tunnusluku oli 20 pv. (24 pv.)

Lainat ja vuokravastuut -tunnusluku oli vuonna 2022 127,5 milj. € eli 5 187 €/asukas (edellisvuonna 123,8 milj. € eli 5 122 €/asukas).

Kunnan vakavaraisuutta ja alijäämän sietokykyä kuvaava omavaraisuusaste heikkeni hieman olleen 45,1 % (45,8 %). Suhteellisen velkaantuneisuuden tunnusluku parani hieman olleen 66,7 % (67,7 %). Se kertoo, paljonko kunnan yhden vuoden käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Omavaraisuusaste koko kuntakonsernissa oli 26,4 % (edellisvuonna 28,0 %) ja suhteellinen velkaantuneisuus 95,8 % (edellisvuonna 92,0 %).

KUNNAN HENKILÖSTÖ

Työvoimakustannukset ja henkilöstöinvestoinnit

	2022		2021	
Ennakonpidätyksen alaiset palkat	-53 654 825		-51 315 967	
Eläke- ja sosiaalivakuutusmaksut*	-11 589 442		-10 884 117	
Yhteensä	-65 244 267		-62 200 084	
Vuosilomapalkat	-3 609 917	6,73 %	-3 143 218	6,13 %
Terveysperusteisten poissaolojen palkat, brutto	-1 646 470	3,07 %	-1 786 292	3,48 %
Perhevapaiden palkat, brutto	-310 358	0,58 %	-312 245	0,61 %
Palkallinen tilapäinen hoitovapaa	-166 834	0,31 %	-131 815	0,26 %
Saadut KELA-korvaukset (sairaus, äitiys- ja isyysvapaat, ym.)	1 325 268		1 052 617	

* prosenttiosuus ennakonpidätyksen alaisista palkoista

Vakituisen henkilöstön sairastavuus

Vakituisen henkilöstön sairastavuus	2022	2021
Vakituinen henkilöstö	1 217	1 193
Sairauspäiviä yhteensä	25 811	24 121
Sairauspäiviä / hlö	21,2	20,2
Sairastaneiden lkm.	1 040	940
Sairasteiden osuus	85,46 %	78,79 %

Kunnassa laaditaan erillinen henkilöstökertomus vuosittain.

Koronapandemia vaikeutti lähityötä vielä vuonna 2022 ja se näkyi myös sairauspoissaoloissa erityisesti alkuvuonna. Alle kahden viikon poissaolot kasvoivat merkittävästi (+50 %). Kunta tarjosi henkilöstölle koronatestaukset työterveyden kautta ja pyrki näin myös keventämään terveydenhuollon kuormitusta.

Vuonna 2022 valmisteltiin myös henkilöstön siirtymistä hyvinvointialueelle. Kaikkiaan 505 henkilöä siirtyi vuoden vaihteessa Pirhan palvelukseen. Siirtyvää henkilöstöä muistettiin pienellä läksäislahjalla sekä vapaamuotoisella kahvitilaisuudella.

Henkilöstöä huomioitiin vuoden aikana laajasti. Koko henkilöstöä palkittiin 300 eurolla vuoden 2021 ponnisteluista. Lisäksi järjestimme vuoden aikana kahdet yhteiset juhlat, toiset Lempäälätalossa ja toiset Ideaparkin Bläk Boksissa. Vuonna 2022 annettiin myös historian ensimmäiset Tarkalla korvalla –palkinnot henkilöstölle.

SAK:n Pirkanmaan aluejärjestö palkitsi Lempäälän kuntaa ja valitsi sen ensimmäisenä Esimerkilleksi työnantajaksi. Lisäksi Lempäälän henkilöstön tekemää kehittämistyötä palkittiin kolmella palkinnolla valtakunnallisessa Kuntatyö2030-gaalassa. Lempäälä oli myös ehdokkaana PAEK:in Vastuullinen työnantaja -kilpailussa ainoana kuntaorganisaationa.

Aloitimme vuoden 2022 lopulla henkilöstön fiiliskyselyt. Sen perusteella vuoden loppua kohden fiilis työskennellä heikentyi hieman, mutta edelleen yli puolet henkilöstöstä koki työskentelyn enemmän positiivisena.

Työhyvinvointiohjelma ILOA III -osuus Arvostava työyhteisö jatkui vuonna 2022. Kuntatason koulutukset, Esihenkilöakatemia ja Palvelumuotoilun koulutuksia jatkettiin myös vuonna 2022.

Aiempien vuosien tapaan palkattomien vapaiden käytäntöä jatkettiin vuonna 2022. Näiden työnantajan tukemien palkattomien vapaiden käyttö väheni hieman.

YMPÄRISTÖASIAT

Lempäälän kunnan alueella on runsaasti vesistöä, joiden rannoilla on paljon sekä vakituista että vapaa-ajan asutusta. Vesistöjen laatua tarkkaillaan säännöllisesti vuosittain ympäristönsuojelun vesistö tarkkailuohjelman mukaisesti sekä eri toimijoiden veloitettavuuksiin perustuen. Vesistöön kohdistuvia riskejä ovat maataloudesta, rakennettujen alueiden hulevesistä, yhdyskuntien jätevesistä ja haja-asutuksen puutteellisista jätevesien käsittelyjärjestelmistä kulkeutuvat ravinteet, mikrobit ja muut haitalliset aineet sekä Pyhäjärven osalta säännöstelyn vaikutukset. Myös ilmastonmuutos vaikuttaa vesistöissä ja niiden valuma-alueilla. Lempäälän pistekuormittajista merkittävin on Lempäälän Vesi Oy:n jätevedenpuhdistamo, josta puhdistetut jätevedet johdetaan Kuokkalankosken kautta Pyhäjärven vesistöön.

Lempäälän kunnan alueella sijaitsee neljä luokiteltua pohjavesialuetta. Pohjavesialueista Lempäälä-Mäyhäjärven ja Leukamaan 1-luokan pohjavesialueilla sijaitsee kolme Lempäälän Vesi Oy:n vedenottamo. Hennerin 2-luokan pohjavesialueella ei ole ollut vedenottoa. Pohjavesialueilla pilaantumista voivat aiheuttaa mm. palavien nesteiden varastointi ja kuljetukset, tiesuojauksen kloridipäästöt, viemäriverkostojen vuodot ja jätevesien johtaminen maahan sekä maa- ja metsätalouden typpipäästöt. Lempäälässä on laadittu pohjavesialueiden suojelusuunnitelma.

Lempäälän kunnan alueella on kunnan ja yksityisten maanomistajien omistamia luonnonsuojelualueita sekä suojeltujen luontotyyppien alueita yhteensä n. 1,5 % kunnan pinta-alasta. Lempäälän luonnon monimuotoisuusohjelman laadinta on aloitettu vuonna 2022 ja se on tarkoitus saada valmiiksi vuoden 2023 aikana.

Lempäälän läpi kulkee Tampere-Helsinki moottoritie (VT 3) sekä rautatie. Kunnan alueelle sijoittuu lisäksi nauhataajaman läpi kulkeva Tampereentie ja muita vilkkaasti liikennöityjä maanteitä. Liikennemelu onkin Lempäälässä yksi merkittävä ympäristöoloihin vaikuttava tekijä. Lempäälän kunnassa on laadittu meluntorjunnan toimintasuunnitelma, jonka myötä pyritään edistämään parempaa ääniympäristöä. Lempäälän kunnan vilkkaimmin liikennöityjen liikenneväylien

meluvaikutusta on selvitetty mallintamalla päivä- ja yöajan melutasot vuoden 2022 ja 2040 liikennemäärätiedoilla. Vuonna 2022 valmistunut melumallinnus on jaettu kunnan verkkosivustolla myös muiden käyttöön.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvomia ympäristölupa- tai rekisteröintivelvollisia toimintoja oli 48 kpl vuonna 2022. Toimialoina ovat mm. metalliteollisuus, energian tuotanto, jake-luasemat, VOC-yhdisteitä käyttävä toiminta, maa-ainesten otto, mineraalituotteiden valmistus, eläinsuojat, jätteen käsittely sekä muut toiminnot. Vuonna 2022 kunnan ympäristönsuojelu teki 22 valvontasuunnitelman mukaista valvontakäyntiä. Lempäälässä on myös ympäristöriskeiltään suurempia toimintoja, joihin liittyy mm. kemikaalien laajamittaista teollista käsittelyä ja varas-tointia kemikaalikuljetukseen, suurempia VOC-laitoksia ja jätevedenpuhdistamo. Lempäälän kunnassa on neljä (4) kemikaaleihin ja räjähteisiin liittyvää Tukesin valvomaa kohdetta (lisäksi ns. maakaasukohteita on 6). Pirkanmaan ELY-keskuksen valvomia ympäristölupakohteita on kahdek-san (8), joista kolme sisältyy myös Tukesin valvomiin kohteisiin. Lisäksi Pirkanmaan pelastuslai-toksen valvomia vähäisen teollisen käsittelyn ja varastoinnin kohteita on Lempäälässä 43. Kun-nan ja valtion valvontaviranomaisten valvomat toiminnot eivät sijaitse Lempäälän luokitelluilla pohjavesialueilla. Toiminnoista osa (alle 10) sijoittuu vesistön läheisyyteen ja noin puolet sijoit-tuu yhdyskuntarakenteen mukaiselle taajama-alueelle.

MUUT EI-TALOUDELLISET ASIAT

Hyvään hallintoon kuuluu, että kansalaiset ja yhteistyökumppanit voivat luottaa viranomaisen ja virkamiehen toimintaan sekä riippumattomuuteen ja avoimuuteen. Toiminnan on oltava puolueetonta ja sen on myös näytettävä puolueettomalta sidosryhmien ja kansalaisten näkökulmasta. Virkamies/työntekijä, luottamushenkilö tai julkista valtaa käyttävä henkilö ei saa pyytää, ottaa vastaan tai hyväksyä lahjaa, etua, lupausta tai tarjousta itselleen tai toiselle, jos se voi heikentää luottamusta hänen toimintaansa tai viranomaistoimintaan.

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt helmikuussa 2021 valtuutetun käsikirjan, joka sisältää myös luot-tamushenkilön huoneentaulun. Huoneentaulu kokoaa yhteen tärkeimmät eettiset periaatteet, johon luottamushenkilöorganisaatio on sitoutunut. Kunta on myös vuonna 2020 päivittänyt vie-raanvaraisuuden, etujen ja lahjojen vastaanottamisen ohjeistuksen. Hankinnoissa noudatetaan lakia julkisista hankinnoista ja sen perusteella laadittuja hankintaohjeistusta. Esihenkilökate-mian avulla koulutetaan vuosittain esihenkilöitä hallinnon, talouden ja henkilöstöhallinnollisten tehtävien asianmukaiseen hoitoon. Johtavat luottamushenkilöt ja esittelijävastuussa olevat vi-ranhaltijat ovat tehneet sidonnaisuusilmoitukset. Kunnanhallituksen tietoon ei ole tullut korrup-tioon, lahjontaan eikä ihmisoikeuksien rikkomiseen liittyviä asioita.

ARVIO TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä ja olennaisista riskeistä

Lempäälän kunnan vuosikate palvelumenojen ja kasvuinvestointien rahoittamiseksi heikentyy tulevina vuosina oleellisesti, ellei tilanteeseen reagoida riittävästi. Hyvinvointialueudistuksen

jälkeinen kuntien valtionosuuspohja tarkentuu syksyllä 2023 ja lisäksi kokonaistilanteeseen tulee vaikuttamaan myös toimeenpantava työvoimahallinnon uudistus. Verotulopohjan kasvu ei yksittäisenä tekijänä tule yhtä aikaa riittämään erityisesti uusista kunta-alan palkkasopimuksista johtuvien henkilöstökulukasvuihin, palvelutoiminnan laajentumisesta johtuvien palveluostojen käytönokasvuun ja Lempäälän kasvuinvestointien rahoituksen kohentamiseen. Myös Lempäälän kunnan on arvioitava seuraavan taloussuunnitelmakerroksen valmistelun yhteydessä, edellyttääkö lähivuosien talousnäkymien vakauttaminen jopa veronkorotuksia.

Mikäli Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan pitkittyy tai sotatoimet Euroopassa muutoin eskaloituvat lisää, tilanteella on todennäköisesti vaikutuksia tulevien vuosien energia- ja tarvikekuluihin ja yleisestikin aineiden ja tarvikkeiden saatavuuteen.

Viimeaikaiset ennusteet signaloivat, että markkinakorkojen nousu jatkuu hieman pidemmälle ja toisaalta aiemmin ennustettua korkeammalle tasolle. Lempäälän kunnan ja koko kuntakonsernin suurten kasvuinvestointien toteuttaminen edellyttää väistämättä myös pitkäaikaista lainarahoitusta, joten lainanhoitokykyyn ja rahoitusriskin hallitsemiseen on kiinnitettävä huomiota. Myös investointien kustannusarviotiedot elävät epävarmasta markkinatilanteesta johtuen sekä suunnitteluvaiheessa että myös kilpailutettaessa urakoita. Toisaalta - paikallista ja alueellista elinvoimaa kasvattavilla strategisilla investoinneilla on suuri merkitys niin Lempäälälle kuin myös Tampereen kaupunkiseudulle.

Kuntalaisten tarvitsemien palveluiden ajallinen ja laadullinen turvaaminen edellyttää tulevina vuosina kuntien ja hyvinvointialueiden saumatonta ja tiivistä yhteistyötä. Mahdolliset julkisen palveluverkon ja palveluiden muutokset on pystyttävä arvioimaan kunkin alueen tilannekuvaan sopivalla tavalla ja kustannustehokkaasti.

KUNNANHALLITUKSEN SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Kuvaus sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkoituksena on varmistaa, että Lempäälän kunnan toiminta on lainmukaista sekä taloudellista ja tuloksellista. Hallintosäännössä ja konserniohjeessa on määritelty sisäisen valvonnan perusteet sekä tehtävät. Hallintosäännön mukaista päätösvaltaa tarkistettiin 1.1.2023 voimaan tulevan uuden kuntaorganisaation johdosta lokakuussa 2022.

Kunnanhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Lautakunnat vastaavat palvelualueiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä raportoivat kunnanhallitukselle. Kunnanjohtaja ja muut johtavat viranhaltijat vastaavat omalta osaltaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta ja tuloksellisuudesta omalla vastuualueellaan.

Tehtävä- ja vastuualueiden esihenkilöt vastaavat yksikön riskien tunnistamisesta, arvioinnista, riskienhallinnan toimenpiteiden toteutuksesta ja toimivuudesta. Konsernijohto, johon kuuluvat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja, vastaa konserniyhteisöjen ohjauksesta sekä yhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen ja tuloksellisuuden valvonnasta. Työsuojeluorganisaatiolla on käytössä sähköinen järjestelmä työyhteisöjen riskiarviointien ja työturvallisuusilmoitusten käsittelyä varten. Riskienhallintajärjestelmien päivitys ja laajentaminen on meneillään.

Koronapandemian varautumistoimien lisäksi Lempäälä osallistui väestönsiirtoihin ja muihin evakuintitoimiin liittyvään alueelliseen valmiusharjoitukseen elokuussa 2022. Kaikki Pirkanmaan kunnat päivittivät myös aluepelastuslaitoksen ja puolustusvoimien kanssa yleisiä varautumisen suunnitelmiaan. Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan johdosta lisättiin merkittävästi myös varautumiseen liittyvää kuntalaistiedottamista ja siihen liittyviä valmistelutoimia.

Kuvaus sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan seuranta- ja arviointitoimenpiteistä

Edellisvuosien tapaan kokonaiskuvan hahmottamiseksi tehtiin itsearviointikysely. Siihen vastasivat palvelualueiden ja prosessien johtajat sekä tehtävälueiden esihenkilöt ja prosessien vastuualueiden esihenkilöt - kukin omaa aluettaan arvioiden. Kyselyssä arvioitiin johtamisen ja sisäisen valvonnan järjestämistä, tavoitteiden asettamista ja seurantaa, riskienhallintaa, informaation ja kommunikaation toteutumista sekä muita teeman kannalta keskeisiksi arvioituja asioita. Aihepiireistä oli muodostettu yhteensä 34 kysymystä, joihin vastattiin valitsemalla jokin seuraavista vaihtoehdoista: heikosti/ei ollenkaan, välttävästi/vähän, kohtuullisesti/tyydyttävästi, hyvin, erinomaisesti sekä en osaa sanoa. Lisäksi oli mahdollisuus antaa sanallista palautetta.

Analyysiä varten kyselyjen vastaukset muutettiin numeeriseen muotoon antamalla vastausvaihtoehdoille arvot 0–4 sekä en osaa sanoa. Kaikkiin kysymyksiin annettujen vastausten (n=26) keskiarvo pysyi lähes samana ollen 2,84 (edellisvuonna 2,85). Eri vastaajien näkemysten vaihteluväli oli 1,21–3,76 (edellisvuonna 2,16–3,56). Kysymyksiin annettujen vastausarvojen keskihajonta vaihteli välillä 0,55–1,06 (edellisvuonna 0,45–1,02). Itsearviointikyselyyn annettujen vastausten yhteydessä saatiin myös sanallisia täsmennyksiä ja muuta kyselyn sisältöön liittyvää palautetta,

jota hyödynnetään jatkotyöskentelyssä. Konserniyhtiöiden toimitusjohtajille tehtiin oma kysely, joka keskittyi samaan teemaan yhtiöiden liiketoiminnan ja konserniohjauksen näkökulmasta.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan nykytila ja havainnot

Kokonaisarvio perustuu osavuosikatsausten ja itsearviointikyselyn yhteydessä kerättyihin havaintoihin sekä yksittäisiin erillisraportointeihin. Oleellisimpina havaintoina todetaan seuraavaa:

Valtaosa kysymyksistä arvioitiin välille 2,50–3,00 ja 5 kysymyksen arvosana ylitti 3,00: n. Parhaimmat arviot annettiin aikaisempien vuosien tavoin tavoitteiden asettamisen ja kuntastrategian toimeenpanon teemakysymyksiin. Myös kunnan eri toimenpiteet koronapandemiaan liittyen sekä esihenkilöiden työturvallisuusseuranta arvioitiin yhä hyvälle tasolle. Henkilöstöprosessin ohjeistus johtamisen ja hallinnon järjestämiseksi parani samalla tasolle muiden prosessiohjeistusten kanssa. Sen sijaan kaikkinaisesti ohjeistusten jalkauttamisessa henkilöstölle koetaan vielä olevan tehtävää. Tietojärjestelmien luotettavuus ja järjestelmien työssä onnistumisen tukeminen ei arvioituna teemana enää poikkeaa merkittävästi alhaisemmaksi kuten edellisinä vuosina.

Tunnistetut sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osa-alueiden kehittämisalueet ja suunnitellut kehittämistoimet

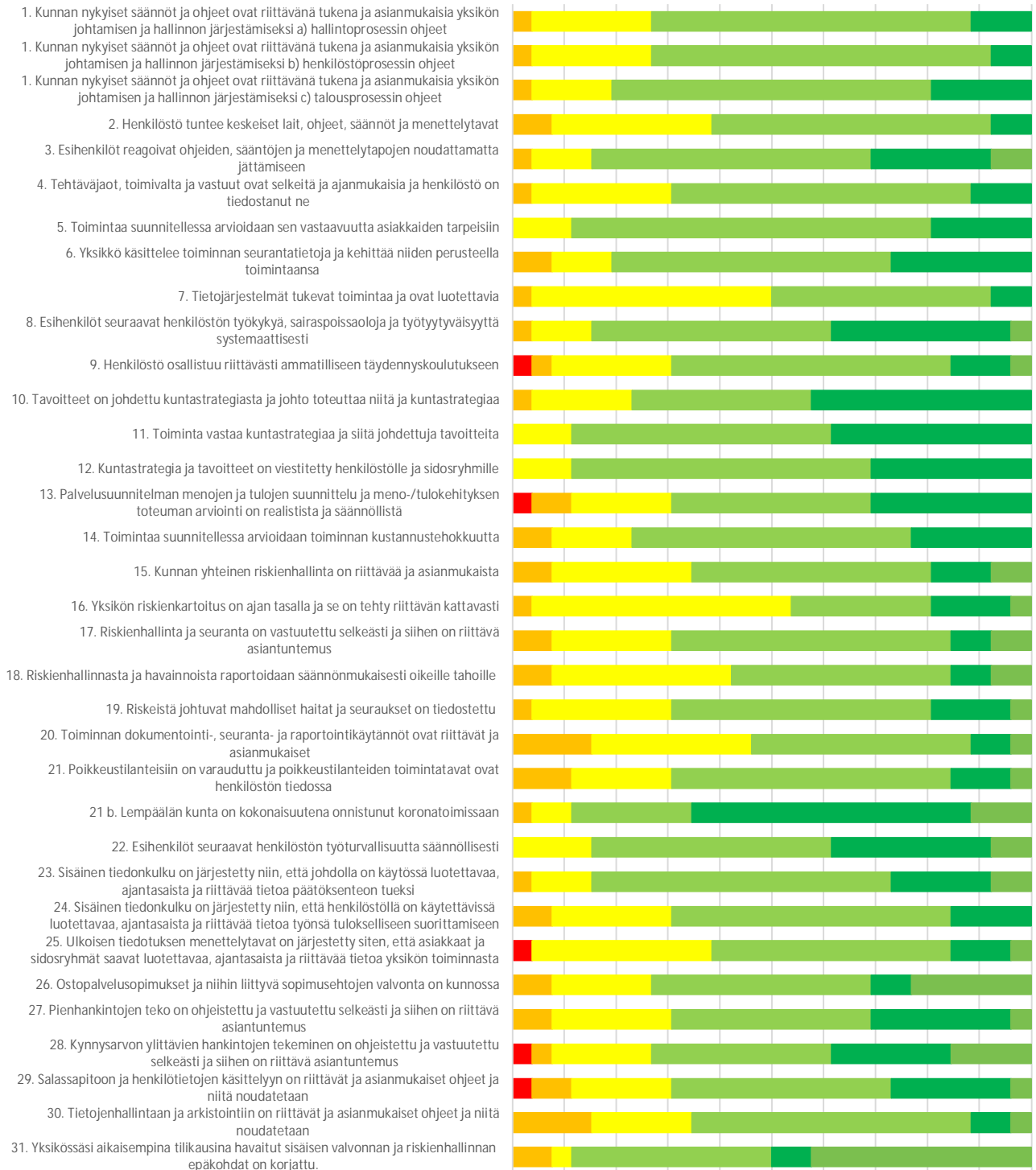
Kuntakonsernin kokonaisriskiarvion päivittäminen ja riskidatan säännöllinen havainnointi.

Toimintaan, tietojärjestelmiin ja salassapitosäännöksiin liittyvien ohjeistusten säännöllinen kerääminen ja tiedon jalkauttaminen koko henkilöstölle.

Aktiivinen työhyvinvoinnin edistämistyön jatkaminen ja työvoiman saatavuuden turvaaminen.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kysely 2022

0 % 10 % 20 % 30 % 40 % 50 % 60 % 70 % 80 % 90 % 100 %

Heikosti, ei ollenkaan

Välttävästi, vähän

Kohtuullisesti, tyydyttävästi

Hyvin

Erinomaisesti

En osaa sanoa

TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	1.1.-31.12.2022	1.1.-31.12.2021
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	20 993	26 585
Toimintakulut	-160 138	-151 334
TOIMINTAKATE	-139 145	-124 749
Verotulot	116 407	108 843
Valtionosuudet	31 370	28 516
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	330	321
Muut rahoitustuotot	711	626
Korkokulut	-731	-494
Muut rahoituskulut	-35	-34
VUOSIKATE	8 905	13 030
Poistot ja arvonalentumiset	-10 328	-10 129
TILIKAUDEN TULOS	-1 423	2 901
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	-38	410
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	2 419	-500
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	958	2 811
Tuloslaskelman tunnusluvut	Lempäälä	
	2022	2021
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	13,1	17,6
Vuosikate/Poistot, %	86,2	128,6
Vuosikate, euroa/asukas	362	539
Asukasmäärä	24 578	24 163

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	1.1.-31.12.2022	1.1.-31.12.2021
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	8 905	13 030
Tulorahoituksen korjaukset	-2 242	-5 524
	6 663	7 506
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-12 237	-11 404
Rahoitusosuudet investointimenoihin	755	83
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 378	6 255
	-9 105	-5 066
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 442	2 440
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-17	-7
Antolainasaamisten vähennykset	5	13
	-12	6
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	6 000	9 750
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-14 976	-12 053
Lyhytaikaisten lainojen muutos	8 456	-4 103
	-520	-6 405
Oman pääoman muutokset	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-45	35
Saamisten muutos	-527	-576
Korottomien velkojen muutos	2 342	2 626
	1 771	2 086
Rahoituksen rahavirta	1 239	-4 313
Rahavarojen muutos	-1 203	-1 873
Rahavarat 31.12.	10 268	11 471
Rahavarat 1.1.	11 471	13 344
Rahavarojen muutos	-1 203	-1 873

Rahoituslaskelman tunnusluvut

	2022	2021
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 €	18 632	27 080
Investointien tulorahoitus, %	77,6	115,1
Laskennallinen lainanhoitokate	0,8	1,2
Lainanhoitokate	0,6	1,1
Kassan riittävyys, pv	20	24

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	31.12.2022	31.12.2021
	1 000 €	1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaikutteiset menot	862	591
Aineettomat hyödykkeet	862	591
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	35 768	35 207
Rakennukset	50 176	51 933
Kiinteät rakenteet ja laitteet	22 632	24 811
Koneet ja kalusto	120	122
Muut aineelliset hyödykkeet	61	61
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2 526	404
Aineelliset hyödykkeet	111 284	112 537
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	41 176	39 175
Muut lainasaamiset	30 243	30 248
Muut saamiset	402	385
Sijoitukset	71 821	69 807
PYSYVÄT VASTAAVAT	183 966	182 936
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	294	340
Muut toimeksiantojen varat	31	28
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	325	368
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	174	174
Pitkäaikaiset saamiset	174	174
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	2 597	2 389
Lainasaamiset	4 639	3 292
Muut saamiset	4 320	4 137
Siirtosaamiset	988	2 198
Lyhytaikaiset saamiset	12 543	12 017
Saamiset	12 717	12 191
Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	1 340	1 346
Rahoitusarvopaperit	1 340	1 346

Rahat ja pankkisaamiset	8 927	10 125
VAIHTUVAT VASTAAVAT	22 985	23 661
VASTAAVAA	207 277	206 965
VASTATTAVAA	31.12.2022	31.12.2021
	1 000 €	1 000 €
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	45 563	45 563
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	32 119	29 308
Tilikauden yli-/alijäämä	958	2 811
OMA PÄÄOMA	78 640	77 682
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	1 931	1 893
Vapaaehtoiset varaukset	12 581	15 000
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	14 512	16 893
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	294	340
Lahjoitusrahastojen pääomat	104	167
Muut toimeksiantojen pääomat	462	440
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	860	947
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	54 093	56 471
Pitkäaikainen vieras pääoma	54 093	56 471
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Joukkovelkakirjalainat	20 000	12 500
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	8 378	14 976
Lainat muilta luotonantajilta	6 444	5 488
Saadut ennakot	714	473
Ostovelat	9 802	8 475
Muut velat	1 808	1 677
Siirtovelat	12 027	11 383
Lyhytaikainen vieras pääoma	59 173	54 972
VIERAS PÄÄOMA	113 265	111 443
VASTATTAVAA	207 277	206 965

Taseen tunnusluvut

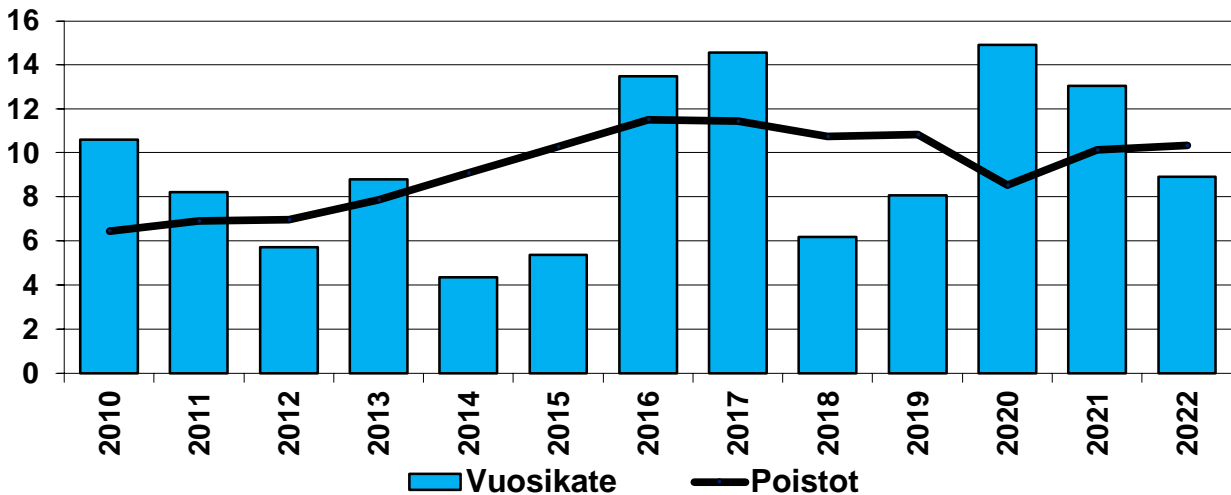
	2022	2021
Omavaraisuusaste, %	45,1	45,8
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	66,7	67,7
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	33 077	32 119
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/asukas	1 346	1 329
Lainakanta 31.12., 1 000 €	88 915	89 435
Lainakanta 31.12./asukas	3 618	3 701
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1 000 €	127 498	123 772
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	5 187	5 122
Lainasaamiset 31.12., 1 000 €	30 243	30 248
Asukasmäärä	24 578	24 163

KOKONAISTULOT JA -MENOT

	2022	
TULOT	milj. €	%
Toiminta		
Toimintatuotot	20,99	11,3
Verotulot	116,41	62,9
Valtionosuudet	31,37	16,9
Korkotuotot	0,33	0,2
Muut rahoitustuotot	0,71	0,4
Tulorahoituksen korjauserät/		
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-2,24	-1,2
Investoinnit		0,0
Rahoitusosuudet invest.menoihin	0,75	0,4
Pys. vastaavien hyöd. luovutustulot	2,38	1,3
Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennykset	0,01	0,0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	6,00	3,2
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	8,46	4,6
Kokonaistulot yhteensä	185,16	100,0
MENOT	milj. €	%
Toiminta		
Toimintakulut	160,14	85,1
- Valmistus omaan käyttöön		0,0
Korkokulut	0,73	0,4
Muut rahoituskulut	0,04	0,0
Investoinnit		0,0
Investointimenot	12,24	6,5
Rahoitustoiminta		0,0
Antolainasaamisten lisäykset	0,02	0,0
Pitkäaik. lainojen vähennys	14,98	8,0
Kokonaismenot yhteensä	188,13	100,0

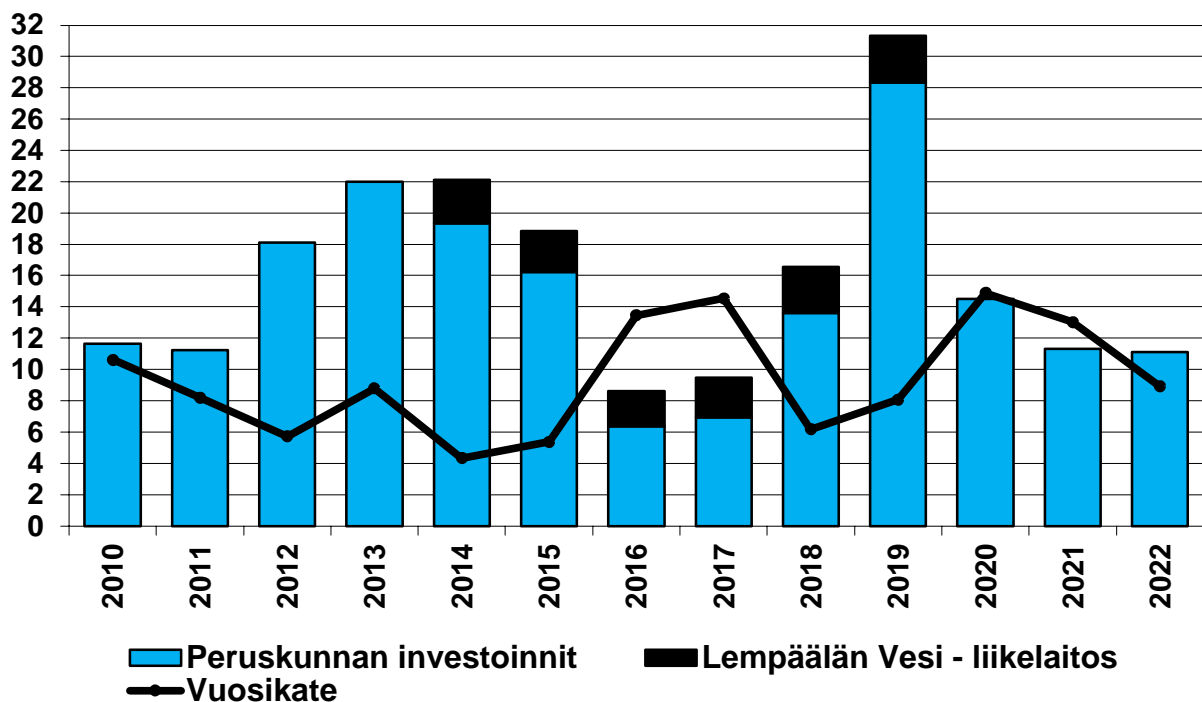
KOKONAISTALOUTEEN LIITTYVÄT KUVAAJAT

Vuosikate ja poistot, milj. €

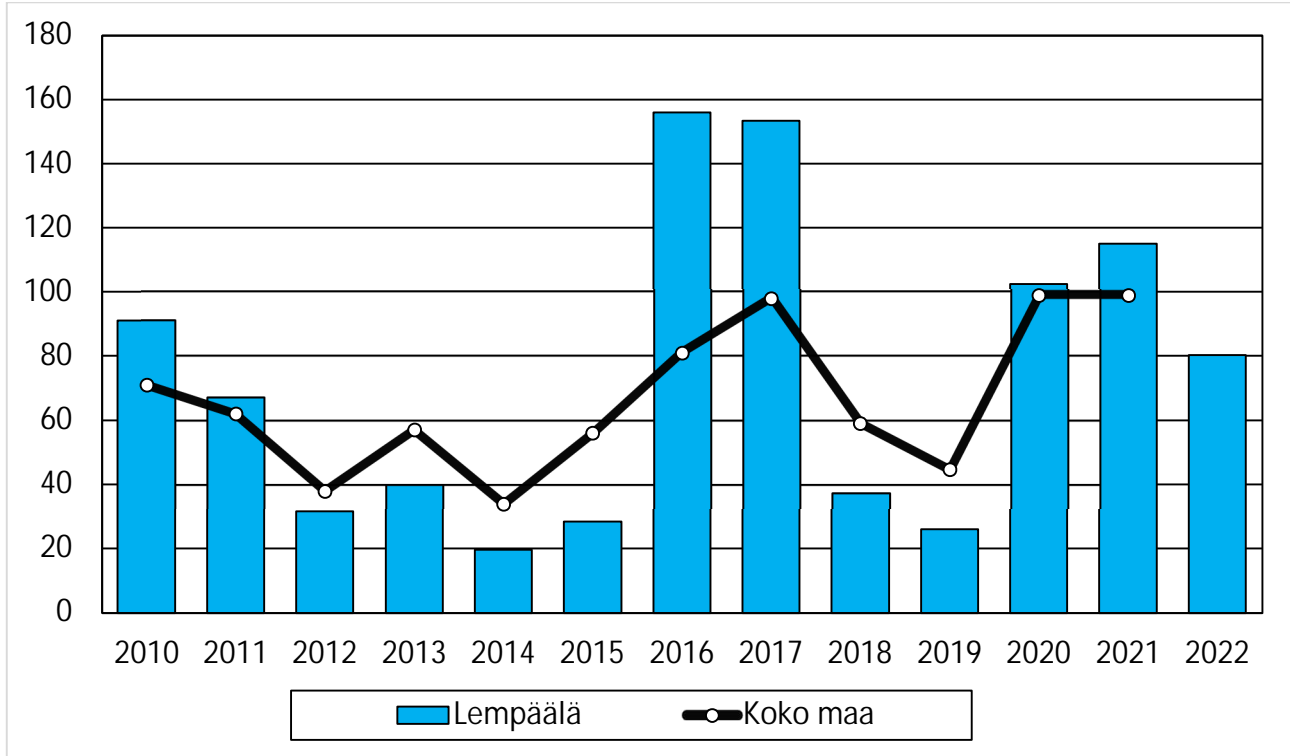

Vuosikate ja investointien omahankintamenot, milj. €

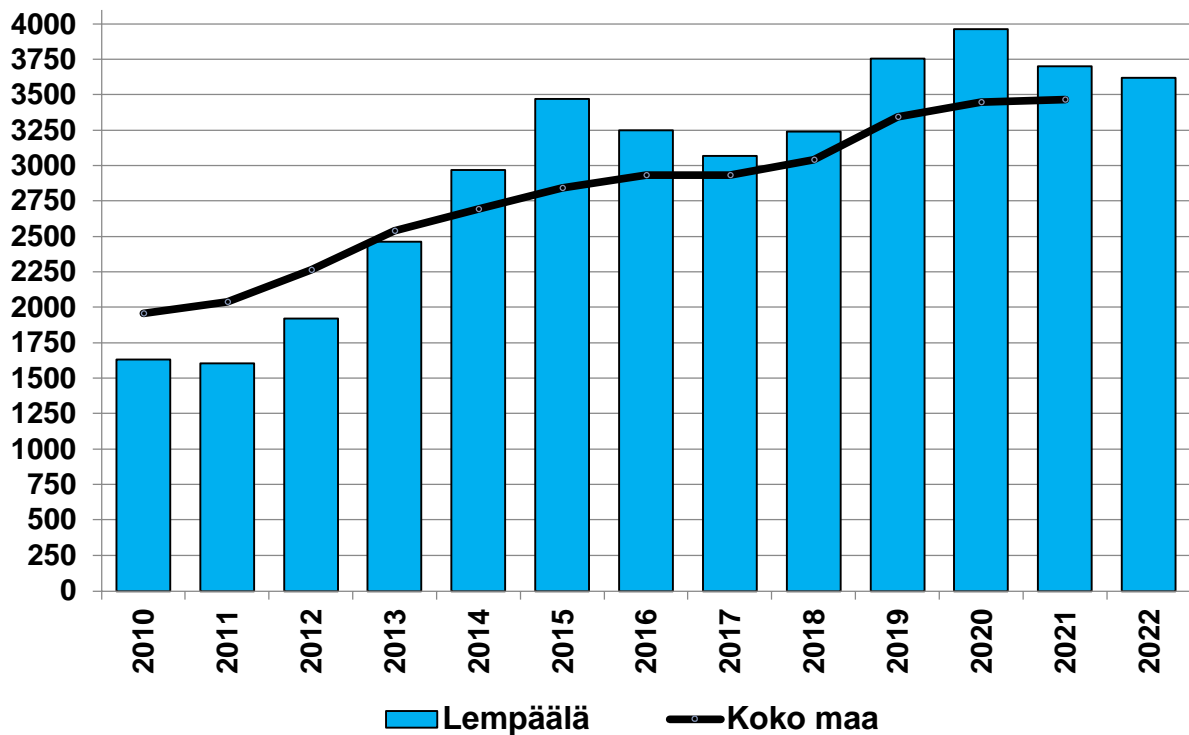
(omahankintameno = investointimenot - investointien rahoitusosuudet)

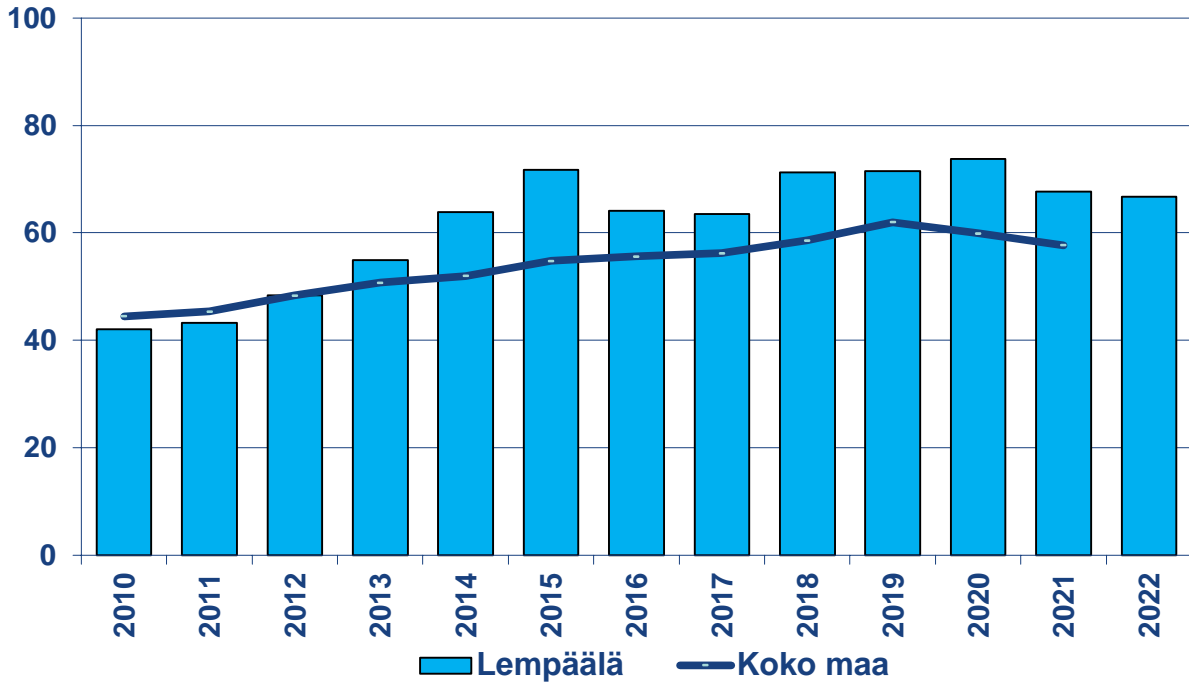
Investointien tulorahoitus, %

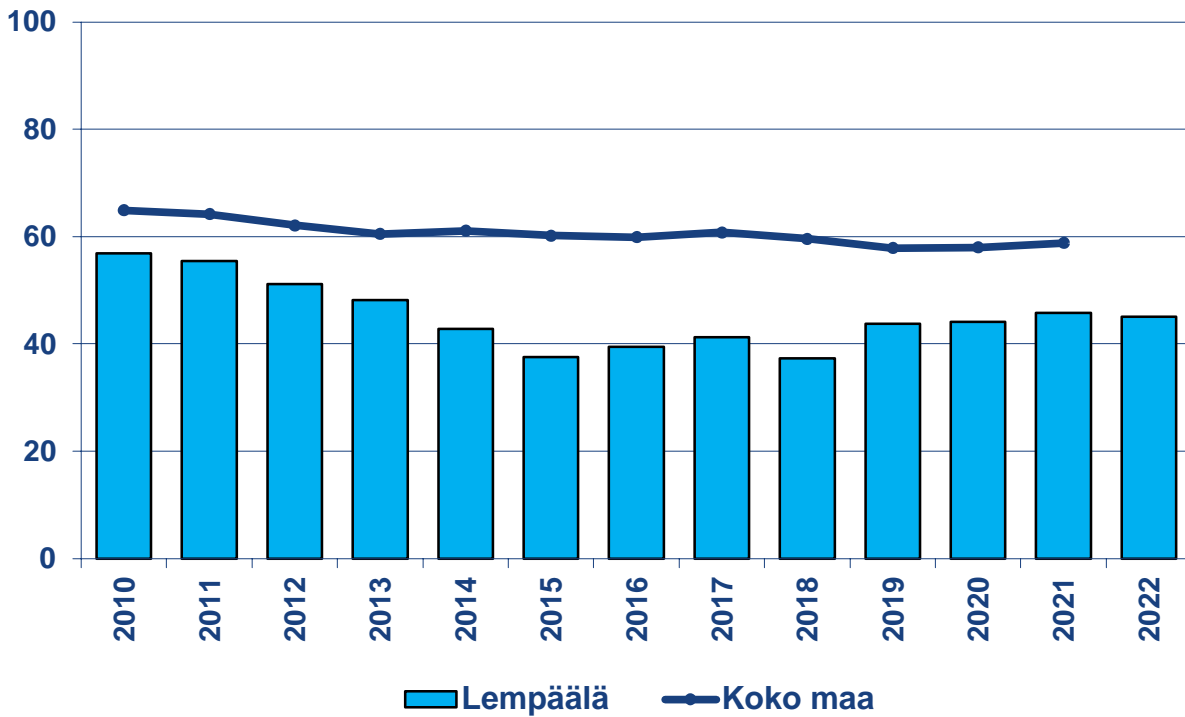
Lainat, euroa/asukas

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

Omavaraisuusaste, %

KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

YHDISTELMÄ KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN SISÄLTyvISTÄ YHTEISÖISTÄ

Tytäryhteisöt	Yhdistetty kpl
Yhtiöt	
Kiinteistö- ja asuinyhtiöt	7
Kunnallista liiketoimintaa harjoittavat yhtiöt	5
Muut yhtiöt	2
Kuntayhtymät	4
Osakkuusyhtiöt*	6
Yhteensä	24

*Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty konserniyhteisöjen omistusosuutta vastaava määrä osakkuusyhteisön voitosta tai tappiosta

KUNNANHALLITUKSEN SELONTEKO KONSERNIVALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ JA HAVAINNOT KONSERNIYHTIÖISTÄ

Konsernivalvonnan nykytila ja havainnot konserniyhtiöistä

Konsernijohto vastaa konserniyhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen ja tuloksellisuuden valvonnasta. Yleisinä yhtiöiden strategisina kehittämistavoitteina ovat toiminnan tarkoituksenmukaisuus, liiketaloudellinen kannattavuus sekä kuntastrategian visiokirjaus "Palvelemme paremmin". Lisäksi eri yhtiöillä on omia operatiivisia tavoitteita.

Konsernijohtoryhmä, johon kuuluvat kunnanjohtaja ja kaikkien tytäryhtiöiden toimitusjohtajat, edistää osaltaan konserniyhtiöiden asioiden valmistelua, tavoitteiden seuranta ja riskienhallintaa. Tytäryhtiöiden hallituksille järjestettiin yhteinen koulutustilaisuus hallitustyöskentelystä, omistajaohjauksesta, kokonaistaloudesta ja tavoitteiden asettamisesta huhtikuussa 2022. Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja ovat kertomusvuoden aikana antaneet aiempaa enemmän omistajapoliittista ohjausta yhtiöiden liiketoimintaan ja hallitustyöskentelyyn liittyvistä asioista.

Tytäryhtiöiden johtamista ja omistajapolitiikan toteutumista ja konsernitason riskienhallintaa pyritään edistämään käynnistetyllä konsernijohdon ja tytäryhtiöiden yhteisvalmistelulla.

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	1.1.-31.12.2022	1.1.-31.12.2021
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	75 653	81 474
Toimintakulut	-206 975	-194 655
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	169	23
TOIMINTAKATE	-131 152	-113 159
Verotulot	116 174	108 618
Valtionosuudet	31 833	28 919
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	51	27
Muut rahoitustuotot	560	570
Korkokulut	-1 197	-929
Muut rahoituskulut	-620	-211
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 206	-543
VUOSIKATE	15 649	23 836
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-17 781	-17 011
Arvonalentumiset	-50	-32
Poistot ja arvonalentumiset	-17 830	-17 044
TILIKAUDEN TULOS	-2 181	6 792
Tilinpäätössiirrot	0	0
Tilikauden verot	-126	-430
Laskennalliset verot	75	-46
Vähemmistön osuus tilikauden tuloksesta	-166	-535
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-2 398	5 781
Tuloslaskelman tunnusluvut	Konserni	
	2022	2021
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	36,6	41,9
Vuosikate/Poistot, %	87,8	139,8
Vuosikate, euroa/asukas	637	986
Asukasmäärä	24 578	24 163

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	1.1.-31.12.2022	1.1.-31.12.2021
Toiminnan rahavirta	1 000 €	1 000 €
Vuosikate	15 649	23 836
Satunnaiset erät		
Tilikauden verot	-126	-430
Tulorahoituksen korjauserät	-1 588	-5 457
	13 935	17 948
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-27 398	-21 594
Rahoitusosuudet investointimenoihin	755	83
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	10 823	6 433
	-15 820	-15 079
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 886	2 870
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-12	-7
Antolainasaamisten vähennykset	-214	16
	-226	9
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	23 964	15 370
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-19 477	-16 606
Lyhytaikaisten lainojen muutos	6 309	-4 458
	10 797	-5 694
Oman pääoman muutokset	410	14
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-51	-352
Vaihto-omaisuuden muutos	-76	-8
Saamisten muutos	837	1 153
Korottomien velkojen muutos	2 168	1 630
	2 878	2 422
Rahoituksen rahavirta	13 858	-3 249
Rahavarojen muutos	11 973	-379
Rahavarat 31.12.	29 086	17 113
Rahavarat 1.1.	17 113	17 492
Rahavarojen muutos	11 973	-379

Rahoituslaskelman tunnusluvut

	2022	2021
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 €	-46 160	-42 951
Investointien tulorahoitus, %	58,7	110,8
Laskennallinen lainanhoitokate	0,7	1,2
Lainanhoitokate	0,8	1,4
Kassan riittävyys, pv	41	27

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	31.12.2022	31.12.2021
	1 000 €	1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	704	477
Muut pitkävaikutteiset menot	1 497	1 772
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet	5	135
Aineettomat hyödykkeet	2 206	2 383
 Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	38 699	38 181
Rakennukset	120 771	118 714
Kiinteät rakenteet ja laitteet	48 389	47 929
Koneet ja kalusto	17 093	17 238
Muut aineelliset hyödykkeet	230	256
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	7 271	10 526
Aineelliset hyödykkeet	232 454	232 845
 Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	2 888	2 367
Muut osakkeet ja osuudet sekä osakkeiden arvonorotukset	9 561	10 014
Muut lainasaamiset	281	290
Muut saamiset	409	175
Sijoitukset	13 139	12 846
PYSYVÄT VASTAAVAT	247 799	248 074
 TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	562	329
Lahjoitusrahastojen varat	1	1
Muut toimeksiantojen varat	31	28
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	594	357
 VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	656	579
Ennakkomaksut vaihto-omaisuudesta	9	9
Vaihto-omaisuus	665	589

Saamiset

Pitkäaikaiset saamiset

Myyntisaamiset	69	0
Lainasaamiset	50	0
Laskennalliset verosaamiset	3	3
Muut saamiset	6	8
Siirtosaamiset	16	27

Pitkäaikaiset saamiset	144	38
------------------------	-----	----

Lyhytaikaiset saamiset

Myyntisaamiset	9 429	9 379
Lainasaamiset	10	42
Muut saamiset	5 184	4 845
Siirtosaamiset	1 526	2 826

Lyhytaikaiset saamiset	16 149	17 092
------------------------	--------	--------

Saamiset	16 293	17 130
----------	--------	--------

Rahoitusarvopaperit

Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	15 840	1 346
Joukkovelkakirjalainasaamiset	31	40
Muut arvopaperit	87	0

Rahoitusarvopaperit	15 959	1 386
---------------------	--------	-------

Rahat ja pankkisaamiset	13 127	15 728
-------------------------	--------	--------

VAIHTUVAT VASTAAVAT	46 044	34 832
---------------------	--------	--------

VASTAAVAA	294 437	283 263
-----------	---------	---------

VASTATTAVAA	31.12.2022	31.12.2021
	1 000 €	1 000 €

OMA PÄÄOMA

Peruspääoma	45 563	45 563
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	7	7
Arvonkorotusrahasto	11	11
Muut omat rahastot	2 220	2 221
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	29 525	23 884
Tilikauden yli-/alijäämä	-2 398	5 781

OMA PÄÄOMA	74 928	77 466
VÄHEMMISTÖOSUUDET	2 529	1 814
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	787	865
PAKOLLISET VARAUKSET	787	865
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	559	329
Lahjoitusrahastojen pääomat	169	236
Muut toimeksiantojen pääomat	462	440
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 190	1 005
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	134 303	124 217
Lainat julkisyhteisöiltä	248	299
Lainat muilta luotonantajilta	4 950	5 086
Ostovelat	1	0
Muut velat	5 525	5 149
Laskennalliset verovelat	4	6
Pitkäaikainen vieras pääoma	145 030	134 758
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Joukkovelkakirjalainat	20 000	12 500
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	13 684	20 227
Lainat julkisyhteisöiltä	51	48
Lainat muilta luotonantajilta	279	341
Saadut ennakot	794	532
Ostovelat	14 831	13 215
Muut velat	3 228	2 939
Siirtovelat	16 335	16 709
Laskennalliset verovelat	771	843
Lyhytaikainen vieras pääoma	69 972	67 355
VIERAS PÄÄOMA	215 003	202 113
VASTATTAVAA	294 437	283 263

Taseen tunnusluvut

	2022	2021
Omavaraisuusaste, %	26,4	28,0
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	95,8	92,0
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	27 127	29 665
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/asukas	1 104	1 228
Lainakanta 31.12., 1 000 €	173 515	162 719
Lainakanta 31.12./asukas	7 060	6 734
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1 000 €	219 525	204 261
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	8 932	8 453
Lainasaamiset 31.12., 1 000 €	281	290
Asukasmäärä	24 578	24 163

ESITYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ

Kunnanhallitus esittää tilikauden tuloksen käsittelystä valtuustolle seuraavaa:

- tuloutetaan taseessa olevaa poistoeroa 381 383,70
- puretaan Lempäälän Uimahalli Oy:n pääomittamiseen tehtyä vapaaehtoista investointivarausta 2 000 000 € ja kuntakeskustan katuinfraan tehtyä vapaaehtoista investointivarausta 419 191,56 €
- siirretään tilikauden ylijäämä 958 117,89 € taseen omaan pääomaan tilikauden ylijäämä-/alijäämä -tilille.

TOTEUTUMISVERTAILU

TALOUSRARVION SITOVIUUS

Käyttötalousosa

Talousarvio on sitova valtuustoon nähden siten, että käyttötalousosassa toimielinten ulkoisten määrärahojen ja tuloarvioiden loppusumma, sisäiset vuokrat ja sisäiset vuokratulot sekä sisäiset ateriapalvelut ja sisäisten ateriapalveluiden tulot ovat sitovia. Lisäksi sitovia ovat valtuuston talousarviossa asettamat strategiset tavoitteet.

Valtuustoon nähden sitovia toimielimiä ovat:

- Kunnanhallitus
- Hyvinvointilautakunta
- Sivistyslautakunta
- Yhdyskuntalautakunta

Valtuustoon nähden sitovia määrärahoja ja tuloarvioita ovat myös:

- Verotulot
- Valtionosuudet
- Rahoitustuotot ja -kulut, netto

Investointiosa

Investointiosassa hankeryhmittäinen nettomääräraha on sitova. Valtuustoon nähden sitovia hankeryhmiä ovat:

• Kiinteä omaisuus	Kunnanhallitus
• Irtain omaisuus	Kunnanhallitus
• Talonrakennus ja liikuntapaikat	Yhdyskuntalautakunta
• Liikenneväylät ja viheralueet	Yhdyskuntalautakunta

Toimielinten määrärahojen ja strategisten tavoitteiden toteutumisesta tulee raportoida osavuosikatsauksissa ja tilinpäätöksen toimintakertomuksessa. Määrärahaa ja/tai tuloarviota muutettaessa tulee ottaa kantaa myös asetettujen tavoitteiden mahdolliseen muutostarpeeseen.

Käyttötalousosassa toimielimen tai investointiosassa hankeryhmän määrärahan merkittävät ylitykset ja tuloarvion alitukset suhteessa toimielimen kokonaisbudjettiin on tuotava valtuuston päätettäväksi. Merkittävaksi ylitykseksi katsotaan 10 % ylitys, kuitenkin niin että yli 150 000 € ylitys on aina tuotava käsiteltäväksi ja että alle 50 000 € ylityksiä ei tarvitse tuoda käsittelyyn.

Rahoitus

Valtuuston nähden sitovia ovat:

- Pitkäaikaiset lainat, netto

TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

KUNTASTRATEGIAN TOTEUTUMISEN SEURANTA

Lempäälän uusi kuntastrategia valmisteltiin ja hyväksyttiin alkuvuoden 2022 aikana. Kuntastrategian uudistuminen kesken talousarvioarviovuotta merkitsi poikkeuksia myös strategian toteutumisen seurantaan. Strategian päätavoitteiden toteutumista arvioitiin vielä vuoden 2022 molempien osavuosikatsausten yhteydessä. Vuoden 2022 talousarvion tehtäväalueittaisten tavoitteiden raportointi toimintakertomuksessa perustuu marraskuussa 2021 vahvistettuihin, vanhan kuntastrategian pohjalta asetettuihin tavoitteisiin.

Uuden kuntastrategia jalkautus toimielimille ja tehtäväalueille ehdittiin tekemään alkusyksystä siten, että vuoden 2023 talousarvion tehtäväalueittaiset tavoitteet pohjautuvat uuden kuntastrategian 6 päätteeseen.

Verrattaessa vanhaa ja uutta kuntastrategiaa strategisten tavoitteiden painopisteitä ovat yhä:

- kuntakasvu ja sen toteuttaminen taloudellisesti kestävästi
- ajanmukaisten kuntapalveluiden kehittäminen sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
- ympäristön ja kestävä kehityksen huomioon ottaminen niin maankäytössä kuin palveluiden suunnittelussa.
- henkilöstön työhyvinvoinnin ja työkyvyn ylläpitäminen ja työtyytyväisyyden edistäminen

TYTÄRYHTEISÖILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

LEMPÄÄLÄN VESI OY

Lempäälä 2025 - Kunta, joka sanoo kyllä
Yhdessä, elämykset ja edelläkävijyys

Lempäälän Vesi Oy:n tehtävänä on toiminta-alueellaan turvata sopimusasiakkaidensa laatuvaatimukset täyttävän käyttöveden määrällinen saatavuus sekä huolehtia viemäriveriesien poisjohtamisesta ja käsittelystä huomioiden vesien- ja ympäristönsuojelulliset tavoitteet.

Lempäälän Veden tehtäväalueita ovat talousveden hankinta, käsittely ja jakelu toiminta-alueella, jätevesien johtaminen ja käsittely toiminta-alueella, hulevesien johtaminen hulevesiviemäroinnin alueella sekä vesihuoltoverkostojen ja -laitteistojen kunnossapito laitoksen alueella.

Lisäksi Lempäälän Vesi Oy myy muun infran rakentamis- / rakennuttamispalveluita yhdyskunnan palvelualueelle.

Osakeyhtiön henkilöstömäärä on 16 ja yhtiön hallituksessa on 5 jäsentä.

Teema	Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Lempäälän omistuksessa olevien yhtiöiden toiminta on tarkoituksenmukaista ja liiketaloudellisesti kannattavaa. Tuloksenteekokykyä arvioidaan suhteessa muiden kuntien vastaavan toimialan yhtiöihin oman pääoman tuottotavoite huomioiden.	Lempäälän Vesi Oy:n vesimaksut verrattuna muiden Pirkanmaan kuntien vesihuoltolaitoksen vesimaksujen keskiarvoon Omavaraisuusasteen parantaminen	Lempäälän Vesi Oy:n vesimaksut eivät ylitä Pirkanmaan vesihuoltolaitosten keskiarvoa yli 5 %:lla. Lempäälän Vesi Oy:n omavaraisuusaste verrattuna edellisiin vuosiin	Lempäälän Vesi Oy:n vesimaksut ovat noin 1,0 % yli Pirkanmaan vesihuoltolaitosten keskiarvon. Omavaraisuusaste parani arvosta 19,8 % arvoon 20 %.	Toteutuu osittain
Palvelemme paremmin	Toimintavarmuus	Laskuttamaton vesi on enintään 15 % verkostoon	Laskuttamaton puhdas vesi oli 17,6 % verkostoon pumpatusta vedestä.	Toteutuu osittain

	Ilmoittamattomien vesikatkosten asukasaika, eli katkojen aikana ilman vettä olevien asukkaiden määrä kerrottuna katkon kestolla (h).	pumpatusta vesimäärästä. Laskuttamaton jätevesi on enintään 32 % käsitelystä jätevesimäärästä. Ilmoittamattomien vesikatkosten asukasaika vuodessa on alle 8 500 h.	Laskuttamaton jätevesi oli 19,6 % käsitelystä jätevedestä. Ilmoittamattomien vesikatkosten asukasaika oli 22109 h	
--	--	---	--	--

Muut olennaiset tapahtumat

Tulos painui vuonna 2022 tappiolliseksi. Syynä materiaalihintojen voimakas nousu mm. jäteveden puhdistuskemikaalien osalla. Veden myynnin vähentyminen vähensi vesimaksutuloja noin 200 000 eurolla budjetoituun nähden. Lisäksi mm. liittymismaksutulot vähenivät yli 500 000 eurolla vuoteen 2021 verrattuna.

Siirtoviemärin rakentaminen eteni suunnitellusti. Vuoden 2022 lopussa oli rakennettu noin 60 % siirtoviemärin putkimetreistä.

LEMPÄÄLÄN LÄMPÖ OY / LEMPÄÄLÄN ENERGIA OY

Lempäälä 2025 - Kunta, joka sanoo kyllä
Yhdessä, elämykset ja edelläkävijäisyys

Lempäälän Lämpö -konsernin toiminta-ajatuksena on tuottaa energiaa ja lämpöä helposti, kustannustehokkaasti ja ympäristöystävällisesti. Kaiken toiminnan lähtökohtana on tyytyväinen lopputuottaja ja asiakas. Yhtiön visiona on olla innovatiivinen energia-alan edelläkävijä alueellaan. Lempäälän Lämpö Oy:n henkilöstön määrä on 9 ja hallitukseen kuuluu 3 jäsentä ja 3 varajäsentä.

Lempäälän Lämpö Oy:n täysin omistaman tytäryhtiö Lempäälän Energia Oy:n tehtävänä on toimia energiantuotantoyhtiönä ja Marjamäen alueen LEMENE energiayhteisön operaattorina. Yhtiöllä on oma toimitusjohtajansa, muu henkilöstömäärä on 4 ja hallitukseen kuuluu 5 jäsentä.

Teema	Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Lempäälän omistuksessa olevien yhtiöiden toiminta on tarkoituksenmukaista ja liiketaloudellisesti kannattavaa. Tuloksentekeykyä arvioidaan suhteessa muiden kuntien vastaavan toimialan yhtiöihin oman pääoman tuottotavoite huomioiden.	Lempäälän Lämpö -konsernin yhtiöiden toiminta on taloudellisesti kannattavaa ja asiakashinnat ovat valtakunnallisesti keskitasolla.	Asiakashintojen seuranta tehdään energiateollisuuden seuranta-tilaston perusteella, jolloin vertailu on saatavissa vuosittain tammi- ja heinäkuun hintatiedoilla.	Kaukolämmön energian hinta nousi +37,5 % 1.11.2022. Hintaa lasketaan 1.3.2023 -8,3 % Valtakunnalliseen hintaan verrattuna yhtiön kaukolämpöenergian hinta on 17 % korkeampi. (ET tilasto 1.7.2022) Maakaasun hinnan nousulla ollut merkittävä vaikutus. Sähkön hinnan nousun seurauksena aurinkotuotannon kannattavuus on parantunut. Reservimarkkinahinnat ovat olleet myös merkittävässä nousussa ja täten tukeneet Lempäälän Energian kannattavuutta vuoden 2022 aikana.	Toteutuu osittain
Palvelemme paremmin	Edistämme hyvää asiakaspalvelua ja digitalisaatiota toteuttamalla	Uuden hinnoittelumallin mukaisilla mittareilla ja	Lempäälän Vuokrakodeille jatketaan palvelun käyttöönottoa energiahallinnan tehostamiseksi.	Toteutuu osittain

	hinnoittelumallin muutoksella. Tällä tavoitellaan energiaverkon parempaa kysyntäjoustoa, tuotantokustannusten hillintää ja parempaa uusien energialähteiden hyödyntämistä.	mittaustavalla palvelut asiakkaat kaikista asiakkaista, 80 %.	<p>Kiilto Oy:n hukkalämmön vastaanotto on aloitettu Säksjärven kaukolämpöverkkoon.</p> <p>LEMENELLE haetaan parhaillaan suljetun jakeluverkon verkkolupaa, joka mahdollistaisi yhtiön oman sähköenergiankäytön alueella mm. lämmitykseen.</p> <p>LEMENE:n sektori-integraation laajentaminen ja uusien kaupallisten mallien selvitys on käynnissä. Energiajärjestelmän toimintaa on kehitetty lämpöakun, lämpöpumpun sekä reservimarkkinatoimintojen osalta kuluvana vuonna.</p>	
Vähennämme 80 % kasvihuonekaasupäästöjä vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä.	Uusiutuvan energian osuus.	Uusiutuvan energian osuus tuotetusta energiämäärästä (70 %).	<p>Uusiutuvan energian osuus myydystä kaukolämmöstä 72 %.</p> <p>Varastotien lämpölaitoksen tehon nosto on mahdollistanut uusiutuvien polttoaineiden käytön lisäämistä syksystä 2022 alkaen.</p> <p>Varastotien lämpölaitoksen tehon nosto on mahdollistanut uusiutuvien polttoaineiden käytön lisäämistä syksystä 2022 alkaen.</p>	<p>Toteutuu</p>

Muut olennaiset tapahtumat

Lämmitysmarkkinat ovat suuressa murroksessa ja asiakkaille annettavan palvelun tarve energian käytöstä ja tuotantomuodoista kasvaa. Huoltovarmuuden rooli tulee korostumaan vastattaessa ilmastohaasteisiin.

Kaukolämmön tuotantokapasiteetin investointeja selvitetään HINKU-tavoitteiden saavuttamiseksi ja huoltovarmuuden parantamiseksi. Teknologian kehitys on merkittävää tulevinä vuosina. Uusiutuvasta lähteestä olevan kaasun saaminen olisi merkittävä ratkaisuvaihtoehto nyt jo investoiduille ja olemassa oleville tuotantolaitoksille.

Työ- ja elinkeinoministeriö on perustanut työryhmän selvittämään energiayhteisöjen toteuttamista EU-direktiivin mukaisesti. Työryhmä saa työnsä valmiiksi alkuvuonna 2023.

Lempäälän Energian liikevaihto ja kannattavuus ovat kasvaneet merkittävästi vuoden 2022 aikana.

LEMPÄÄLÄN VUOKRAKODIT OY

Lempäälä 2025 - Kunta, joka sanoo kyllä
Yhdessä, elämykset ja edelläkävijyys

Lempäälän Vuokrakodit Oy on Lempäälän kunnan omistama voittoa tavoittelematon vuokratalo-yhtiö. Yhtiön omistamia ja isännöimiä vuokra-asuntoja on noin 750 kpl. Yhtiön henkilöstömäärä on 5 henkilöä. Hallitukseen kuuluu 4 jäsentä ja 2 varajäsentä.

Yhtiö tuottaa kunnan asuntopoliittisten tavoitteiden mukaista viihtyisää asumisenpalvelua huomioiden taloudellisuus ja sosiaalinen ympäristö. Yhtiö panostaa aktiivisesti laatuun ja kiinteistö-kannan kehittämiseen rakentamalla uusia kiinteistöjä ja korjaamalla vanhoja pitkän tähtäimen suunnitelman mukaisesti.

Teema	Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Lempäälän omistuksessa olevien yhtiöiden toiminta on tarkoituksenmukaista ja liiketaloudellisesti kannattavaa. Tuloksentekokykyä arvioidaan suhteessa muiden kuntien vastaavan toimialan yhtiöihin oman pääoman tuottotavoite huomioiden.	Asuntojen käyttöaste ja vaihtuvuus saadaan muuttuvasta markkinatilanteesta huolimatta pidettyä hyvänä. Korjausten PTS-suunnitelmaa tarkennetaan ja korjaustoimet toteutetaan suunnitelman mukaan.	Käyttöaste vähintään 95 % Vaihtuvuus alle 25 % PTS-suunnitelmissa huomioitu korjaukset 10 vuotta eteenpäin. Kuntoarvioita ja kph-kartoituksia jatketaan, vuoden 2022 aikana tehdään vähintään 6 kiinteistöön.	Käyttöaste 1–12/2022 98,38 % Vaihtuvuus 1–12/2022 20,00 % PTS-suunnitelmaa päivitetty. Kuntoarviot ja kph-kartoitukset tehty.	Toteutuu
Palvelemme paremmin	Vuokra-asuntojen haku on helppoa. Palvelemme aktiivisesti asiakasta.	Uusi kiinteistönhallintajärjestelmä laajasti käytössä Vapautuvat ja vapaat asunnot näkyvät	Tampuuri-kiinteistöhallintajärjestelmä tehokkaasti käytössä.	Toteutuu

		<p>yhtiön nettisivuilla sekä tarvittaessa Vuokraovessa.</p> <p>Sähköinen hakemus, sopimus ja irtisanominen aktiivisesti käytössä.</p> <p>Muuttotarkastukset, niihin liittyvät tilaukset ja ilmoitukset sekä vakuuksien käsittely tehdään järjestelmän kautta.</p>		
	<p>Toteutetaan vuosittainen asiakastytyväisyyskysely sekä mitataan asiakaskokemusta myös prosessien yhteydessä.</p>	<p>Asukaskyselyn tulokset vähintään edellisen kyselyn tasolla, NPS luku 23.</p>	<p>Asiakastytyväisyyskysely toteutettu, vastaajien ennätysmäärä 263 kpl. NPS nousi, oli 31.</p> <p>Jatkuvan palautteen lomake tehty, lisätty sähköposteihin ja nettisivulle.</p>	

Muut olennaiset tapahtumat

Hyvinvointialueelle siirtyneiden kohteiden vuokrasopimukset uusittu. Pesäpuu (Liikekatu 1) ja Kultasiipi (Einolantie 3) on vuokrattu kokonaisuudessaan Pirkanmaan hyvinvointialueelle. Toimelantalosta (Asuntotie 10) hyvinvointialueelle vuokrattiin vain 3.krs sekä sosiaali-/toimistotiloja 1.-2. krs:ssa. Himminnaapuri (Uotintie 2) ei siirtynyt hyvinvointialueelle.

Jatkossa Toimelantalons 1.-2. krs:n asuntoja sekä kaikkia Himminnaapurin asuntoja vuokrataan ns. tavallisina vuokra-asuntoina ensisijaisesti ikääntyville asukkailla.

LEMPÄÄLÄN KEHITYS OY

Lempäälä 2025 - Kunta, joka sanoo kyllä
Yhdessä, elämykset ja edelläkävijäisyys

Lempäälän Kehitys Oy vastaa Lempäälän kunnan elinkeinoasioista ja kehittämisestä yhteistyössä koko kuntakonsernin kanssa sekä osallistuu Tampereen seudun elinkeino-yhteistyöhön Lempäälän osalta palvelusopimuksen mukaisesti ja asetetun talousarvion puitteissa. Yhtiö tekee aktiivista yritys-yhteistyötä, joka edistää Lempäälän kehittymistä. Yhtiön henkilöstömäärä on neljä ja hallitukseen kuuluu viisi jäsentä.

Teema	Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Palvelumme paremmin	Laadukas ja ketterä palvelu yrityksille ja yhteistyökumppaneille. Tavoitteena palvelun jatkuva parantaminen.	Yhtiön palvelukuvatutkimus tehdään jatkossa vuosittain. Kokonaisarvosanan keskiarvo 8,5 / 2021, 8,7 / 2020 ja 8,5 / 2018	Palvelukuvatutkimuksessa kokonaisarvon keskiarvo 8,6 (8,5 / 2021).	Toteutuu

Muut olennaiset tapahtumat

Henkilöstömuutokset: Yhtiön henkilöstön vaje näkyi yhtiön toiminnassa vuoden aikana.

Yhtiön ulkopuoliset omistussuhteet ovat siirtyneet kunnan omistukseen. Yhtiön omien osakkeiden mitätöinti-prosessi on käynnissä.

LEMPON PARKKIKIINTEISTÖT OY

Lempäälä 2025 - Kunta, joka sanoo kyllä
Yhdessä, elämykset ja edelläkävijyys

Lempon Parkkikiinteistöt Oy on Lempäälän kunnan konserniyhtiö, jonka toimialana on omistaa, hallita, vuokrata ja ylläpitää pysäköintilaitoksia. Yhtiöllä on hallitus, johon kuuluu vähintään kolme ja enintään viisi jäsentä. Yhtiöllä ei ole omaa henkilökuntaa.

Lempon Parkki Oy on Lempon Parkkikiinteistöt Oy:n 100 % omistama tytäryhtiö. Yhtiön toimialana on pysäköintiliiketoiminta. Yhtiöllä on hallitus, johon kuuluu vähintään kolme ja enintään viisi jäsentä. Yhtiöllä ei ole omaa henkilökuntaa.

Lempon Parkkikiinteistöt Oy mahdollistaa Nova Lempäälä kehityshankeen toteutumisen eli Lempäälän kuntakeskuksen kehittymisen, tonttien myymisen ja radanvarren rakentamisen sekä yhdistää eri liikennemuodot toisiinsa. Kuntakeskuksen rakentaminen edellyttää tärinän, melun ja törmäyksen hallintaa. Nämä asiat otetaan haltuun pääsääntöisesti pysäköintilaitoksilla. Lempon Parkki Oy tuottaa pysäköintipalveluja Lempäälän kunnan alueella.

Teema	Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Lempäälän omistuksessa olevien yhtiöiden toiminta on tarkoituksenmukaista ja liiketaloudellisesti kannattavaa. Tuloksentekeykyä arvioidaan suhteessa muiden kuntien vastaavan toimialan yhtiöihin oman pääoman tuottotavoite huomioiden.	Täytämme roolimme kuntakehityksen näkökulmasta Pysäköintien määrä kasvaa suunnitellusti	Liiketoimintasuunnitelma on päivitetty vuoden 2022 aikana. Lempon Parkkikiinteistöt Oy:n tytäryhtiön Lempon Parkki Oy:n - sopimuspysäköinti kasvaa 9/2021 lukumäärästä 94 kpl, vuoden 2022 loppuun mennessä 180 kpl:seen. - aloitettujen pysäköintien määrä kasvaa 8/2021 lukumäärästä	Hallitus käsitellyt liiketoimintasuunnitelman. Sopimuspysäköintejä 31.12.2022 yhteensä 293. Aloitettujen pysäköintien määrä 12/2022 4 861 kpl.	Toteutuu

		1 888 kpl, vuoden 2022 loppuun mennessä 3 000 kpl:seen		
Palvelemme paremmin	Yhtiö etsii mittarit jatkuvan asiakaskokemuksen mittaamiseen.	Mittarit otettu käyttöön vuoden 2022 loppuun mennessä.	Mittariksi määritelty vuosittain tehtävän asiakastyytyväisyysselyn tulos, tuloksen oltava parempi kuin edellisessä kyselyssä. 11/2021 yleisarvosana 2,52 11/2022 yleisarvosana 2,82 Lisäksi hallituksen kokouksissa seurataan reklamaatioiden määrää ja laatua.	Toteutuu

Muut olennaiset tapahtumat

Tilikauden aikana toteutettiin kahden pysäköintitalon kaavatason yleissuunnittelua. Loppuvuodesta yhtiö aloitti väliaikaisen pysäköintialueen suunnittelun, koska radan länsipuolen pysäköintitalon sijainnista ei ole vielä varmuutta. Väliaikaisella pysäköintialueella saadaan varmistettua, ettei kuntakeskuksen länsipuolen rakentumisen esteeksi muodostu pysäköintipaikkojen puute.

LEKITEK OY

Lempäälä 2025 - Kunta, joka sanoo kyllä Yhdessä, elämykset ja edelläkävijyys

LEKITEK Oy tuottaa Lempäälän kunnalle ja Lempäälän kuntakonsernin yhtiöille kiinteistöhuolto-, rakentamis-, siivous-, viher-, liikuntapaikka-, kuljetus-, korjaamo-, laitos- ja välinehuoltopalveluita. Toiminnan tarkoituksena on asuin- ja elinympäristön viihtyisyydestä ja toimivuudesta huolehtiminen Lempäälässä.

Lisäksi palvelemme Lempäälässä yksityissektoria in house -yhtiön rajoissa.

Yhtiössä työskentelee keskimääräisesti yli 140 henkilöä vuosittain.

Yrityksemme hallituksessa on 6 jäsentä. Muiden osakkaiden kuin Lempäälän kunnan tulee yhdessä nimetä kaksi hallituksen jäsentä.

Teema	Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Lempäälän omistuksessa olevien yhtiöiden toiminta on tarkoituksenmukaista ja liiketaloudellisesti kannattavaa. Tulosten tekokykyä arvioidaan suhteessa muiden kuntien vastaavan toimialan yhtiöihin oman pääoman tuototavoite huomioiden.	<p>Palvelusopimuksen mukaiset tehtävät on suoritettu taloudellisesti ja tehokkaasti.</p> <p>Kiinteistöhuollon tuntihinta tulee laskemaan vuodesta 2021.</p> <p>Seurataan ulosmyyntiosuutta.</p>	<p>Toimintaa tehostamalla pyritään minimoimaan palvelusopimushintojen korotuspaine (TES/työntajamaksut 2,25 %, yleinen hinnannousu).</p> <p>Vuoden 2021 mitoitettu tuntihinta 41,29 €, joka vertailukohtana.</p> <p>Ulosmyynnin osuus yli 5 %.</p>	<p>Yleisen kustannustason nousun johdosta siivouksen tuntihintaa jouduttiin korottamaan 0,5 € vuositasolla. Kokonaisuutena palvelua pystyttiin tuottamaan palvelusopimusta matalammilla kustannuksilla.</p> <p>Kiinteistöhuollon tuntihinta laski 2,66 €.</p> <p>Ulosmyynnin osuus liikevaihdosta oli 1,86 %.</p>	<p>Toteutuu</p>
Palvelemme paremmin	Laadunseuranta	Laadunseurantakierrokset ja palaverit toteutuvat	Laadunseurantakierrokset toteutuivat sopimuksen mukaisesti.	<p>Toteutuu osittain</p>

	<p>Työhyvinvointiin panostaminen</p> <p>Asiakastyytyväisyyskysely kunnan- ja kuntakonsernin henkilöstölle vuosittain.</p>	<p>palvelusopimuksen mukaisesti 100 %.</p> <p>Sairauspoissaolojen väheneminen. Vertailulukuna käytetään vuoden 2020 sairauspoissaoloprosenttia, joka oli 6,13 %.</p> <p>Asiakastyytyväisyyskyselyn tavoitteena saada parempi arvosanan keskiarvo kuin 2020, joka oli 3,4. Vuonna 2019 keskiarvo oli 3,14.</p>	<p>Sairauspoissaoloprosentti 10,2 %.</p> <p>Kunnan- ja kuntakonsernin henkilöstölle ei tehty kyselyä, koska Vuokrakodit tekivät kattavan kyselyn asukkailleen. Kiinteistöhuollon arvosana 3,97 ja siivouksen 3,73 (asteikko 1–5).</p>	
--	---	---	---	--

Muut olennaiset tapahtumat

Laitos- ja välinehuolto siirtyi liikkeenluovutuksella kuntaan 1.12.2022 ja sieltä edelleen hyvinvointialueen omaksi palveluntuotannoksi. 26 henkilöä siirtyi liikkeenluovutuksessa.

Toimistohenkilöstömme siirtyi Lempäälä-talosta Moisiolammentien varikolle kesällä 2022.

MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMINEN

KUNNANHALLITUS

1 000 €	TP 2021	TA 2022	TA 2022 muu- tos	MTA 2022	TP 2022	Muutos %
Toimintatulot	1 413	2 280	-162	2 118	2 118	100,0 %
Toimintamenot	-14 138	-14 439	-252	-14 691	-14 421	98,2 %
Toimintakate (Netto)	-12 725	-12 159	-414	-12 573	-12 303	97,8 %
Poistot ja arvonalentumiset	-9	-4	0	-4	-9	216,3 %
Sisäiset sitovat ateriapalvelutulot	4 451	4 341	0	4 341	4 344	100,1 %
Sisäiset muut tulot	4 249	4 248	0	4 248	4 390	103,4 %
Sisäiset sitovat ateriapalvelumenot	-25			0	-5	
Sisäiset sitovat vuokramenot	-1 428	-1 460	0	-1 460	-1 463	100,1 %
Sisäiset muut menot	-503	-392	0	-392	-485	123,8 %
Kokonaiskustannukset (ulkoiset ja sisäiset menot sekä poistot)	-16 078	-16 295	-252	-16 547	-16 377	99,0 %
= valtuustoon nähden sitovat erät						

Merkittävimmät talouden poikkeamat

Kunnanhallituksen palvelusuunnitelman ulkoisten menojen toteuma on 98,2 %. Tulojen toteumaprosentti on 100,0 ja toimintakatteen toteumaprosentti on 97,8. Toimintakatteella tarkasteltuna eri tehtäväalueista hallintoprosessin määrärahat alittuivat runsaat 200 000 €, henkilöstöprosessi alittui runsaat 40 000 € ja elinkeinopalvelut sekä talousprosessi toteutuivat likimain palvelusuunnitelman mukaisesti.

Suurin yksittäinen kulupoikkeama oli Kelalle maksettava työmarkkinatuen kuntaosuus, runsaat 1,2 milj. €, mikä summana ylitti palvelusuunnitelmaan varatun 1,135 milj. € kuluarvion noin 90 000 €:lla. Alkuperäisen talousarvion kuluarvio oli 1,0 milj. €. Muut työllisyys- ja kuntoutuspalveluiden kuluallitukset ja tuloarvioylitykset kuitenkin kompensoivat tilannetta.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan havainnot

Hyvinvointialueen valmistelu on vaatinut kaikkien prosessien henkilöstöltä merkittävää panostusta normaalin työn lisäksi. Syksyn projektin aikana vahvistettiin HR-palveluja niin, että pystyttiin varautumaan myös yllättäviin poissaoloihin.

Ruokapalvelussa oli koko kertomusvuoden ajan merkittäviä haasteita työvoiman saatavuuden kanssa.

Kunnan varautumisvalmiutta kohennettiin mm. materiaalitäydennyksillä ja viestintään liittyvillä lisäpalveluiden valmistelulla. Lisäksi kunta osallistui elokuun lopussa pidettyyn laajaan valmiusharjoitukseen, jossa teemana oli laajamittaisiin väestönsiirtoihin varautuminen.

Kunnanvaltuuston vahvistettua vuoden 2023 organisaatorakenteen käynnistettiin myös kunnan kokonaisriskien arviointiprosessi uusilla tehtäväalueilla. Tarkoitukseen hankittua Granite-järjestelmäpalvelua hyödynnetään myös työturvallisuusriskien ja näihin liittyvien turvallisuushavaintojen käsittelyssä sekä ns. väärinkäytösilmoitusten käsittelyssä.

Hyvinvointialueuudistuksen ja vuoden 2023 kuntaorganisaatioon tehtyjen muutosten johdosta vaikutus eri organisaatioiden toiminnan ja talouden raportointitietoihin saattaa aiheuttaa eri vuosien vertailtavuudessa haasteita ja tämä on otettava huomioon jatkovalmistelussa.

ELINKEINOPALVELUT

Lempäälä 2025 - Kunta, joka sanoo kyllä Yhdessä, elämykset ja edelläkävijäisyys

Elinkeinojen kehittämisellä ja palveluilla luodaan edellytyksiä elinkeinoelämän kasvulle ja kehittymiselle Lempäälässä, oli sitten kysymys uusyrittäjyydestä, kunnassa jo olevista yrityksistä tai potentiaalisista Lempäälään sijoittuvista yrityksistä. Tavoitteena on yritysten, työpaikkojen ja verotulojen lisääntyminen kunnassa. Kunta, joka sanoo "Kyllä" sekä "Lupa palvelulla" strategiat korostavat Lempäälän tunnetuksi tekemistä ja hyvän palvelun merkitystä koko kuntakonsernin menestystekijänä.

Lempäälän Kehitys Oy vastaa Lempäälän kunnan elinkeinojen kehittämisestä ja palveluista yhteistyössä muun kuntakonsernin kanssa sekä seudullisesta elinkeinoyhteistyöstä yhdessä Business Tampereen ja muiden kuntien kanssa.

Teema	Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
4.5 Elinkeinot, kaa-voitus, liikenne ja ympäristö	<p>Y-tiimissä huolehdimme tonttien luovutusprosessin sujuvuudesta ja asiakasnäkökulmasta.</p> <p>Tavoitteena on luovutettavissa olevan yritystonttivarannon kasvattaminen ja ylläpitäminen.</p> <p>Hyvä yritystonttivaranto näkyvällä sijainnilla mahdollistaa vetovoimaisen toimintaympäristön yrityksille ja kunnan taloudellisen sat-sauksen lyhyemmän takaisinmaksuajan.</p>	<p>Tontinmyyntitulot (1,5 milj.€).</p> <p>Luovutusvalmiin yritystonttivarannon kasvattaminen +20 % vuodesta 2021.</p> <p>Ylläpidetään karttaa yritysalueista.</p>	<p>Toteutuneita yritystonttikauppoja yhteensä 77 900 euroa (Hulikanperän tontit). Varausten määrä 6 ha / 1,44 M€.</p> <p>Marjamäen pohjoisosan osayleiskaava on vireillä.</p> <p>Luovutusvalmis yritystonttivaranto ei ole kasvanut vuodesta 2021.</p> <p>Yritysalueista on ylläpidetty karttaa.</p> <p>Sääksjärven Ajurintaipaleen tonteista on käynnissä useampia neuvotteluja.</p>	<p>Toteutuu osittain</p>

	Yritysten lukumäärän nettokasvu Lempäälässä 60–70 kpl/v (PRH).	Yritysten lukumäärän nettomääräinen kasvu (kpl).	Yritysmäärän nettolisäys ajalla 149 kpl.	
4.5 Elinkeinot, kaa-voitus, liikenne ja ympäristö	<p>Lempäälä on elinkeinopolitiikan edelläkävijä ja näkyy positiivisesti kehittyvänä, yrityksiä ja matkailijoita houkuttelevana kuntana. Kasvatamme Lempäälän tunnettuutta ja vetovoimaa tehokkaalla ja yhdenmukaisella viestinnällä.</p> <p>Panostamme alueelliseen kehittämiseen seudullisen elinkeinoyhtiön omistajuuden ja rahoittamisen kautta. Kehittämistä seurataan Business Tampereen asiakastytyvyydellä.</p>	<p>Vuonna 2021 aloimme seuraamaan osavuositain keskeisiä näkyvyysmittareita (esim. sivuklikkaukset ja medianäkyvyys). Tavoitteena sivulataukset +20 % ja medianäkyvyys +10 % vuodesta 2021.</p> <p>Asiakkaan tyytyväisyys Business Tampereen toimintaan / NPS-luku (Net Promoter Score eli asiakkaiden suositteluindeksi). Luku kasvaa suhteessa vuoteen 2021.</p>	<p>Sivulataukset (Fonecta) 1–12/2022 oli 15 038 kpl. Vastaava luku 1–12/2021 oli 23 285.</p> <p>Mediaosumia (Meltwater) oli 1–12/2022 yhteensä 840 kpl (+19 % verrattuna 1–12/2021 osumamäärään, joka oli 707 kpl).</p> <p>Business Tampereen asiakastytyväisyysluku eli NPS-luku oli 80/100. Vastaava luku 31.12.2021 oli 78/100.</p>	<p>Toteutuu osittain</p>
Palvelumme paremmin	Luomme joustavalla ja ketterällä palvelulla sekä myönteisellä asenteella hyvää yritysilmapiiriä ja edesautamme yritysten määrän kasvua.	Hyvä sijoitus Pirkanmaan Elinvoimakunta-kilpailussa (v. 2021 2. sija, v. 2020 2. sija, v. 2019 3. sija) sekä sijoittuminen omassa kokoluokassaan 10 parhaan joukkoon Suomen Yrittäjien Kuntabarometri-kyselyssä (v. 2020 omassa kokoluokassaan valtakunnallisesti 10. sija).	<p>Lempäälä sijoittui Pirkanmaan Elinvoimakunta 2022 -kilpailussa toiseksi.</p> <p>Kuntabarometri-kyselyssä Lempäälä oli kolmanneksi paras Pirkanmaalla.</p> <p>Lempäälä sijoittui valtakunnallisessa vertailussa TOP10-kunnan joukkoon omassa kokoluokassaan osa-alueissa infrastruktuuri sekä koulutus ja osaaminen. Lempäälä sai kaikissa</p>	<p>Toteutuu</p>

			elinkeinopolitiikan osa-alueissa Pirkanmaan ja koko maan keskiarvoja paremmat arviot.	
--	--	--	---	--

Muut olennaiset tapahtumat

Yhtiön ja kunnan henkilöstövaihdoista johtuen yritystonttien myyntiprosessiin tuli viiveitä.

Ideakeskuksen aktiivinen markkinointi ja kehittäminen yhdessä Lempäälän Yrittäjät ry:n kanssa, perustettiin mm. studiotilat yhteiskäyttöön.

Ideointiin ja toteutettiin ensimmäinen Lempäälä Business Forum-tapahtuma.

Hääkivi ja koskireitti -hanke toteutettiin 10.3.–31.12. Kantri ry:n puoltamalla Leader-rahoituksella. Hankkeessa tehtiin reittikartoitus ja käyttäjäkysely, pilotoitiin Hääkiven opastus- ja vuokrauspalvelupiste (kesä-elokuu) ja haettiin vesistömatkailun jatkokehitysohjeita.

Markkinointiviestinnässä panostettiin erityisesti sosiaaliseen mediaan ja yhteistyöhön kunnan viestinnän kanssa.

HALLINTOPROSESSI

Lempäälä 2025 - Kunta, joka sanoo kyllä Yhdessä, elämykset ja edelläkävijyys

Hallintoprosessi tukee kunnan luottamushenkilöorganisaatiota ja ohjaa palvelualueita sekä koko kuntakonsernia toimimaan hyvän hallinnon mukaisesti. Hallintoprosessin tehtävänä on edistää kunnan digitalisaatiota sekä asiakaslähtöistä palvelutoimintaa. Hallintoprosessiin kuuluvat Digipalvelut, Palvelukäytävä ja Tiedonhallintatiimi. Palvelukäytävä vastaa kunnan monipuolisesta asiakaspalvelusta niin Lempäälän kuin valtiollisen asiointipisteen puitteissa.

Teema	Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Palvelumme paremmin	<p>Palvelukäytävä vaukuttaa koronan jälkeisessä ajassa toimintaansa niin sisäisessä kuin ulkoisessa asiakaspalvelussa.</p> <p>Olemme ottaneet käyttöön erilaisia digitaalisia toimintatapoja, joista yksi on sähköisen asiakaspalautteen kerääminen. Pidämme tätä yhtenä tiedolla johtamisen välineenä kehittää toimintaamme.</p> <p>Palautekanavan kasvaneeseen suosioon vastaamme pääkäyttäjien lisäämisellä.</p>	<p>Kokoamme kuukausittain sähköisten asiakaspalautteidemme määrää ja tuloksia myös internetsivuillemme. Tavoitteleme 70 % NPS:ää nykyisellä asiakaspalautejärjestelmälämme.</p> <p>Jatkamme palautekanavan palveluaikojen seuranta ja pidämme tavoitteen vastaamisesta asiakkaallemme kolmen työpäivän aikana.</p>	<p>Roidun asiakastytyväisyys kyselyyn saimme vastauksia 335 kpl ja NPS oli 50.</p> <p>Palautekanavaan saapui palautteita 2 075 kpl. Vuonna 2021 palautteita saapui 2 046 kpl.</p> <p>Palautekanavan keskimääräinen vastausaika oli 4 pv 0 h ja palautteiden vastausajan mediaani 2 pv 9 h. Vastaavasti vuonna 2021</p>	<p>Toteutuu osittain</p>

		Seuraamme, että palauteisiin vastaajien määrä kasvaa neljännesvuosittain, ja että kaikki palautteet tulevat hoidetuiksi tavoitteellisessa kolmen vuorokauden tavoiteajassa.	keskimääräinen vastausaika oli 4 pv 5 h ja palautteiden vastausajan mediaani 2 pv 14 h. Palautteisiin vastaajien määrää lisättiin ja palautepiikkejä pyrittiin loiventamaan ennakoivalla viestinnällä. Palautteisiin vastaajille järjestettiin lisäkoulutusta. Lisäksi pääkäyttäjien määrää lisättiin kahdesta käyttäjästä viiteen pääkäyttäjään.	
4.4. Digitalisaatio	Työn näkyväksi saattaminen ja parempi organisointi. Työtehtävien kirjausjärjestelmän käyttöönotto digiyksikössä. Tietojohtamisen arkkitehtuurin edistäminen ja strategisen tietojohtamisen käyttöönotto.	Aktivoidaan palaute loppukäyttäjille tai suoritetaan henkilöstölle kysely palvelun toimivuudesta. Asteikolla 1–5 tavoitteena 3,5. Seurataan määriteltävien strategisten visualisointien valmistamista ja kerätään hyödyllisyydestä mittaroitava palaute käyttäjiltä.	Työtehtävien kirjausjärjestelmän käyttöönottosuunnitelma on tehty. Tarvittavat arkkitehtuurimääritykset on tehty yhdessä Tampereen kaupungin kanssa. Suunniteltu käyttöönotto keväällä 2023. Tietojohtamisen osalta osallistuttiin sivistyspuolen palvelusuunnittelun työryhmään. Edistettiin arkkitehtuurikuvauksia yhdessä konsultin kanssa.	Toteutuu osittain
Palvelumme paremmin	Huolellisesti tuotettu tiedonhallinta	Sähköinen arkistojärjestelmä hankittu ja sähköisen arkistoinnin valmius olemassa, ensimmäiset aineistot siirretty sähköiseen arkistoon.	Sähköisen arkistojärjestelmän hankinta on siirtynyt eteenpäin johtuen järjestelmätoimittajan resurssivaajeesta. Hankintaa ja sitä ennakoivaa asianhallintajärjestelmän versiopäivitystä edistetään vuonna 2023.	Toteutuu osittain

		Sähköinen tiedoksianto asianhallintajärjestelmästä mahdollista Suomi.fi -palvelujen avulla.	Sähköistä tiedoksiantoa varten hankittava Suomi.fi Viestit -rajapinta tulossa alkuvuodesta 2023.	
--	--	---	--	--

Muut olennaiset tapahtumat

Aluevaalit saatiin toimitettua hallintoprosessin johdolla luotettavasti ja tarkasti alkuvuodesta 2022. Uuden kunnan valmistelu työllisti hallintoprosessia erityisesti vuoden loppupuolella. Kunnan luottamushenkilöorganisaation sekä operatiivisen organisaation vaihtoehtoja kartoitettiin luottamushenkilöiden päätöksenteon tueksi. Hallintosäntö päivitettiin päätösten mukaisesti.

Hyvinvointialueen valmistelu kuormitti hallintoprosessin kaikkia tiimejä. Erityisesti digiyksiköllä oli kuormitusta eri tehtävien siirrosta hyvinvointialueelle. Kunta solmi loppuvuonna 2022 sopimuksen hyvinvointialueen kanssa tietohallinto-osaamisen myynnistä hyvinvointialueelle vuoden 2023 aikana tietohallintopalvelujen siirron viimeistelyn turvaamiseksi. Hallintoprosessi solmi myös muita yhteistyö- ja vastuunsiirtosopimuksia hyvinvointialueen kanssa koskien mm. tietosuojaa sekä tietojen siirtoa.

Hallintoprosessin vuodelle 2022 suunnitellut järjestelmien sekä toimintojen kehittämiset eivät kaikki toteutuneet suunnitellusti. Erityisesti tähän vaikutti yhteistyökumppaneiden resurssiongelmat. Tavoitteena on saada suunnitellut toiminnot käyttöön vuoden 2023 aikana.

HENKILÖSTÖPROSESSI

Lempäälä 2025 - Kunta, joka sanoo kyllä Yhdessä, elämykset ja edelläkävijyys

Henkilöstöprosessi ohjaa ja tukee palvelualueita ja koko kuntakonsernia toimimaan yhteisten pelisääntöjen mukaisesti palvelussuhde-, työkyky- ja hyvinvointiasioissa, viestinnässä sekä kehittämisessä. Lisäksi henkilöstöprosessiin kuuluu omana vastuualueena työllisyys- ja kuntoutuspalvelut.

Teema	Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Huolehdimme henkilöstömme työhyvinvoinnista, työssä jaksamisesta ja työkyvystä.	Työhyvinvointiohjelman jatkaminen suunnitelman mukaisesti (ILOA Lempäälään I, II ja III) keskityen ohjelman kolmanteen osuuteen (Arvostava työyhteisö). (THE)	ILOA Lempäälään työhyvinvointiohjelman osuudet etenevät suunnitelman mukaisesti. ILOA III Arvostava työyhteisö -osuudessa on toteutettu kaksi oppimiskierrosta.	ILOA Lempäälään työhyvinvointiohjelman osuudet ovat edenneet suunnitelman mukaisesti. ILOA III Arvostava työyhteisö -osuudessa on toteutettu kaksi oppimiskierrosta ja viimeinen oppimiskierros lähtee liikkeelle tammi-kuussa 2023.	Toteutuu osittain
	Työkykyjohtamisen yhteisen mallin ja työterveysyhteistyön jatkokehittäminen. (THE)	Työterveyskustannukset pysyvät sovitussa budjettirajissa. Tavoitteen saavuttamiseksi toimintasuunnitelmaa on tarkennettu.	Työterveyskustannukset ilman koronasta johtuvia kustannuksia laskivat vuodesta 2021 (v. 2022: 558 € / hlö ja v. 2021: 579 € / hlö) ja jäivät koko vuoden osalta alle sovitun budjettiraamin.	
	Mielenterveyden tukipolkujen tarkentaminen. (THE)	Mielenterveyden tukipolut määritelty yhdessä työterveyden kanssa.	Mielenterveyden tukipolut on lanseerattu esihenkilöille ja työntekijöille.	
		Esihenkilöiden Fiilismittari (skaala 1–5).	Fiiliskysely henkilöstölle toteutettiin neljä kertaa ja kyselyiden keskiarvo koko kuntakonsernin	

	Sairauspoissaolojen vähentäminen. (THE)	Vakituisen henkilöstön sairauspoissaolopäivien kehitys (sairauspoissaolopäivät / henkilö).	<p>tasolla oli 3,34 (asteikolla 1–5). Kyselyyn vastasi keskimäärin 372 henkilöä / kysely.</p> <p>Vakituisen henkilöstön sairauspoissaolot ilman tartuntatautilain mukaisia poissaoloja ovat samalla tasolla kuin vuosi sitten 19,5 pv / hlö (v. 2021: 19,5 pv / hlö).</p> <p>Korona ja muut infektiot aiheuttivat vuoden aikana runsaasti poissaoloja. Koko henkilöstön sairauspoissaolopäivistä 10,9 % oli virallisella koronadiagnoosilla. Lyhyitä poissaoloja esihenkilön luvalla oli kaikista sairauspoissaolopäivistä n. 22 %. Mielenterveysyistä johtuvia poissaoloja oli vuoden 2022 aikana 1228 päivää vähemmän kuin vuonna 2021.</p>	
Kannustamme tavoitteelliseen ja mielekkäseen työn tekemiseen, johon työntekijä voi itse vaikuttaa.	<p>Palvelumuotoilukoulutuksen järjestämisen yhteistyössä TAKK:n kanssa.</p> <p>Esihenkilöakatemia toteuttaminen.</p>	<p>Palvelumuotoilukoulutusta on järjestetty työntekijöille organisaation tavoitteiden mukaisesti.</p> <p>Esihenkilöakatemia etenee suunnitelman mukaisesti.</p>	<p>Asiakaskokemuksen kehittäminen ja palvelumuotoilu -koulutuksen seuraava ryhmä aloittaa TAKK:n kanssa sovitusti alkuvuodesta 2023.</p> <p>Esihenkilöakatemia koulutustilaisuudet on järjestetty suunnitellusti (mm. kaksi työpajaa liittyen nuorten johtamiseen). Syksyn koulutukset järjestettiin lähitoteutuksena.</p>	<p>Toteutuu</p>

<p>4.2. Talous ja työllisyys</p>	<p>Tarjoamme laadukkaita ja vaikuttavia paikallisia työllisyyspalveluja. Tavoitteena on työttömyyden, erityisesti nuorisotyöttömyyden, väheneminen vuoden 2019 tasolle. Rakennamme palveluekosysteemipohjaista työllisyyspalvelukokonaisuutta huomioiden SOTE- ja TE-palvelut 2024 -uudistukset. (THE)</p>	<p>Työttömien määrän väheneminen vuoden 2019 joulukuun tasolle (786).</p> <p>Alle 30-vuotiaiden työttömien määrän kehitys vuoden 2019 joulukuun tasolle (167).</p> <p>Työllisyyskokeilun asiakkaiden aktiivointiaste vähintään 50 % (kokeilun alkaessa 3/2021 se oli 38,4 %).</p>	<p>Työttömyyden määrä on alhainen. Tarkasteluhetkellä Lempäälässä oli 698 työtöntä työnhakijaa.</p> <p>Myös nuorten työttömyys vähenee odotetusti, alle 30-vuotiaita työttömiä oli 128.</p> <p>Työllisyyskokeilun asiakkaiden aktiivointiaste oli 43,3 % (marraskuu 2022).</p>	<p>Toteutuu osittain</p>
----------------------------------	--	---	--	--

Muut olennaiset tapahtumat

Päivitetty strategia julkaistiin kesällä 2022. Strategian toiminnallistamista on tehty koko syksyn ajan. Esihenkilöiden kanssa toimintaamme ohjaavaa dokumenttia on käsitelty #kyllä-päivien yhteydessä. Strategiaa eteenpäin vievien kärkihankkeiden valinta tehtiin talousarvioprosessin yhteydessä.

Ukrainan tilanne näkyi vuoden aikana viestinnässä. Osallistuimme valmiusharjoituksiin useamman kerran vuoden aikana. Varautumiseen liittyvää viestintää vahvistettiin vuoden aikana ottamalla laajempi kuntalaisten tekstiviestipalvelu käyttöön kriisiviestintätilanteita varten.

Koronapandemia vaikeutti lähityötä vielä alkuvuodesta 2022. Koronatestauksen aiheuttamat työterveyskustannukset olivat kaiken kaikkiaan noin 90 000 €, joista 56 000 € oli PCR-testien erillislaskutettuja kuluja.

Hyvinvointialueen valmistelu oli kevästä lähtien sekä henkilöstöpalveluille että viestinnälle iso ponnistus ja etenkin syksyn aikana vaati useamman ihmisen työpanoksen. Lisäksi henkilöstötojen siirto Pirhan järjestelmiin vaati myös ylimääräisiä palveluja Sarastialta. Sarastian kanssa yhteistyössä valmisteltiin myös henkilöstöetujen Epassi-järjestelmän käyttöönottoa 1.1.2023 alkaen.

Syksyn aikana henkilöstöpalveluissa toteutettiin organisaatiomuutos, jossa yksikön henkilöstön tehtävänkuvia muutettiin vastaamaan paremmin organisaation palvelutarpeita. Muutoksen myötä yksi henkilö siirtyi hyvinvointialueen palvelukseen vuoden 2023 alusta.

Vuonna 2021 tehdyn työhyvinvointikyselyn tulosten perusteella tuimme erityisesti esihenkilöitä ja nuoria työntekijöitä tarjoamalla heille työnohjausta. Työkykyisyyden vahvistamiseksi perustettiin uusi henkilöstöasiantuntijan vakanssi, joka toimii jatkossa sisäisenä coachina erityisesti painottuen nuorten työntekijöiden sekä esihenkilöiden tukemiseen.

Henkilöstöä palkittiin 300 eurolla vuonna 2021 tehdystä työstä. Koronatilanteen helpotettua ja lähitapaamisten tullessa mahdolliseksi järjestettiin henkilöstölle vuoden aikana kaksi juhlaa, toinen keväällä ja toinen syksyllä. Historian ensimmäinen Tarkalla korvalla -palkitsemistilaisuus järjestettiin etätoteutuksena tammikuussa 2022. Joulukuussa palkinnot jaettiin jo lähitoteutuksena Lempäälä-talossa. ILOA Lempäälään työhyvinvointiohjelman yhteydessä järjestettiin työsuojelupareille filosofi Esa Saarisen luento arvostavasta kohtaamisesta. Hyvinvointialueelle siirtynyttä henkilöstöä muistettiin läksiäislahjalla.

Lempäälä palkittiin kolmella palkinnolla valtakunnallisessa Kuntatyö2030-gaalassa: Kuntatason perehdytyksen digitalisointi, Lempäälän talousneuvola ja Pop-up liikuteltava hammashoitoyksikkö. SAK:n Pirkanmaan aluejärjestö palkitsi Lempäälän kuntaa ja valitse sen ensimmäisenä Esi-merkittäväksi työnantajaksi. Lempäälä oli myös ehdokkaana PAEK:in Vastuullinen työnantaja -kilpailussa ainoana kuntaorganisaationa.

Työllisyyspalveluissa valmistauduttiin yhdessä muun Pirkanmaan kanssa TE 24 -uudistukseen, jossa valtion työllisyystehtävät siirtyvät valtaosin kuntien vastuulle 1.1.2025 sekä kotoutumislain kokonaisuudistukseen, jossa kunnille siirtyy koordinaatiovastuu maahanmuuttajien kotouttamisesta 1.1.2025. Valmistelu jatkuu vuosina 2023 ja 2024.

Työllisyys- ja kuntoutuspalvelut	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Työttömien määrä	762	786	698
Työttömyysaste	6,7	7	6
Alle 30-vuotiaiden työttömien määrä	136	167	128
Pitkäaikaistyöttömien määrä	230	160	211
Alle 30-vuotiaiden aktiivointiaste	33	40	38,5
Koko kunnan aktiivointiaste	36,4	50	36,5

TALOUSPROSESSI

Lempäälä 2025 - Kunta, joka sanoo kyllä Yhdessä, elämykset ja edelläkävijyys

Talousprosessi ohjaa ja tukee toimielimiä, palvelualueita ja koko kuntakonsernia edistämään kuntastrategiaa yhteisillä kokonaistalouden tavoitteilla. Vuodesta 2020 lähtien kirjanpito- ja reskontrapalveluista on vastannut in house- yhtiö Sarastia Oy. Kunnan omaa henkilöstöä käytetään talouden asiantuntijapalveluihin ja laskutuspalveluihin. Lisäksi erillisinä vastuualueina talousprosessin alle on organisoitu maaseutupalvelut ja ruokapalvelut.

Teema	Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
4.2. Talous ja työllisyys	<p>Yhteistyötä eri palvelualueiden, prosessien ja Sarastia Oy:n kanssa kehitetään. Yhteistyön kehittämisen painopistealueet talouspalveluiden osalta ovat:</p> <p>Talouden raportointi, seuranta ja ennustaminen. Kustannustietoisuuden lisäämisellä mahdollistetaan yksiköiden kyky johtaa omaa talouttaan ajan tasaisella tiedolla.</p>	Kunnan omien talouspalveluiden toimivuuden ja kehittämisen arvioimiseksi tehdään käyttäjäkysely, jonka arvosana on asteikolla 1–5 vähintään 3,75.	Kunnan omien talouspalveluiden kyselyyn vastasi 47 käyttäjää ja kaikkien arvosanavastausten yhteenlaskettu keskiarvo oli 3,73 (asteikolla 1–5). Parhaimpia arvosanoja annettiin talouspalveluhenkilöstön tavoitettavuudesta ja ongelmanratkaisukyvyistä. Vastaajat arvioivat, että talousjärjestelmien hyödyntämisessä ja oman osaamistason parantamisessa on kuitenkin vielä selvästi yhteistä työtä ja parannettavaa. Talouden osajärjestelmistä ostolaskujen kierrätysjärjestelmä Rondo sai parhaat arviot niin saadun opastuksen/koulutuksen kuin vastaajien osaamistason nousun osalta.	Toteutuu

	Sarastiaan liittyvien eri toimintaprosessien kehittäminen ja niiden jalkauttaminen osaksi eri yksiköiden toimintaa.	Sarastian tuottamien talouspalveluiden toimivuudesta ja kehittämistarpeista laaditaan erillinen käyttäjäkysely.	Sarastian tuottamista talouspalveluista ja niihin liittyvästä asiakaspalvelusta tehdyn erilliskyselyn arvosanat olivat hieman alhaisemmat kunnan omiin talouspalveluihin verrattuna.	
Palvelumme paremmin	Maaseutupalvelut toteuttaa vuosittain asiakaspalvelukyselyt ja laajentaa sähköisen asioinnin mahdollistamia uusia toimintoja pääasialliseksi toimintatavaksi.	Asiakaspalvelukyselyistä saatu palaute ja kokonaisarvosana sekä sähköisten asiointien määrä (%). Tavoitteena on asiakaspalautteen asteikolla 1–5 saada arvosanaksi yli 4. Sähköisen asioinnin osuudeksi tavoitellaan yli 95 prosenttia.	Maaseutupalveluissa toteutettu maaseutuviranomaistoiminnan asiakaspalautteesta saatu arvosana oli 4,4. Kyselyn vastausprosentti oli 36,5. Mitattavissa olevan sähköisen asioinnin %-osuus päätukihaussa oli 97.	Toteutuu
Palvelumme paremmin	Ruokapalvelu toteuttaa vuosittain asiakastyytyväisyyskyselyt sisäisille asiakkaille sekä vuodesta 2020 alkaen ostopalveluna Lempäälän Virtakampuksella hankittujen ateria- ja puhtauspalveluiden loppukäyttäjätyytyväisyyskyselyn. Vuoden 2021 otettiin käyttöön osana terveyden- ja hyvinvoinnin edistämistä ruokapalveluiden ravitsemussuunnitelma. Suunnitelma on laadittu vuosille 2021–2025.	Asiakastyytyväisyyskyselyn kokonaisarvosana vähintään 8,5 ja vastausprosentti 40 % Hyvinvointimatriisilla seurattavien tavoitteiden tila paranee vuoden 2021 verrattuna eri asiakassegmenteissä.	Ruokapalvelun asiakastyytyväisyyskyselyn vastausprosentti oli alle 30 %. Kokonaisarvosanaksi ruokapalvelu sai asiakastyytyväisyyskyselyssä 3,5. Pääasiallisesti ruoan laatuun ja palveluun oltiin tyytyväisiä, mutta hajontaa oli ruoan riittävyyden tai vastaavasti ylijäämäruoan suhteen. Hyvinvointimatriisiin toteutus vuonna 2022 ei edistynyt. Matriisin toteutusta tullaan tarkistelemaan uudessa organisaatiossa osana	Toteutuu osittain

	Ravitsemussuunnitelma sisältää jokaiselle asiakas-segmentille kohdennetut tavoitteita, joita seurataan mm. ruokapalvelun hyvinvointimatriisilla. (THE)		hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä.	
--	--	--	--	--

Muut olennaiset tapahtumat

Valtakunnallisesti käyttöönotettu kuntien kirjanpidon automaattinen talousraportointi Valtio-konttorin tietokantaan on käynnistynyt kangerrellen ja työ on vaatinut merkittävää lisätyötä yhteistyössä Sarastia Oy:n kanssa. Talouspalveluissa käynnistettiin myös valmistelu uuden kuntaorganisaation mukaisten talouden tukipalvelujen tuottamisesta vähentyneellä henkilöstöllä. Tavoitteena on yhä parantaa organisaation talousosaamista ja taloustiedon hyödyntämistä yhdessä palvelualueiden kanssa tehtävällä valmistelulla.

Lempäälän hallinnoima maaseutuviranomaistoiminta-alue laajenee syksyllä 2022 tehdyin päätöksin. Vuodesta 2023 alkaen uudessa yhteistoiminta-alueessa on mukana Akaa, Juupajoki, Kangasala, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Pälkäne, Tampere, Urjala, Valkeakoski, Vesilahti ja Ylöjärvi.

Maaseutupalveluissa Lempäälän kunnan omassa maaseudun kehittämisohjelman mukaisessa toiminnassa on pyritty vuosittain varaamaan rahoitusta mahdollisesti esiin nouseviin rahoituskoh-teisiin. Vuonna 2022 rahoitettiin maisemakukkapeltojen toteutus, sekä eri kyliin suuntautuneet kuntalaisten kyläkierrosvierailut yhteistyössä matkailun ja paikallisoppaiden kanssa.

Ruokapalveluiden vuoden 2022 talouden toteumaan vaikutti olennaisesti aineiden ja tarvikkeiden hinnannousut, jotka liittyivät yleiseen maailmantilanteeseen sekä uuden väliaikaisen sopi-mustoimittajan kanssa tehtyyn yhteistyöhön tukutuotteiden osalta. Tämän lisäksi ruokapalvelun poissaolot olivat merkittävässä roolissa erityisesti vuoden 2022 lopussa.

Maaseutuviranomaistoiminta	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Lempäälän maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueella maataloustukea/korvausta hakeneiden maatilojen määrä	1 021	1 020	1 006
Lempäälässä maataloustukea/korvausta hakeneiden maatilojen määrä	100	100	99
Maaseutuviranomaistoiminnan sähköisen asiointi, %	96	96	97
Yhteistoiminta-alueelle maksetut tuet ja korvaukset, M€	28,3	30,0	29,8
Viranomaistoiminnan hallintokulut maksetuista tuista, %	1,3	1,0	1,1
Maaseutuviranomaistoiminnan asiakaspalautteen kokonaisarvosana asteikolla 1(huono)-5(kiitettävä)	4,3	4,0	4,4
Ruokapalvelut	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Valmistuskeittiöiden lukumäärä	4	4	4
Palvelukeittiöiden lukumäärä	7	8	8
Aterioiden jakelupisteiden määrä	37	40	40

HYVINVOINTILAUTAKUNTA

1 000 €	TP 2021	TA 2022	TA 2022 muu- tos	MTA 2022	TP 2022	Muutos %
Toimintatulot	10 113	5 718	745	6 463	8 283	128,2 %
Toimintamenot	-71 242	-66 399	-2 500	-68 899	-74 181	107,7 %
Toimintakate (Netto)	-61 128	-60 681	-1 755	-62 436	-65 898	105,5 %
Poistot ja arvonalentumiset	-16	-1	0	-1	-14	2719,1 %
Sisäiset sitovat tulot						
Sisäiset muut tulot	1 461	1 376	0	1 376	1 843	134,0 %
Sisäiset sitovat ateriapalvelumenot	-697	-716	0	-716	-696	97,3 %
Sisäiset sitovat vuokramenot	-3 437	-3 531	0	-3 531	-3 488	98,8 %
Sisäiset muut menot	-2 761	-2 677	0	-2 677	-3 199	119,5 %
Kokonaiskustannukset (ulkoiset ja sisäiset menot sekä poistot)	-78 153	-73 323	-2 500	-75 823	-81 578	107,6 %
= valtuustoon nähden sitovat erät						

Merkittävimmät talouden poikkeamat

Hyvinvointilautakunnan palvelussuunnitelman ulkoisten menojen toteuma on 107,7 %. Tulojen toteumaprosentti on 128,2 ja toimintakatteen toteumaprosentti on 105,5.

Palvelusuunnitelman kulut ylittivät selvästi lokakuussa 2,5 milj. € muutostalousarviolla korotetun tason ja ylittivät lopulta yli 5,2 milj. €. Loppuvuoden kuluessa menojen kasvuvauhti vain kiihtyi ja esimerkiksi koko palvelualueen marras-joulukuun menot olivat 16,4 milj. € kun ne edellisvuoden vastaavana ajankohtana olivat 14,0 milj. €. Vaikka myös palvelualueen toimintatuotot ylittivät yli 1,8 milj. €:lla niin toimintakatteella tarkasteltuna palvelualueen nettomenojen ylitys oli vajaat 3,5 milj. €.

Hyvinvoinnin palvelualueen talouspainetta ovat lisänneet vuonna 2022 asiakasmäärän kasvun jatkuminen, erikoissairaanhoidon palvelujen tarve ja lakisääteisten henkilöstömitoitusten ylläpitämiseen liittyvät toimenpiteet, osin sijaishankintojen ja ostopalvelujen avulla. Lisäksi hälytyskorvauksia ja rokotustyökorvauksia on tarvittu käyttöön korotettuina ja tavanomaista vuotta enemmän.

Hyvinvointipalvelujen henkilöstön poissaoloista aiheutuvat kustannukset kasvoivat vuonna 2022 lähes kaikilla toimialueilla. Koronakauden alussa vuonna 2020 sairauspoissaolot laskivat ensin merkittävästi, mutta viime vuodet 2021–2022 ovat olleet sote-alalla raskaita. Koronatoimet ovat osaltaan kuormittaneet henkilöstöä heidän huolehtiessaan omasta ja asiakkaiden terveyden turvaamisesta erilaisin suojaustoimenpitein. Sotealan henkilöstösaatavuuden heikentyminen on vaikuttanut siihen, että koti-, asumis- ja terveyspalvelujen henkilöstömitoituksien varmistamiseen on tarvittu aiempaa enemmän myös henkilöstövuokra- ja ostopalveluja.

Psykososiaalisten palvelujen tehtäväalueen kustannuksia kasvattivat ostopalvelut sosiaali- ja perhetyön palvelujen turvaamiseksi. Lapsiperheiden sosiaalityön ja lastensuojelun rekrytointihaasteet lisäsivät ostopalveluiden kuluja. Nuorten mielenterveystyön kasvavaan tarpeeseen vastattiin myös lisäämällä ostopalveluja oman työn lisäksi. Nuorten mielenterveyshaasteet näkyvät lastensuojelun kuluissa. Lastensuojelussa on turvauduttu myös lastensuojelun sosiaalityön ostoihin. Päihde- ja mielenterveysasiakkaiden asumispalvelujen ostojen tarve on ollut kasvussa. Vastuualueen psykiatrierekrytointi syksyllä 2022 nosti palkkakulukokonaisuutta. Toimeentulotukeen oli varauduttu pienemmällä budjetilla kuin vuonna 2021, mutta vastoin odotuksia toimeentulotuen kysyntä lähtikin merkittävään kasvuun. Lisämääräraha toimeentulotukeen hyväksyttiin syksyllä 2022.

Vanhus- ja vammaispalveluissa ovat vammaisten asumispalvelujen ostokustannukset olleet nousussa ja asiakasmäärä kasvaneet. PSHP:n vammaisten Tukikeskuksessa asumiseen liittyvät kustannukset ovat lähteneet selkeään laskuun ja suunta on pysynyt. Vammaisten henkilökohtaisen avun kysyntä on jatkanut nousua, samoin vammaispalvelulain mukaisten kuljetusten tarve. Vanhusten omaishoidon tuen kysyntä on myös vuonna 2022 lähtenyt selkeään kasvuun. Näihin kaikkiin kuluihin saatiin esityksen mukainen lisämääräraha syksyllä 2022.

Vanhus- ja vammaispalveluiden kuluvan vuoden taloutta ovat rasittaneet vuotta 2021 koskeneet kuntalaskutukset, jotka on toimitettu Lempäälään vasta tilinpäätöksen jälkeen. Tehtäväalueelle saapuvissa laskuissa on ollut viiveitä, joka on haitannut toteuman seuranta. Tehtäväalueen tuottojen toteuma oli marraskuun lopulla 108,56 % huolimatta siitä että, lisätalousarviossa tuotto-odottamaa nostettiin. Tuottojen noususta huolimatta ne eivät ole riittäneet samassa suhteessa kattamaan asiakkuuksien myötä kasvaneita menoja. Kustannusten hillintätoimenpiteitä on toteutettu keväästä 2022 aktiivisesti, mutta lakisääteisten palvelujen järjestämisessä keinot ovat rajalliset. Kautta linjan kasvaneita ovat olleet sijaiskulut, sijaispalvelujen ostokulut ja palkkoihin liittyvät erityiskulut.

Hyvinvoinnin hankkeisiin ja koronakustannuksiin saatiin hankerahoituksia ja valtionavustuksia. Valtion korona-avustusten määrä oli noin 1,3 milj. € ja lisäksi useisiin eri hankkeisiin (mm. PirSote, PirKATI, PirKOTI ja Hoppu) saatiin avustuksia runsaat 0,2 milj. €.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan havainnot

Maakunnallinen vaje sosiaali- ja terveydenalan työntekijöistä on vaikuttanut vielä syksylläkin organisaatioiden väliseen kilpailuun, henkilöstön liikehdintään ja on aiheuttanut riskejä oman tuotannon toiminnalle. Osa avoimista vakansseista on ollut sellaisia, joita ei ole saatu rekrytoimalla täytettyä. Tästä huolimatta henkilöstösaatavuus hyvinvoinnin palvelualueella on kohentunut loppuvuotta kohden ja vailla tekijää olevien vakanssien määrä on pienentynyt oleellisesti marraskuuhun mennessä. Lakimuutosten myötä kotihoidon ja asumispalvelujen henkilöstötarve kasvaa edelleen. Lempäälän vanhusten ympärivuorokautisten asumispalveluyksiköiden mitoitus on ylittänyt jonkin verran vuonna 2022 edellytetyn lakisääteisen tason 0,6 (6 työntekijää 10 asiakasta kohden). Sairaalapalveluissa potilaiden hoidossa tarvittava henkilöstömitoitus on korkeampi kuin asumispalveluissa. Tavoite on 0,7–0,8 potilaiden hoidontarpeista riippuen. Vuodenvaihteessa hyvinvointialueelle siirtymävaiheeseen ennakoitiin mahdollisia lisäkuluu-riä mm. lomien maksamisesta. Nyt tiedossa on, että pitämättömät lomat voi siirtää ensi vuodelle pidettäväksi.

Tiedontuotantoon on syksyn aikana sidottu paljon työaikaresursseja. Hyvinvointialueen valmistelusta on toimitettu sotehallintoon mittavia määriä erilaisia tietopyyntöjä: tilastoja, selvityksiä, ennakkointitietoa ja palvelukriteereiden sisältöjä. Tämä on myös asettanut Lempäälän hyvinvointipalvelut tarkastelemaan oman toiminnan eri osa-alueita yksityiskohtaisesti. Vuodenvaihteessa käyttöön otettu KantaEfficia on työllistänyt sekä asiakastyötä tekeviä, esihenkilöitä että digitii-
min edustajia. Asiakas- ja potilastietojen siirtoon hyvinvointialueen uusiin järjestelmiin, samoin kuin henkilöstötietojen siirtoon liittyvät tehtävät ovat työllistäneet kunnassa toimivia esihenkilöitä ja asiantuntijoita. ICT- ja asiakastietojärjestelmien muutokset, hyvinvointialueen henkilöstötietojärjestelmään ja työvuorojärjestelmään siirtyminen jo loppuvuonna 2022 ovat vaikuttaneet kaikkien sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöiden työhön. Samaan aikaan henkilöstö ja johto ovat yhdessä toteuttaneet Hyvinvointialueen käynnistymiseen liittyviä valtionrahoitteisia hankkeita ja vieneet niiden tuloksia käytäntöön. Uusia asiakastyön työkaluja ja toimintamalleja on kehitetty liki kaksikymmentä.

Osa Lempäälän esihenkilö- tai johtotehtävissä työskentelevistä on siirtynyt jo syksyllä 2022 työhön hyvinvointialueen valmisteluorganisaatioon. Lempäälän hyvinvointipalveluissa esihenkilövä-
jettä on hoidettu onnistuneesti sisäisin sijaisuuksin ja osin työnkierron avulla. Hyvinvointipalvelu-
jen nykyisestä palvelualue- ja tehtäväaluejohdosta suurin osa siirtyy tulevilla hyvinvointialueella
kokonaan uusiin tehtäviin ja uusille alueille. Lempäälässä sijaitsevien sotepalveluyksiköiden lä-
hiesihenkilöiden johto löytyy jatkossa Pirkanmaan hyvinvointialueella eteläisen johtamisalueen
rakenteista.

HALLINTO- JA KEHITTÄMISPALVELUT

Lempäälä 2025 - Kunta, joka sanoo kyllä Yhdessä, elämykset ja edelläkävijyys

Hyvinvoinnin palvelualueen hallinto- ja kehittämispalvelut vastaavat kuntastrategian jalkauttamisesta hyvinvoinnin palvelualueella. Hallinnon tehtävänä on hoitaa ja koordinoita hyvinvointipalvelujen yhteisiä asioita, vastata tiedonhallinnasta, lautakuntatyöskentelyn sujuvuudesta sekä yhteistoiminnasta muiden palvelualueiden ja prosessien kanssa. Vuoden 2022 aikana hallinto- ja kehittämispalvelut johtavat ja tukevat hyvinvointipalvelujen hallittua siirtoa hyvinvointialueelle. Kehittämisyksikön tehtävänä on edesauttaa yhteisten poikkileikkaavien kehittämisteemojen eteenpäin vientiä ja jalkauttamista arjen esimies- ja asiakastyöhön.

Teema	Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Huolehdimme henkilöstömme työhyvinvoinnista, työssä jaksamisesta ja työkyvystä.	Osaavan ja organisaation toimintatavat tuntevan henkilöstön sitoutuminen hyvinvointipalvelujen organisaatioon kasvaa. Tavoitteeseen päästään huolehtimalla henkilöstön työolosuhteista ja hyvinvoinnista. Konkreettisina toimenpiteinä seuraavat: keskittyminen perustehtävään, esihenkilöiden tarjoaman tuen määrän kasvu, tutkitusti hyvinvointia lisäävän	Vakituisten työntekijöiden omaehtoinen vaihtuvuus (vaihtuvuustiedosta irrotettu eläkkeelle jääneiden osuus) vähenee vuodesta 2021 vähintään 10 %.	Vakituisen henkilöstön vaihtuvuus viimeisimmän joulukuussa tarkastetun tiedon mukaan oli yhteensä 72 päättyntä palvelussuhdetta, joista 7 oli eläkkeelle jäämisen vuoksi. Uusia vakinaisia palvelussuhteita syntyi samaan aikaan yhteensä 71. Hyvinvoinnin henkilöstön päätyneiden vakinaisten työsuhteiden määrä ei ole vähentynyt vaan kasvanut vuoteen 2021 verrattuna lähes kolmanneksella. Toisaalta vapautuneet vakanssit on saatu täytettyä vuoden aikana lähes täysimääräisesti. Hyvinvointipalveluihin perustetussa vakinaisessa ja kooltaan 25 työntekijän sijaispoolissa alkaneita vakinaisia työsuhteita oli vuonna 2022 kaikkiaan 11 ja päättyneitä 5. Huomioitavaa on, että sijaispoolissa vaihtuvuus on ollut pitkälle sisäistä vaihtuvuutta, jossa työntekijät ovat	Toteutuu osittain

	<p>työvuorosuunnittelun käyttöönotto sekä osaavien sijaisien saatavuudesta huolehtiminen. Kiinnitetään huomioita työyhteisöjen sisäisen vuorovaihtuuden laatuun sekä jokaisen työyhteisön jäsenen rooliin työhyvinvoinnista vastaamisessa.</p>		<p>hakeutuneet vakinaiisiin työsuhteisiin hyvinvointipalvelujen muihin yksiköihin, jolloin työnantaja on pysynyt vaihdossa samana. Samanlaista sisäistä vaihtoa on tapahtunut myös palveluyksiköissä.</p> <p>Vuosi 2022 on kokonaisuudessaan tuonut sote-alalle aiempaa enemmän liikkuvuutta, työpaikkojen tarjonnan ja työvoiman kysynnän kasvun myötä. Vakinaisista tehtävistä pois lähteneitä on myös palannut Lempäälän palvelukseen, samoin lukuisia sijaisia on hakeutunut vakinaiisiin tehtäviin. Henkilöstön saatavuus on kohentunut syksyä kohden ja joulukuun alussa kokonaistilanne oli, että yksiköissä oli poikkileikkauspäivänä 17.12 vakansseja ilman tekijää yhteensä alle 10.</p>	
<p>Palvelemme paremmin</p>	<p>Parannamme palvelujen laatua ja vaikuttavuutta vahvistamalla omavaltontaa.</p>	<p>Tehdyt haipro- ja wpro-ilmoitukset on otettu käsittelyyn esihenkilöiden toimesta viimeistään viikon sisällä ilmoituksen tekemisestä.</p> <p>Haipro- ja/tai wpro-ilmoitukseen perustuen jokainen työyksikkö esittää ja ottaa käyttöön vähintään kolme</p>	<p>Hyvinvoinnin palvelualueen HaiPro (potilasturvallisuusilmoitus) ja WPro (työturvallisuusilmoitus) käsittelyistä on ohjeistettu, että ilmoitukset otetaan tarkasteluun ja tarvittaviin jatkotoimenpiteisiin viikon kuluessa ilmoituksen tekemisestä. Poikkileikkauspäivänä 19.12.2022 oli 20 ilmoitusta odottamassa käsittelyä, 6 parhailaan käsittelyssä, yksi odotti lisätietoja ja 182 oli valmiina.</p> <p>Henkilöstön tekemät ilmoitukset ohjautuvat ohjelmassa suoraan esihenkilöille. Ilmoituksissa esille tuodut vaaratilanteet, riskiarviointit ja ratkaisut käydään yksiköissä läpi yhdessä henkilöstön kanssa. Ilmoitusten käsittelyt on</p>	<p>Toteutuu osittain</p>

	Kannustamme eri keinoin hyvään asiakaspalveluun ja asiakaspalvelulaudun nostamiseen	asiakas- tai työturvallisuutta kohentavaa toimenpidettä. Työntekijöiden nimeämä kuukauden asiakaspalveluteko nimeetään joka kuukausi. Asiakaspalveluteosta tiedotetaan eri medioissa.	tehty joulukuuhun mennessä asianmukaisesti, mutta käsittelyaika- taulut ovat pitkittyneet sovitusta. Kuukauden asiakaspalveluteko - toimintamalli ei käynnistynyt.	
Palvelemme paremmin	Jokainen hyvinvoinnin tehtäväalue tuottaa toimialansa kohde-ryhmää koskevaa tilastokuvausta, palveluihin pääsyn toteumatietoa ja palvelurakennetietoa.	Tilastokoosteet julkaistaan osavuosikatsausten yhteydessä.	Hyvinvoinnin kaikille tehtäväalueille on tuotettu omana työnä laaja tilastokooste 2–3 kertaa vuodessa. Viimeisin koonti toimitettiin lautakuntapäätäjille syksyn osavuosikatsauksen jälkeen. Hyvinvointipalvelujen tilastotietopakettiin on kerätty keskeiset indikaattorit, joilla paikallisella ja valtakunnan tasolla seurataan palvelujen toteutumista (mm. KUVA-indikaattorit, Sotkanetin palvelurakenteen seurantaindikaattorit, palvelujen saatavuus, käyttö ja asiakaslähtöisyystiedot). Hyvinvointipalvelujen oman tilastokoonnin lisäksi kaikista palveluyksiköistä kerätään ja toimitetaan sääntömääräistä tilastotietoa valtakunnallisiin THL:n tietopankkeihin (mm. RAI-mittaritiedot kaksi kertaa vuodessa, Hilmo-hoidonilmoitustilastot kerran vuodessa)	Toteutuu

Muut olennaiset tapahtumat

Lempäälän hyvinvointipalvelut toteuttivat vuosina 2021–2022 muiden Pirkanmaan kuntien kanssa Pirkanmaan hyvinvointialueen valmistelua tukevia kuntahankkeita. Hankkeisiin saatiin erilaisin laskentaperustein määriteltäviä valtionrahoitusosuuksia, edellytettujen omien työpanosten rinnalle. Vuoden 2022 aikana Lempäälän hyvinvointipalvelujen johto ja henkilöstö veivät loppuun PirSOTE, PirKATI, PirKOTI ja HOPPU-hankkeet sekä Pirkanmaan työkykyhankkeen vammaispalvelujen osion yhteistyössä Kangasalan kanssa.

Hankkeiden tuloksena ja tuotoksina käyttöön tulivat seuraavat: kotihoidon etähoiva VideoVisitin avulla, Evondos-lääkeautomaatit kotihoidon asiakkaille, lääkäreiden VideoVisit –etäkonsultaatiot, OmaOlo -oirearvioinnit netissä, työttömien sähköiset terveystarkastukset, sähköisen ajanvarauksen laajentaminen, pyydä apua aikuinen -yhteydenottonappi, terapianavigaattori, Pop-up suuntarkastukset kouluilla, uudet Lähitori-kohtaamispaikat, asiakastyön laatumittareiden käyttöönotto (RAI:ssa), fysioterapeuttien suoravastaanotto, päihdepalvelujen uudet toimintamallit, mielenterveyden työkalupakki, asiakasohjaus ja Minun tiimini -toimintamalli, systeminen työote ja perhekeskusmalli.

Henkilöstön sairausperusteisten poissaolojen määrä kasvoi vuonna 2022, verrattuna vuoteen 2021. Poissaoloja oli joulukuun puoliväliin mennessä kertynyt 12 057 kalenteripäivää, kun vuonna 2021 vastaavana ajankohtana luku oli 9 624 kalenteripäivää. Koronapoissaolojen osuus vuoden 2022 sairauspäivistä oli 11 %, kun vastaava luku vuonna 2021 oli noin 1 %.

Vuonna 2022 saatiin kolme valtakunnallista huomionosoitusta ja palkintoa:

Marraskuussa 23.11.2022 (THL, tiedote): Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen ensimmäisessä valtakunnallisessa asiakkaiden ja omaisten asiakastyytyväisyyskyselyssä sijoittui Himminkodon tehostetun palveluasumisen yksikkö Muisti2 Pirkanmaalla kolmen parhaan palveluyksikön joukkoon.

Joulukuussa 1.12.2022 (Kunteko2030, Helsinki, gaala): Lempäälän suun terveydenhuollon Pop Up -liikuteltava hammashoidon yksikkö oli mukana valtakunnallisesti palkittavien kuntainnovaatioiden joukossa.

Opioidikorvaushoitopäivät 2022 tilaisuus 2.12.2022 (Addiktum, Helsinki, palkintotilaisuus): Lempäälän päihdetiimin opioidikorvaushoitoyksikkö valittiin Suomessa vuoden 2022 opioidikorvaushoidon ja -palvelujen kehittäjäksi.

TERVEYSPALVELUT

Lempäälä 2025 - Kunta, joka sanoo kyllä Yhdessä, elämykset ja edelläkävijyys

Terveyspalveluiden tarkoituksena on tuottaa kuntalaisille terveyshyötyä ja auttaa heitä pärjäämään arjessaan ohjaamalla ja tukemalla asiakasta hänen terveytensä ja mahdollisten sairautsiensa hoitamisessa ja hyvinvointinsa suhteen oikeiden päätösten tekemisessä. Tämä tehdään asiakaslähtöisesti kohdentamalla palvelut asiakastarpeiden mukaisesti asiakkaiden kokemuksia ja voimavaroja hyödyntämällä, omatoimisuuteen kannustamalla.

Terveyspalvelut -tehtäväalue sisältää: terveyskeskuksen hallinto, avosairaanhoito (sisältäen myös päivystyksen ja röntgenin), terveysneuvonta (sisältäen Miete-tiimin), suun terveydenhuolto, terveyskeskussairaala ja kuntoutuspalvelut sekä erikoissairaanhoidon palvelut. Erikoissairaanhoito koostuu Pirkanmaan sairaanhoitopiiristä palveluista ja yksityisistä erikoissairaanhoitopalveluiden ostoista.

Teema	Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Palvelumme paremmin	Parannetaan palvelujen saatavuutta lisäämällä sähköisen asiointin mahdollisuutta (etävastaanottotoiminta, sähköinen ajanvaraus, Omaolo) sekä tasoitamalla eri aluetiimien työtehtävien määrää. Vuoden 2022 aikana pyritään laajentamaan avosairaanhoidon vastaanottoaikojen saatavuutta.	Kolmas vapaa aika (T3) sairaanhoitajalle on enintään 3 vuorokautta ja lääkärille enintään 12 vuorokautta.	Omaolo oirearviot on alkuvuodesta saatu laajamittaisesti käyttöön, ja asiakkaita pyritään ohjaamaan enenevästi käyttämään järjestelmää. Uuden menetelmän juurruttaminen on edennyt hitaasti. Omaolo-järjestelmän kautta on mahdollistunut järjestelmässä tehtävän hoidontarpeen arvion jälkeen sähköinen ajanvaraus fysioterapeutin vastaanotolle helmikuusta 2022 alkaen. Sähköinen ajanvaraus on elokuusta 2022 alkaen mahdollista neuvolan terveydenhoitajan vastaanotolle tiettyihin lasten määräaikaisiin terveystarkastuksiin, kouluterveydenhoitajan laajoihin terveystarkastuksiin ja opiskeluhuollon 1. vuosikurssin tarkastuksiin sekä ehkäisyaloittamista varten. Rokotusten sähköinen ajanvaraus on edelleen käynnissä.	Toteutuu

			<p>Etävastaanottotoiminta on käynnistynyt VideoVisit-järjestelmän kautta. Sairaalan lapsen hoitoseelvitys on ollut mahdollista saada kesäkuusta 2022 alkaen. Lääkärikonsultaatiot etenkin tehostetun palveluasumisen yksiköihin on tätä kautta aloitettu. Suun terveydenhuollon 1-vuotiaiden lasten tarkastuksen järjestäminen VideoVisit-palvelun kautta on aloitettu.</p> <p>Vuoden 2022 aikana pyrittiin laajentamaan avosairaanhoidon vastaanottoaikojen saatavuutta. Puhelinpalvelun saatavuutta on 8/2022 alkaen lisätty, mutta sekä resurssien saatavuuden että hyvinvointialueen muutostyövalmistelun aiheuttamien haasteiden vuoksi aivan loppuvuodesta puhelinpalvelun laajuutta on hieman rajoitettu.</p> <p>T3-aika on samassa toimintayksikössä toimivien ammattilaisten ajanvarauskirjoilla kolmansien varattavissa olevien kiireettömien vastaanottoaikojen mediaani. Tavoitteeksi otettu palvelujen saatavuuden parantaminen lisäämällä sähköisen asiointin mahdollisuutta sekä tasoittamalla eri aluetiimien työtehtävien määrää. Aluetiimien saatavuus ilmoitetaan tämän vuoksi yhtenä osiona aiemman kolmen osion sisään. On huomattava, että T3 aika ei sinällään anna täyttä tilannekuvaa vastaanottoaikojen kokonaissaatavuudesta. Kiireettömiä aikoja annetaan hoidontarpeen arvioinnin mukaan myös huomattavasti pidemmälle aikajännteelle. Vaikka tiimien väliseen</p>	
--	--	--	---	--

			<p>kuormitukseen on kiinnitetty huomiota ja tuota pyritty tasaamaan, on eroja edelleen jonkin verran. Toteumajakson lopussa ajat ovat seuraavat:</p> <p>Lääkäri: 6pv Sairaanhoitaja 3pv Suuhygienisti 3 kk, ei kiireellinen oireinen potilas 1,5 kk, hammaslääkärin tarkastus 3–4 kk.</p>	
<p>Palvellemme paremmin</p>	<p>Käynnistetään kotisairaaloimintaa ja kotisaattohoitopalvelu omana toimintana. Kotisairaalassa voidaan toteuttaa esimerkiksi vaativaa saattohoitoa, päivittäiset toistuvat antibioottiputukset seurantoihin sekä komplisoituneet haavanhoidot.</p> <p>Sairaalahoitotasoinen palvelun tuottaminen asiakkaiden omaan asuinympäristöön mahdollistaa asiakkaan nopeamman siirtymisen sairaalasta kotiin. Kotisaattohoitopalvelun tarjoaminen kotiin mahdollistaa kotikuoleman silloin, kun perhe sen haluaa.</p> <p>Tehostetaan vuodeosastopaikkojen käyttöä kotisairaalan avaamisen myötä ja</p>	<p>Kotisairaalan täyttöasteen tavoitteena on minimissään viiden asiakkaan päivittäinen täytöaste.</p>	<p>Tavoitteena on kotisairaaloiminnan ja kotisaattohoitopalvelun käynnistäminen omana toimintana. Kotisairaaloiminta on käynnistynyt 25.4.2022. Aloituskäynnin jälkeen asiakkaiden määrä nousi nopeasti. Kesäkaudella toimintaa jouduttiin henkilöstöhaasteiden vuoksi supistamaan, mutta loppusyksyn aikana on pystytty jälleen palaamaan suunniteltuun toimintaan.</p> <p>Kotisairaalan avaamisen myötä on pyrkimyksenä tehostaa vuodeosastopaikkojen käyttöä ja tämän kautta supistaa paikkamäärää. Tämä tavoite ei toistaiseksi toteudu. Toisaalta myös alueellinen tilanne vuodeosastopaikkojen suhteen vaatii paikkojen mahdollisimman laajamittaista käyttöä.</p>	<p>Toteutuu osittain</p>

	pyritään tämän kautta paikkamäärän supistamiseen.			
Lisäämmematalan kynnyksen palveluja lasten, nuorten ja perheiden kasvu- ja elinympäristöihin.	Otetaan suun terveydenhuollossa käyttöön pop up -toiminta. Uusi toimintamalli mahdollistaa koululaisten suun terveydenhuollon tarkastusten toteuttamisen koulupäivän aikana lasten omassa koulussa.	1., 3. ja 5. luokan oppilaiden suun terveydenhuollon tarkastuksista 90 % on toteutettu kouluilla.	Toimintamallia on pilotoitu Kuokkalan koululla 5/2022 1. ja 3. luokkien osalta. Toiminta on näiden luokka-asteiden osalta laajentunut kaikille kouluille 8/2022 alkaen. Sen sijaan 5. luokkien tarkastukset eivät onnistu, sillä toiminnan vaatimaa henkilöstöä ei ole mahdollista irrottaa näiden luokka-asteiden tarkastuksiin.	Toteutuu osittain

Muut olennaiset tapahtumat

Koronan aiheuttama pandemia on vuoden 2022 aikana aiheuttanut edelleen paljon haasteita terveyspalveluissa, vaikka vuoden alusta luovuttiinkin mittavasta jäljitystyöstä. Uusien virusvarianttien herkkä tartuttavuus on kuitenkin aiheuttanut aiemmasta poikkeavaa merkittävää sairastumista myös henkilöstössä ja aiheuttanut ongelmia palvelutuotannon sujuvuuteen sijaishankinnan haasteiden kautta. Koronan lisäksi vuoden 2022 aikana jälleen lisääntyneet muut infektioaudit ovat aiheuttaneet paljon poissaoloja ja sitä kautta lisääntyneitä haasteita rekrytoinnissa. Myös keväällä alkanut ja pitkään jatkunut työtaistelutilanne on haastanut sijaishankintaa. Palveluiden kysynnässä on selkeää kasvua, joka on näkynyt kasvavana paineena hoidontarpeen arviointiin ja ruuhkauttanut puhelinpalvelua. Koronarokotukset ovat jatkuneet läpi vuoden. Ohjeistukset rokotusten kohdentumisesta ovat saattaneet muuttua hyvin lyhyelläkin aikavälillä. Tämä on lisännyt haasteellisuutta rokotusten järjestämiseen ja niistä tiedottamiseen.

Kehityshankkeita on pystytty viemään hyvin eteenpäin, vaikka myös hyvinvointialueen valmistelu on aiheuttanut lisäkuormitusta. Toisaalta suurin osa käynnissä olevista hankkeista on keskittynyt nimenomaan muutoksen valmisteluun ja toiminnallisiin muutoksiin tuota huomioiden. Avosairaanhoidossa on osallistuttu PirSoten saatavuusvalmennukseen, joka pohjautuu THL:n Hyvä vastaanotto 2.0-valmennukseen. Pyrkimyksenä on saada käytäntöön malleja, joissa asiakas saa tarvitsemansa hoidon mahdollisimman nopeasti ilman toiminnan jonoutumista. Valmennuksen myötä on kiinnitetty huomiota muun muassa vastaanottojen pituuksien ja kriteeristöjen yhtenäistämiseen. Saatavuuden parantamiseen tähtävinä toimina on hyödynnetty digitalisaatiota ja otettu käyttöön VideoVisit ammattilaisten välisessä konsultaatiossa. Hoidontarpeen arviota on kehitetty ja yhdenmukaistettu edelleen sekä otettu Hoitotuki systemaattiseen käyttöön. Perusterveydenhuollon mielenterveysasiakkaiden keskitetty hoidonohjaus pilotoitiin alkuvuodesta ja mallia jatkettiin vuoden loppuun. Pilotin aikana saatiin nopeasti kohdennettua lääkärin aikoja niitä eniten tarvitseville ja hyödynnettyä asiakkaiden ohjauksessa myös kolmatta sektoria, kun

avuntarve vähäisempää. Pyydä Apua Aikuinen- matalan kynnyksen yhteydenottonappi otettiin käyttöön 9/2022 yli 18-vuotiaiden elämänhallintaan liittyvissä ongelmissa. Terapianavigaattori otettiin käyttöön marraskuun lopussa. Toimintamallissa pyritään mielenterveyden palveluiden porrastamiseen siten, että painopistettä siirretään nopeasti alkaviin, vaikuttaviin ja digituettuihin hoitomuotoihin sekä ohjattua hoito oikealle hoidon portaalle tasolle. Kiirevastaanoton aukioloja on muutettu ja optimoitu henkilöstöresurssin käyttöä. Hoitajan walk in-vastaanotto on aloitettu ja toimii toistaiseksi yhtenä päivänä viikossa.

Kuntoutuspalveluissa kehittämisen painopisteenä vuonna 2022 ovat olleet fysioterapeutin suoravastaanotto toiminnan tehostaminen, Omaolon käyttöönotto kaikkien oirearvioiden osalta, kotikuntoutusmallin yhdenmukaistaminen Pirkanmaalla sekä lääkinnälliseen kuntoutuksen ohjautumisen kriteerit, joita on tarkennettu ja selkiytetty. Moniammatillista yhteistyötä eri toimiyksiköiden välillä esimerkiksi kotikuntoutuksen, terveyskeskussairaalan ja vanhustalujen sekä liikuntapalvelujen kanssa on tiivistetty. Koulufysioterapia, eli vastaanotot ja teemamuotoiset luennot kouluilla, on vuonna 2022 laajentunut kaikkiin yläkouluihin ja lukioon.

Terveyspalveluissa on jatkettu indikaattorityötä osana tiedolla johtamisen kokonaisuutta. Tämän tiimoilta tehdään tiivistä yhteistyötä perusterveydenhuollon yksikön kanssa ja pyritään viemään tehtyä työtä hyvinvointialueelle hyödynnettäväksi.

Avosairaanhoito	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Terveyskeskuksen eri palvelut, käynnit yhteensä	89213*	72 000	69 662
Hammashoito 0–17-vuotiaat, käynnit	11 379	13 000	10 290
Hammashoito aikuiset, käynnit	11 728	12 000	11 740
Keskimääräinen hoitopäätasaika lääkärit/hoitajat	-	14 vrk/3 vrk	6vrk/3vrk
Sairaala	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Hoitajaksoja sairaalassa (sis. kotisairaaloiminnan)	1 459	1 500	1 089
Hoitopäiviä sairaalassa	7 694	7 500	7 578
Sairaanhoitopiiri	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Esh lähetteet yhteensä	5 309	5 500	4 615
Terveyspalvelujen peittävyys	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Terveyspalvelujen peittävyys	-	70	63

* Lisäksi koronarokotuksia 39 981

VANHUS- JA VAMMAISPALVELUT

Lempäälä 2025 - Kunta, joka sanoo kyllä Yhdessä, elämykset ja edelläkävijyys

Vanhus- ja vammaispalveluiden ydintehtävänä on tukea asiakkaidensa kotona asumista ja päivittäistä toimintaa sekä järjestää ympärivuorokautista hoivaa sitä tarvitseville. Neuvonnan ja ohjauksen avulla asiakkaille pyritään löytämään heidän kokonaistilanteeseensa sopivat palvelukonaisuudet. Lempäälän kunnan vanhus- ja vammaispalvelut jakautuvat seuraaviin vastuualueisiin: asiakasohjaus, ennaltaehkäisevät palvelut, kotona asumista tukevat palvelut ja asumispalvelut.

Vanhuspalveluissa ensisijaisena tavoitteena on hyvän ikääntymisen turvaaminen erilaisissa elämäntilanteissa oleville vanhuksille. Ikääntyneiden terveyttä ja toimintakykyä tuetaan eri toimijoiden yhteistyönä. Palvelujen rinnalla myös asumisen ja asumisympäristön suunnittelulla on merkitys ikääntyvän väestön hyvinvoinnille. Kunnan tuottamiin ja järjestämiin palveluihin sisältyvät mm. ikääntyneiden neuvonta ja henkilökohtainen asiakasohjaus, matalan kynnyksen toiminnot, kotona asumista tukevat ja kotiin vietävät palvelut, omaishoito ja erilaiset asumisen palvelut.

Vammaispalvelut tukevat vammaisten omatoimisuutta ja osallistumisen mahdollisuuksia tarjoamalla yksilöllisiä palveluita ja tukitoimia. Vammaisten henkilöiden tarpeiden huomioiminen suunnittelussa ja rakentamisessa edistää osaltaan kuntalaisten yhdenvertaisuutta palvelujen käyttäjinä. Kunnan järjestämät vammaispalvelut kohdistuvat pääasiassa vaikeasti tai erittäin vaikeasti vammaisille henkilöille. Palveluihin sisältyvät mm. sosiaalityön palvelut, kuljetuspalvelut ja liikkumisvälineet, asunnon muutostyöt ja apuvälineet, henkilökohtainen apu ja tilapäishoito, päivä- ja työtoiminta, kuntoutusohjaus ja sopeutumisvalmennus sekä asumispalvelut.

Teema	Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
4.3. Terveyden edistäminen ja hyvinvointi	Vanhus- ja vammaispalvelujen ryhmämuotoisia palveluja ja virkistystoimintaa lisätään, yhteistyössä järjestöjen ja vapaaehtoistoimijoiden kanssa. (THE)	Vanhusten päivätoiminnan ja Lähi- toritoiminnan asiakasmäärät ja käyntimäärät kasvavat vuosien 2019–2020 tasosta vähintään 20 %.	Päivätoiminnan kävijämäärässä ei ole toteutunut 20 % kasvutavoite. Kävijämäärä on pysynyt noin 30 henkilössä/viikko. Päivätoiminnassa on kokeiltu syksyllä 2022 myös etäryhmää VideoVisitin avulla, jotta tavoitettaisiin asiakkaita, joilla on vaikeuksia muutoin osallistua. Etäryhmä on kokoontunut kerran viikossa, asiakkaita on ryhmässä 3.	Toteutuu osittain

		<p>Vanhusten päivätoimintaan ja Lähitoritoimintaan sisältyy viikoittain liikunta- ja kulttuuriosuus, joiden toteutuksessa tehdään yhteistyötä Liikkuva Lempäälä, Voimaa Vanhuuteen ja Kulttuurihyvinvointi -hankkeiden kanssa.</p>	<p>Avoimena matalan kynnyksen päivätoimintana Lähitoritoimintaa on laajennettu viikoittaisiin kokoontumisiin Säijässä ja Lastusissa, Lempäälätalossa ja Toimelantalossa toteutetun palvelun lisäksi. Lähitoritoiminta tulee olemaan osa hyvinvointialueen palveluja.</p> <p>Lähitoreilla annetaan jatkossa myös ohjausta ja neuvontaa palveluista nykyisten ryhmätoimintojen, liikuntatuokioiden ja tietoiskujen lisäksi. Asiaan liittyvä opinnäytetyö on valmistumassa vuoden 2023 puolella.</p>	
4.4. Digitaalisuus	<p>Digitaalisten palvelujen tarjontaa kohdennetaan kotihoidon, asumispalvelujen, omaishoidon ja kuntoutuksen asiakasryhmille.</p>	<p>VideoVisit-etäpalveluasiakkuuksien määrä kasvaa vuoden aikana vähintään 60 %, suhteutettuna v. 2020 aloituksen asiakasmäärään 12.</p> <p>Etäpalvelujen käyttö laajenee kotihoidon ja kuntoutuspalvelujen yhteisasiakkuuksiin, etäkotikuntoutuksessa on mukana vähintään 10 asiakasta.</p>	<p>Etähoivapalvelu on käynnistetty kotihoidossa osana PirKATI ja PirKOTI -hankkeiden kehittämistyötä. Asiakkaita VideoVisit-etähoivan piirissä on ollut kaikkiaan vuoden 2022 aikana 23. Vuoden kuluessa asiakkuuksien yhtäaikainen määrä on vaihdellut, poikkileikkauspäivänä 19.12.2022 asiakkaita oli 15.</p> <p>VideoVisit etäpalveluja on kokeiltu vuonna 2022 myös vanhusten päivätoiminnan ja kotikuntoutuksen yhteydessä, molemmissa yksi ryhmä. Lisäksi VideoVisitia käytetään kotija asumispalveluasiakkaiden terveyteen liittyvien konsultaatioiden järjestämisessä ikääntyneiden palvelujen ja lääkäripalvelujen välillä.</p> <p>Evondos-lääkeautomaattien käyttöönotto aloitettiin PirKATI -hankkeen yhteydessä, kun kotihoitoasiakkaiden lääkkeiden annosjakeluseptit valmistuivat. Lääkkeiden ottoa on seurattu VideoVisitin etäyhteydenoton avulla.</p>	<p>Toteutuu</p>

			Lääkeautomaatteja tilattiin ensivaiheessa 5 asiakkaalle. Asiakkuuteen tultiin mm. RAI-toimintakykyarvion perusteella. Laitteita tilattiin toiset 5 kpl uusille asiakkaille syksyllä 2022. Asiakkailta saatu palaute Evondoksen käytöstä on ollut erinomaista.	
4.8. Kunta-laisten osallisuus	Asiakasosallisuuden lisääminen henkilökohtaisen budjetin (Hebun) käyttönotolla.	Henkilökohtaisen budjetin (Hebu) asiakkaiden määrä on ensimmäisenä käyttöönottovuotena vähintään kolme henkilöä. Hebu-asiakkaat saavat palvelujensa suunnitellun tueksi moniammatillisen tiimin palveluja (100 %). Asiakastyytyväisyys hebuun on 4/5.	Henkilökohtainen budjetti (Hebu) on vaihtoehto järjestää palvelut asiakkaan omana hankintana silloin, kun tavanomaiset vammaispalvelut eivät vastaa asiakkaan tarvetta. Vuoden 2022 aikana Hebun avulla järjestettiin kolmelle asiakkaalle palvelut päivätoimintaan, jota ei ole tarjolla nykyisessä palveluvalikossa. Myös neljäs asiakas on suunniteltu yhdessä asiakkaan verkoston kanssa Hebun piiriin, mutta toteutus tapahtuu vuoden 2023 puolella.	Toteutuu

Muut olennaiset tapahtumat

Vanhus- ja vammaispalveluiden tehtäväalueella tapahtui muutoksia esihenkilöiden osalta. Vanhus- ja vammaispalveluiden tehtäväalue jaettiin kahdelle esihenkilölle elokuun puolivälistä lukiin. Asiakasohjauksen vastuualue säilytettiin kuitenkin yhden esihenkilön vastuulla. Asiakasohjauksen osalta mm. ikääntyneiden tehostettuun palveluasumiseen ei ole ollut loppuvuonna 2022 lainkaan jonoa. Moniammatillinen työryhmä tuki asiakastyötä tekeviä, jolloin asiakkaiden tilanteisiin löytyi myös muita ratkaisuja kuin tehostettu palveluasuminen.

Vammaispalveluissa osallistuttiin aktiivisesti Pirkanmaan kehittämishankkeisiin mm. henkilökohtaisen budjetoinnin eli Hebu-hankkeen osalta. Toimintakeskus osallistui yhdessä Lempäälän kunnan työllisyyspalveluiden kanssa osatyökykyisten työllistämistä tukevaan hankkeeseen.

Pesäpuussa aloitti uusi palveluvastaava toukokuussa. Pesäpuussa oli vaihtuvuutta asukkaiden osalta. Esihenkilötyön vakiinnuttua Pesäpuussa ja jo aiemmin Kultasiivessä ovat yksiköt edenneet hyvin työnsä kehittämisessä. Yksiköiden henkilöstön saatavuus on lisääntynyt merkittävästi ja yksiköihin halutaan työhön.

Vanhus- ja vammaispalveluissa sijaiskulut ja ostopalveluhenkilöstön tarve kasvoi vuoteen 2021 verrattuna, syinä sairauspoissaolot ja palvelutarpeiden/asiakkuuksien kasvu. Ostopalveluihin varattu määräraha oli riittämätön tarpeeseen nähden. Myös vammaisille annettujen avustusten osalta määrärahat ovat vuoden kuluessa osoittautuneet riittämättömiksi. Vammaispalveluiden asiakassuunnitelmia tarkistamista jatkettiin koko vuoden 2022 ajan. Vanhus- ja vammaispalveluille myönnettiin lisätalousarvio edellä esitettyjen perusteluiden pohjalta.

Vuonna 2022 henkilöstön sairauspoissaolot erityisesti koronan vuoksi kasvoivat ja myös tämä aiheutti osaltaan merkittävää sijaisrekrytointitarvetta pitkin vuotta. Asia haastoi myös kattavan työvuorosuunnittelun tekemistä, vaikka Lempäälän kotihoito-, vanhusten asumispalvelut ja sairaalaosasto olivatkin mukana sote-hankkeisiin kuuluvassa Pirkanmaan hyvinvointialueen tarvelähtöisessä työvuorosuunnittelussa ja saivat sieltä apua toteutukseen. Joulukuuhun mennessä sijaistarve tasaantui ja sijaisten saatavuus kasvoi.

Lempäälän hyvinvointipalvelujen esihenkilöt ja henkilöstö onnistuivat merkittävästi viemään koronakaudella, hanketyön ja sote-uudistusten valmistelutyön rinnalla arjen asiakastyötä ja palveluja eteenpäin.

Vanhuspalvelut

Kotona annettavat palvelut	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Kotihoidon asiakkaat (30.11.)	152	175	132
Kotihoidon käyntimäärät	84 965	77 340	87 350
Tukipalvelun asiakkaat	430	260	343
Omaishoito	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Omaishoidon palkkiot, hoidettavien lkm.	58	70	59
Palveluasuminen ja tehostettu palveluasuminen	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Kotokampus ja muut ostopalvelut, asukkaita	86	90	72
Tehostettu palveluasuminen	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Pitkäaikaishoito vrk (Himminkoto ja Sääkskoto)	24 760	24 820	22 777
Jaksohoitopäivät	5 007	5 475	5 135

Vammaispalvelut

Vaikeavammaisten palvelut	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Vaikeavammaisten kuljetuspalvelut	263	270	318
Vaikeavammaisten asumispalvelut	43	15	21
Henkilökohtainen apu	146	150	212
Kehitysvammahuolto	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Laitospäiviä vuodessa	1 482	1 200	1 248
Perhehoitopäiviä vuodessa	239	700	148
Toimintakeskus ja avotyöryhmät, käyntipäivät	6 626	5 100	7 128
Omaishoidon tuki alle 65-vuotiaat	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Saajien lukumäärä	76	75	76

PSYKOSOSIAALISET PALVELUT

Lempäälä 2025 - Kunta, joka sanoo kyllä Yhdessä, elämykset ja edelläkävijyys

Psykososiaalisten palveluiden tavoitteena on edistää yksilöiden ja perheiden hyvinvointia sekä tukea heidän selviytymistään arjessa. Asiakkaiden osallisuuden ja omatoimisuuden tukeminen ovat toiminnan lähtökohtia. Asiakkaille tarjottava apu suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä asiakkaiden ja muiden asiakkaiden kanssa työskentelevien tahojen kanssa. Palvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti mahdollisimman tehokkaasti ja kustannustietoisesti. Psykososiaaliset palvelut sisältää seuraavat toiminnot: mielenterveys- ja päihdepalvelut, työikäisten sosiaalipalvelut, perhekeskuspalvelut, lapsiperheiden sosiaalipalvelut ja lastensuojelu.

Teema	Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
4.3. Terveyden edistäminen ja hyvinvointi	<p>Moniammatillisesti toimiva lapsiperheiden asiakasohjausmalli on kehitetty ja otettu käyttöön vuonna 2021. Vuonna 2022 asiakasohjaustiimin työtapaan juurrutetaan systeeminen työote.</p> <p>Tavoitteena on, että valtaosa uusista lapsiperheasiakkaista hakeutuu palvelujen piiriin asiakasohjauksen kautta. Yhden yhteydenoton ja eri ammattilaisten sopimien työnjakojen myötä asiakkaat pääsevät nopeammin avun piiriin. Eri ammattilaisten tekemän päällekkäisen työn määrä vähenee.</p>	Asiakasohjauksen yhteydenottojen määrä kasvaa vähintään 50 % vuodesta 2021.	Lapsiperheiden asiakasohjaukseen Pyydä apua -napin kautta tulleiden yhteydenottojen määrä kuluneelta vuodelta (tammi-märaskuu) on 40,1 % kaikista yhteydenotoista. Tavoite täyttyi ja kasvu jatkui nousujohtoisesti vuoden loppua kohden.	Toteutuu

<p>4.4. Digita-lisaatio</p>	<p>Tavoitteena on laajentaa vuonna 2021 tuotantoon otettujen sähköisten palvelujen käyttöä. Omapalvelun kautta haettava toimeentulotuki sekä viranomaisten tekemät lastensuojeluilmoitukset tehostavat ja nopeuttavat palvelujen toteuttamista, vähentävät tietoturvariskejä sekä kirjepostin määrää.</p>	<p>Omapalvelun kautta tehtyjen toimeentulotukihakemusten ja lastensuojeluilmoitusten määrä kasvaa vuodesta 2021 vähintään 10 %.</p>	<p>Toimeentulotuki hakemuksia omapalvelun kautta 9.12 mennessä tuli 464 kappalaetta. Sähköisten palveluiden jatkokäytön kehitys ei ole edennyt toivotulla tavalla ja jääkin hyvinvointialueella toteutettavaksi.</p> <p>Sähköisesti tulleiden lastensuojeluilmoitusten osuus on 22 % kaikista käsitellyistä lastensuojeluilmoituksista kuluneelta vuodelta (1.1.–9.12.2022). Yhteensä LS-ilmoituksia käsitelty 9.12. mennessä 618 (pitää sisällään sekä ne ilmoitukset, joista selvitys on aloitettu, että ne, joista ei ole aloitettu selvitystä. Lastensuojeluilmoitusten määrä kasvoi loppuvuotta kohden, mutta sähköisten ilmoitusten määrä väheni.</p>	<p>Toteutuu osittain</p>
<p>4.3. Terveyden edistäminen ja hyvinvointi</p>	<p>Tavoitteena on lisätä korvaushoitopotilaille tarjottavan psykososiaalisen tuen määrää. Kuntoutumista pyritään tehostamaan tarjoamalla lääkehoidon rinnalle nykyistä vahvemmin muun muassa ohjausta ja neuvontaa, keskusteluapua, vertaistukea, toiminnallisuutta sekä yhteistyötä korvaushoidossa olevan asiakkaan läheisverkoston kanssa. (THE)</p>	<p>Vähintään 80 prosentilla korvaushoitopotilaista psykososiaalisen tuen käynnit toteutuvat kuukausittain.</p>	<p>Lempäälän kunnan päihdetiimi palkittiin suomen parhaana opioidikorvausklinikkana joulukuussa 2022. Palkitsemisen kriteerit olivat: toiminnan kokonaisvaltaisuus ja yhden oven periaate avainasiaksi ykkössijan perusteena. Nämä perusteet täyttivät myös kansainvälisen korvaushoidon kriteerit. Talousarviokaudelle asetetut tavoitteet täyttyivät ja toiminnasta on muodostunut monipuolinen tuki korvaushoitoa tarvitseville kuntalaisille.</p>	<p>Toteutuu</p>

Muut olennaiset tapahtumat

Perhekeskusverkosto työn juurtuminen työntekijöiden arkeen Lempäälässä. Työntekijä- ja asiakaskokemus vahvistavat tämän onnistumisen merkitystä arkityössä.

Nepsy-lasten palvelupolun selkeytyminen ja varhaisen tuen painopisteen vahvistaminen monitoimijaisella työntekijä joukolla. Asiakaskokemus nepsy-asioissa parani merkittävästi.

Lastensuojelussa systemisen tiimimallin käyttöönotto ja perehdytyksen kehittäminen lisäsivät työntekijöiden pitovoimaa, ja lastensuojelu siirtyy täysillä vakansseilla hyvinvointialueelle.

Perhetuvat loivat uuden kunnan kasvatus- ja opetus kokonaisuuden kanssa verkostomaisen työmallin, jotta Lempäälän ainutlaatuinen pienten lasten palvelupolku malli toimii jatkossakin ja saadaan Akuliina ja reppupäivä-kulttuuri säilymään kunnassa.

Asiakasohjauksessa käynnistettiin Minun tiimi -mallin käyttöönotto. Yli 50 toimijaa koulutautui pilottityöpajoissa asiakaskeskeisen verkostotyön tapaan.

Juurrutettiin käyttöön valmentava johtajuus ja opittiin pois kontrolloivasta ja käskevästä viestinnästä osallistamalla koko työyhteisön työn kehittämiseen.

Perheneuvonta	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Asiakkaita vuoden aikana (ilm. ilman puheterapiaa)	663	700	491
Lapset ja nuoret	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Perhe- tai laitoshoidossa 31.12.	39	43	33
Päihdehuolto	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Hoitopäivät vuoden aikana (katko+kuntoutus=yht.)	210	250	470

SIVISTYSLAUTAKUNTA

1 000 €	TP 2021	TA 2022	TA 2022 muutos	MTA 2022	TP 2022	Muu- tos %
Toimintatulot	5 005	4 688	768	5 456	5 247	96,2 %
Toimintamenot	-44 541	-44 845	-2 061	-46 906	-48 342	103,1 %
Toimintakate (Netto)	-39 537	-40 157	-1 293	-41 450	-43 095	104,0 %
Poistot ja arvonalentumiset	-298	-340	0	-340	-344	101,0 %
Sisäiset sitovat tulot						
Sisäiset muut tulot	232	0	0	0	499	
Sisäiset sitovat ateriapalvelumenot	-3 729	-3 625	0	-3 625	-3 643	100,5 %
Sisäiset sitovat vuokramenot	-14 143	-14 945	0	-14 945	-15 177	101,5 %
Sisäiset muut menot	-2 349	-2 220	0	-2 220	-2 706	121,9 %
Kokonaiskustannukset (ulkoiset ja sisäiset menot sekä pois- tot)	-65 061	-65 975	-2 061	-68 036	-70 211	103,2 %
= valtuustoon nähden sitovat erät						

Merkittävimmät talouden poikkeamat

Sivistyslautakunnan alaisen palvelusuunnitelman menojen toteumaprosentti 103,1. Toimintakatteen toteumaprosentti oli 104,0. Elokuun kunnanvaltuustossa lautakunnan käyttötalousmenoihin hyväksyttiin vajaan 1,1 milj. € lisämäärärahoja, joista valtaosa kohdistui varhaiskasvatuspalveluiden laajeneviin toimintoihin. Lisämäärärahaa hyväksyttiin myös esi-2 vuosiluokkien laajentuneisiin koulukuljetuksiin, yhteisöpalveluiden henkilöstökustannuksiin ja liikuntapaikkojen ylläpitokuluihin. Lisäksi sivistyslautakunta esitti marraskuussa kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle muutostaloustarviota, jossa 733 100 € tulolisäyksiä ja 996 200 € menolisäyksiä koskien tulolisäyksiä ja vastaavia kustannuksia, mm. hankeavustukset ja muualta sijoitettujen perusopetusikäisten koulunkäynninohjaajat.

Henkilöstön poissaolot kuormittivat edelleen ja ne näkyivät myös eri varhaiskasvatus- ja kouluyksiköiden sijaismäärärahojen osalta merkittävänä ylityksinä. Kasvua poissaoloissa on 21 %. Vuoden 2022 sairauspoissaolojen laskennallinen kustannus on 1 306 700 €. Lisäksi hankaluutta aiheuttaa vaikeus saada sijaisia varhaiskasvatuksessa ja koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Käytännössä esimerkiksi koulunkäynninohjaajia joudutaan yhä useammin siirtämään omasta työstään opettajan sijaiseksi.

Lempäälän kunta aloitti keväällä kunnassa asuville ukrainalaisille valmistavan opetuksen ja siihen liittyvät tukitoiminnot. Kunnat voivat hakea Maahanmuuttovirastolta korvauksia kustannuksista, joita on syntynyt Ukrainasta paenneiden tilapäistä suojelua hakevien ja saavien henkilöiden vastaanottopalveluiden järjestämisestä. Syksyllä Lempäälässä jatkoi kunnan valmistavassa opetuksessa 5 oppilasta ja kaksi suorittaa etäopintoja Hakkarin koulusta käsin tuetusti Ukrainaan.

Sivistyslautakunnassa ja osallisuusjaostossa käydyn keskustelun perusteella Lempäälän kunta jatkoi valtion rahoituksen vähentymisestä huolimatta Harrastava Koululainen -hanketta siten, että edelleen voidaan tarjota 1 000 lapselle ja nuorelle harrastus. Erityinen painopiste lukuvuoden 2022–2023 alussa on ollut "etsivä harrastustoiminta" eli niiden lasten saaminen harrastustoiminnan pariin, joilla ei ole yhtään harrastusta. Tehdyn kartoituksen mukaan yksittäisessä koulussa saattaa olla jopa 20 % lapsia, joilla ei ole yhtään harrastukseksi kokemansa toimintaa. Huoltajat ovat kiitettävästi yhdessä koulujen erityistyöntekijöiden kanssa olleet aktiivisia lasten ja nuorten ohjaamisessa turvallisesti Harrastavan koululaisen -toiminnan pariin.

Syyslukukauden 2022–2023 alusta lähtien astui voimaan laajennettu koulukuljetusoikeus esi–2 vuosiluokkien oppilaille. Tämän etuuden laajennus saatiin liitettyä osaksi koulukuljetuskilpailutusta ja siten hyödynnettyä uudistettuja reittejä kustannustehokkaasti.

Oppivelvollisuuden valvonnan osalta on luotu selkeä toimintamalli. Lisäksi on seutukunnallisena yhteistyönä laadittu TUVA-koulutuksen yhteistyömalli Tredun kanssa perusopetuksen päättöarvosanojen korottamisen osalta.

Sivistyslautakunnan alaisten toimintojen hankeavustusten määrä oli 832 079,52 (ilman Osakkeen hankkeita) hanketoimintojen kokonaisvolyymien ollessa 1 135 599,36 euroa. Hankeavustushauissa lähtökohta oli perustoimintoja tukeva toiminta ja pysyvien toimintamallien kehittämisen edistäminen resurssi- ja kustannustehokkaasti. Kunnanhallitukselle annettiin erillisselvitys hankkokonaisuudesta 10/2022.

Unicef hyväksyi Lempäälän toimintasuunnitelman vuosiksi 2022–2023. Lempäälä voi saada Lapsiystävällinen kunta -tunnuksen toimintasuunnitelman toteutuessa.

Lempäälän toimintasuunnitelman tavoitteet:

VISIO: Parasta elämää lapsille ja nuorille Lempäälässä

1. Lisää toimintaa / vapaa-aikapaikkoja nuorille (nuorten asettama tavoite)
2. Kuntastrategia pitää sisällään tavoitteen lapsiystävällisyydestä
3. Kunta ehkäisee syrjintää vaikuttamalla kuntalaisten asenteisiin - erilaiset teemat ja teemaviikot
4. Nuorten kuulemisen vahvistaminen
5. Lavan (lapsivaikutusten arvioinnin) käyttöönotto ja systemaattinen toteuttaminen

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan havainnot

Sivistyksen palvelualueen eri toiminnoissa on ollut käynnissä organisaation uudelleenmuotoilu- prosesseja, joiden yhteydessä on päivitetty toimintojen ja palvelujen järjestämistä tukevat osaa- mistarpeet erityisesti johtotehtäviin rekrytoitavien osalta.

Koulupoissaolojen systemaattisen seurannan ja koulupysyvyyttä turvaavien toimenpiteiden osalta on tehty erilliselvitys opetuspalveluissa sen osalta, että varmistetaan päätettyjen toimin- tatapojen noudattaminen kunnan eri kouluissa varhaisessa vaiheessa monialaisena yhteistyönä.

Merkittävästi kasvaneet poissaolot edellyttävät varhaiskasvatyüksiköiden ja koulujen arjessa (ml. aamu- ja iltapäivätoiminta) riskienhallinnallisia toimenpiteitä. Ns. sijaispoolin valmistelu pal- velualueelle on käynnistymässä varmistamaan sijaisten saaminen.

Hankeavustusten käytön osalta on kiinnitetty erityistä huomiota kirjaamisiin, jotta avustukset tulevat käytettyä ja raportoitua hankkeen käyttötarkoitusten mukaisesti.

HALLINTO JA SEUDULLISET PALVELUT

Lempäälä 2025 - Kunta, joka sanoo kyllä Yhdessä, elämykset ja edelläkävijyys

Sivistyksen palvelualueen hallinto ja seudulliset palvelut vastaa palvelualueen yhteisten asioiden hoidosta ja koordinoinnista, lautakuntatyöskentelyn sujuvuudesta sekä yhteistoiminnasta muiden palvelualueiden ja prosessien kanssa. Lisäksi tehtävänä on tukea Lempäälän kuntastrategian jalkauttamista edesauttamalla tehtäväalueiden tavoitteiden toteutumista sekä hallinnon ja talouden sujuvaa hoitamista reagoimalla proaktiivisesti toimintaympäristön muutoksiin.

Lempäälän lukio on yleissivistävä, ylioppilastutkintoon johtava toisen asteen oppilaitos. Lukion tehtävänä on mahdollistaa opiskelijoilleen nykyaikainen ja korkeatasoinen koulutus pohja siten, että heillä on hyvät valmiudet jatko-opintoihin ja edelleen työelämään.

Opiskeluhoito ja yhteisölliset tukipalvelut vastaa osana lakisääteisistä koulupsykologi- ja koulukuraattoripalveluista osana oppimisen sekä koulunkäynnin tukea. Lempäälässä psykiatriset sairaanhoitajat, koulu yhteisöohjaajat ja hyvinvointiohjaajat toimivat osana koulu- ja oppilaitosyhteisöllisiä tukipalveluja.

Nokian, Pirkkalan, Lempäälän ja Vesilahden kuntien muodostama Pirkan opisto järjestää sopimus pohjaisesti yleissivistävää koulutusta ja harrastustoimintaa tukevaa. Taiteen perusopetuksen osalta musiikin ja kuvataiteen perusopetusta järjestetään Pirkan opistossa. Lisäksi kunta avustaa tanssin ja käsityön taiteen perusopetusta. Kunnassa on tarjolla yksityisten oppilaitosten tarjoamana myös käsityön, musiikin ja teatteritaiteen taiteen perusopetusta.

Teema	Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Lisäämme matalan kynnyksen palveluja lasten, nuorten ja perheiden kasvu- ja elinympäristöihin.	Vahvistamme oppilaiden turvallisuuden ja yhteisöön kuulumisen tunnetta, hyvinvointia ja koulu yhteisötaitoja luokanvalvojen säännöllisillä tunneilla (7. vuosiluokka / 1 vuosiviikkotunti) seuraavissa teemoissa: - Opiskelu- ja koulunkäyntivalmiustaidot	Rehtorit ja opettajat: koordinoivan hyvinvointiohjaajan (hanke) tekemä kysely prosessin aluksi ja päätteeksi. Tavoitetaso 4, arviointiasteikolla 1–5.	Koulu yhteisötaitotunnit tulivat uudella nimikkeellä ja kunnan opetussuunnitelmalla lv. 2021–2022. Alukartoitusta ei tehty, koska sille ei ollut vertailupohjaa aikaisemmista vuosista. Kehittämistoimintaa on edistetty saadun palautteen (kirjallinen) pohjalta koulu yhteisötaitotunneista, koulu yhteisötaitotuntien hyödyistä arjessa, mitä säilyttäsivät	Toteutuu

	<ul style="list-style-type: none"> - Ryhmässä toimiminen - Tunne- ja vuorovaiikutustaidot - Psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen turvallisuuden tunne koulu- ja opiskeluyhteisössä - Turvallisen arjen taidot (THE) 	<p>Oppilaat: sähköinen palautekysely luokanvalvojen oppitunneista keväällä 2022. Tavoitetaso 4, arviointias- teikolla 1–5.</p>	<p>kouluyhteisötaitotunneissa ja mitä kehittäisit. Lähtökohta kehittämiselle on selkeä teemallinen tuntirakenne ja tukimateriaali sekä henkilöstön koulutus kouluhyvinvoinnin edistämiseen.</p> <p>Yläkoulujen 7. vuosiluokan oppilaille suunnatun kyselyn perusteella 60 % tykkää mennä kouluyhteisötunneille (arvosana 4–5). Kouluyhteisötunnit kokee tärkeäksi 32 % oppilaista (41 % ei osaa sanoa). Lisäksi vastauksissa koettiin kouluyhteisötuntien edistäneen tutustumista luokkatovereihin ja parantaneen ilmapiiriä.</p>	
<p>Huolehdimme siitä, että kouluissa ja päiväkodeissa pystytään huomioimaan jokainen lapsi ja nuori yksilöllisesti tuen tarpeet ja haasteet huomioiden. Ammatitaitoinen henkilöstö ja kohtuulliset ryhmäkoot mahdollistavat tämän.</p>	<p>Tutkintoon valmentava koulutus (TUVA) käynnistyy Virta-kampuksella 1.8.2022 osana oppivelvollisuuden laajentumista Opetus- ja kulttuuriministeriön lukiokoulutuksen yhteyteen hae- tun järjestämisluvan myötä. TUVA-koulutuksen tavoitteena on tukea lempääläisten nuorten toisen asteen tutkintokoulutukseen siirtymistä yksilöllisen ohjauksen myötä. (THE)</p>	<p>Tutkintoon valmentava koulu- tus käynnistyy Virta-kampuk- sella (12 oppi- laspaikkaa). 75 prosenttia opiskelijoista on lempääläi- siä.</p>	<p>Tampereen kaupunki otti tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) luvan ammatillisen koulutuksen järjestämisluvan yhteyteen 1.8.2022 alkaen. Sivistyslautakunta hyväksyi yhteistyösopimuksen Lempäälän kunnan osalta 17.5.2022.</p> <p>Tutkintoon valmentavassa koulutuksessa aloitti 1.8.2022 yhteensä 20 lempääläistä nuorta. Heistä 18 oppilasta Virta-kampuksen Tredussa.</p>	<p>Toteutuu osittain</p>

	Lempäälän lukio on vetovoimainen toisen asteen oppilaitos lempääläisten nuorten toisen asteen koulutusvaihtoehtona.	Lempäälän lukio on ensisijainen toisen asteen koulutuksen vaihtoehto 75 prosentille lempääläisille lukiokoulutukseen hakeutuville nuorille yhteishaussa keväällä 2022.	1.8.2022 alkaneessa koulutuksessa Lempäälän lukion sisäänpääsykeskiarvoraja oli 8.0. Lukioon hakeutumisosentti oli 51 %, joista 40 % haki ensisijaisesti Lempäälän lukioon. Lukioon valittujen kotipaikkakuntaosuudet (6/2022) olivat Lempäälä 57 %, Vesilahti 22 %, Akaa 18 % ja muut kunnat 3 %. Lukuvuonna 2022–2023 lukion opiskelijamäärä on 428 opiskelijaa, joista 68,7 % lempääläisiä.	
--	---	--	--	--

Muut olennaiset tapahtumat

Hallinto ja seudulliset palvelut tehtäväalueella korona-aika vaikutti vielä keväällä 2022 toimintoihin ja niiden järjestämiseen. Uudenlaisen työ- ja toimintakulttuurin edistäminen hybridityön myötä sekä valmistautuminen uuden kunnan organisaatioon osaltaan vaikuttivat vuonna 2022.

Palvelualueiden yhteissuunnitteluna valmisteltiin kasvatuksen ja opetuksen palveluverkkotarkastelu, jonka päämääränä on muodostaa tilannekuva palveluverkkoon tehtäville linjauksille ja sen kehittämiseksi tietojohdantaa edistäen. Palveluverkkotarkastelussa huomioitiin arviot kunnan kehittymisestä, lainsäädännölliset tulevat ja todennäköiset muutokset sekä kuntastrategiassa ja muissa keskeisissä asiakirjoissa asetetut tavoitteet. Lempäälän kunnan kasvatuksen ja opetuksen palveluverkon osalta voidaan todeta sen olevan riittävä ja kestävä vastaavaan muuttuvaan palvelukysyntään, suunnitellut investoinnit ovat oikea-aikaisia ja tilaratkaisut tukevat palveluja.

Lukiokoulutuksen valtionosuuden kattavuus on Lempäälän lukion osalta vuoden 2021 seutuvertailun tietojen perusteella 73 % (vuonna 2020: 70 % ja vuonna 2019: 68 %).

Lukio	2020–2021	2021–2022	2022–2023
Oppilasmäärä 20.9. yhteensä	422	417	425
kotipaikka Lempäälä	298	297	293
kotipaikka muu kuin Lempäälä	124	120	132
vaihto-oppilaita	1	1	3
kaksoistutkinto-opiskelijat (ei tilastossa)	37	44	34

OSAKE

Lempäälä 2025 - Kunta, joka sanoo kyllä Yhdessä, elämykset ja edelläkävijäisyys

Lempäälä jatkaa vastuukuntana seudullisessa kasvatus- ja opetusalan osaamisen kehittämispalvelu Osakkeessa. Tampereen seudun Osake on Tampereen seudun kasvatus- ja opetusalan henkilöstön osaamisen kehittämisen palvelu, jota ohjaa ja rahoittaa Tampereen kaupunkiseudun kunnat (Kangasala, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Tampere, Vesilahti ja Ylöjärvi). Palvelua tarjotaan Tampereen kaupunkiseudun kahdeksan kunnan varhaiskasvatukseen, perusopetuksen ja lukiotoiminnan henkilöstölle ja esimiehille sekä myös muille Pirkanmaan kunnille ja yksityisille palveluiden tuottajille.

Osakkeen talouskokonaisuus muodostuu 1) perustoiminnan budjetista, 2) valtionavustuksista, joita kohdennetaan hanketoimintaan sekä 3) seudullisesta oman tuotannon hankkeesta (Aivot – yhdessä käyttöön –hanke toteutuu 100 % kuntien omalla rahoituksella ja yhteistyönä, jota Osake koordinoi).

Teema	Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
4.7. Henkilöstö	Osakkeen perustoiminnan pääpaino koulutustarjonnassa, jossa toteutetaan 3000 koulutettavapäivää (1 ktp = 6 h opiskelua / osallistuja). Koulutukset tuotetaan kustannustehokkaasti ja laadukkaasti.	Kustannustehokkuutta arvioidaan €/ktp, tavoite keskimäärin 100 €/ktp/hlö. Laadua arvioidaan ja kehitetään osallistujapalautteella, tavoite vähintään 3,5/5.	31.12.2022 mennessä tuotettu 2616 koulutettavapäivää. Tavoitteeseen ei täysin päästy, syynä edelleen koronavaikutukset. Koulutettavapäivän keskimääräinen hinta 100 €. Tavoitteessa. Osallistujapalaute keskiarvo. 4,6/5,0. Tavoitteessa.	Toteutuu osittain
4.4. Digitalisaatio	Seudullisen digitaalisen oppimateriaalin tuotantoprosessin edelleen kehittäminen ja laajentaminen. Valmista ympäristöopin digitaalista oppimateriaalia 3.–6.	Koko materiaalin käyttöaste, tavoite alkuvaiheessa 50 % osallistuvien kuntien opettajista, valmis materiaali 80 % opettajista.	Käytössä on ympäristöopin 3.–6. lk. oppimateriaali, kolme pilottikurssia 0.–2.lk. ympäristöopin materiaalista sekä 7.lk. terveystiedon materiaali. Tavoitteessa.	Toteutuu

	luokille kehitetään edelleen. 0.–2. luokkien ympäristöopin digitaalisen oppimateriaalin tuotanto aloitetaan. 7.–9. luokkien terveystiedon digitaalisen materiaalin tuotanto aloitetaan.	Hyvä käyttäytyvyysväisyys ja saatu palaute opettajilta ja oppilailta, tavoite vähintään 3,5/5.	Materiaalin käyttöaste 77,8 %. Tavoitteessa. Käyttäytyvyysväisyys kerätty syksyllä 2022, ka. 3,5/5,0. Tavoitteessa.	
4.2. Talous ja työllisyys	Toiminnan profiiliin sopivan seudullisen kehittämishankkeen haku-prosessin edelleen kehittäminen. Valtionavustuksia haetaan aktiivisesti subventoi-maan kuntaosuuksia sekä sellaiseen kuntien kehittämistyöhön, joka olisi joka tapauksessa tehtävä sekä sellaiseen kuntien kehittämistyöhön, joihin yksittäinen kunta ei pysty hake-maan avustusta.	Valtionavustusha-kemusten onnistu-mista arvioidaan vuosittain Hyvin-vointipalveluiden kehittämisryh-mässä, tavoite vä-hintään yksi uusi alkava seudullinen valtionavustusra-hoitus vuosittain.	Uusia seudullisia valtion-avustusrahoituksia saatu vuonna 2022 neljään hankkeeseen.	Toteutuu

Muut olennaiset tapahtumat

Koronapandemian vaikutukset Osakkeen toimintaan erityisesti koulutustoiminnan osalta olivat edelleen vuonna 2022 näkyvissä. Selkeitä vaikutuksia ovat koulutettavapäivien määrä (tavoitetta alhaisempi) ja koulutettavapäivän keskimääräinen hinta (tavoitteessa, mutta normaalivuotta korkeampi). Viime hetken peruutuksia koulutuksiin tulee runsaasti, ja näin ollen koulutettavapäivien toteumaan ei ole voitu päästä, mutta kustannukset kuitenkin toteutuvat täysimääräisesti. Osakkeen toimintaa ohjaavat omistajakuntien edustajista koostuvat työtiimi sekä sivistyspalveluiden seudullinen työryhmä ovat hyväksyneet pandemian aiheuttamat muutokset suhteessa tavoitteisiin.

OPETUSPALVELUT

Lempäälä 2025 - Kunta, joka sanoo kyllä Yhdessä, elämykset ja edelläkävijyys

Esi- ja perusopetuksen tehtävänä on edistää lasten ja nuorten kasvamista itseään, kanssaihmissään ja ympäristöään arvostaviksi yhteiskunnan jäseniksi. Perusopetusta annetaan yleisopetuksena ja joustavana perusopetuksena. Oppimisen ja koulunkäynnin tukena annetaan tehostettua ja erityistä tukea lähtökohtaisesti muun opetuksen yhteydessä.

Lempäälän kunnan kouluverkossa on yksitoista koulua, joista kuusi on kyläkouluja, kolme alakoulua, yksi esi–4. luokkien koulu, 5.–9. luokkien koulu ja kaksi yläkoulua. Oppilaita on lukuvuonna 2021–2022 yhteensä noin 3 940 ja henkilöstöä koulu yhteisöissä yhteensä noin 310.

Teema	Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
4.7. Henkilöstö	<p>Opetuspalvelujen uudistettu hallintorakenne tukee päivittäisjohtamista.</p> <p>Sääksjärven koulun esi–4. luokkien ja Sääksjärven koulu 5.–9. luokkien koulujen uuden luokka-astejaon pedagoginen ja käytännön toimitus</p>	<p>Sääksjärven koulut: hallintorakenteen analyysin pohjalta tehdään johtopäätökset syksyille 2022. Tavoitteena henkilöstöstä 80 % tehtävän ratkaisun takana.</p> <p>Kanavan koulun oppilas- ja henkilöstöpalaute ensimmäisestä toimintavuodesta, tavoitetaso 3,8/5.</p>	<p>Sääksjärven koulun hallintorakenne arvioitiin 12/2021–1/2022. Kaikki henkilöstötiimit (100 %) kannattivat 0.–6. lk. alakoulua ja 7.–9. lk. yläkoulua. 4.–9. lk. oppilaiden kannatusprosentti oli 85,1 % ja huoltajilla 68,9 %. Sääksjärven alakoulu esi–6. lk. ja Sääksjärven yläkoulu 7.–9. lk. aloittivat 1.8.2022.</p> <p>Kanavan koulun oppilas- ja henkilökuntakysely tehtiin 5/2022 ja asteikolla 1–5 pyydettiin arvioimaan koulun toiminnan ja arjen sujuvuutta. Oppilaita vastasi 108 ja kokonaisarvion keskiarvo oli 3.31. Henkilökunnasta vastasi 17 ja kokonaisarvion keskiarvo oli 3.47. Kyselyssä oli mahdollisuus antaa myös sanallista arviointia.</p>	<p>Toteutuu</p>

	Koulujen aamu- ja iltapäivätoiminnan asemointi osana esi- ja alkuopetuksen pedagogista kokonaisuutta ja kokopäiväpedagogiikkaa lapsivaikutusten arvioinnin pohjalta.	Aamu- ja iltapäivätoiminnan pedagoginen ohjaussuunnitelma ja vuosikello osana toimintasuunnitelmaa on valmis 5/2022. Kaikille koulunkäynninohjaajien tiimeille on laadittu osaamisen kehittämissuunnitelma, tavoite 100 %. (Lapsivaikutusten arvioinnin myötä)	Aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma on hyväksytty sivistyslautakunnassa 9/2022. Kehittymissuunnitelmien valmistelu on prosessi, joka on käynnistetty yksiköissä vuoden 2022 puolella siten, että valmistelevat toimintavuotta 2023–2024.	
4.3. Terveyden edistämisen ja hyvinvointi	Opetussuunnitelman perusteiden linjaus koulujen toimintakulttuurin kehittämiseksi: "Tavoitteena rakentaa toimintakulttuuria, joka edistää oppimista, osallisuutta, hyvinvointia ja kestävä elämäntapaa." (THE) Huomaa hyvä -toimintakulttuuri leviää kaikissa kouluissa ja työhyvinvoinnin lisääntyminen näkyy työyhteisössä - Positiivisen palautteen merkitys ja lisääntyminen - Vuorovaikutus ja viestintä - kuulluksi ja kohdatuksi tuleminen tunne lisääntyy - Työyhteisö- ja kouluyhteisötaidot - päämääränä	Vähintään 80 % oppilaista ja henkilöstöstä kokee saaneensa positiivista palautetta vuoden aikana. Mitataan sähköisellä palautejärjestelmällä 2 krt /lukuvuosi. Henkilöstön työhön liittyvien sairauspoissaolojen määrän väheneminen, alle 9 pv/hlö/vuosi.	Positiivisen palautteen kyselyyn tulos: 96,6 % kyselyyn vastanneista oppilaista ja 95,8 % koulujen henkilökunnista kokee saaneensa positiivista palautetta kevätlukukauden 2022 aikana. Henkilökuntakyselyyn vastaajia oli 188. Heistä positiivista palautetta koki saaneensa monta kertaa 77,7 %, vähintään kerran 18,1 % ja ei koskaan 4,2 % lukuvuoden 2021–2022 aikana. Opetuspalveluiden henkilöstön (sis. aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstö) sairauspoissaoloja seurataan systemaattisesti ja syyperusteisesti. Koulukohtainen tarkastelu on säännöllistä ja tukitoimia tarjotaan tarpeen mukaan yhteistyössä työterveyden kanssa. Sairauspoissaolot ovat kasvaneet johtuen erityisesti koronasairauspoissaoloista. Sen sijaan	Toteutuu osittain

	hyvinvointi ja turvallinen arki (THE)		mielenterveysperustaiset poissaolot ovat vähentyneet. Poissaolopäivät olivat 25 päivää / opetuspalveluiden työntekijä.	
Palvellemme paremmin	<p>Esi- ja perusopetuksen nivelvaiheyhteistyön kehittäminen ja tiivistäminen varhaiskasvatuksen kanssa eheyttämään 5–6-vuotiaiden siirtymistä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen</p> <p>Varhaiskasvatus- ja esiopetushenkilöstön keskinäinen vuoropuhelu kunkin toimintamuodon tavoitteista ja lasten valmiuksista eri ikäkausina</p>	<p>Nivelvaihesiirtoprosessien ja tiedon siirron vuosikello on valmis 4/2022.</p> <p>Henkilöstön (5-vuotiaiden vaka-henkilöstö ja esiopettajat) palaute nivelvaiheprosessien onnistumisesta, tavoitteeskiarvo 4, asteikko 1–5.</p>	<p>Nivelvaiheen tiedonsiirron vuosikello on valmis ja otetaan käyttöön toimintavuoden 2023–2024 kasvun ja oppimisen tuen valmisteluissa.</p> <p>Nivelvaihesiirtoprosesseista saadun laadullisen palautteen perusteella (todettiin informatiivisemmaksi kuin numerokysely) kehittämissuunnitelmaa tarkennettiin tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien lasten osalta 6/2022.</p> <p>Varhaiskasvatustalainsäädännön uudistuksen myötä 1.8.2022 lähtien ovat tehostetun ja erityisen kasvun tuen lasten tuen järjestämisen valmistelussa yhteistyössä varhaiskasvatus- ja opetuspalvelut osana tuen kokonaisuutta tavoitteena varmistaa tuen jatkumo varhaiskasvatuksesta esiopetukseen.</p>	<p>Toteutuu</p>

Muut olennaiset tapahtumat

Lukuvuosi 2022–2023 alkoi kahden koronalukuvuoden jälkeen palaten tavalliseen kouluarkeen kiinnittäen huomiota yhteisölliseen ja toimivaan kouluarkeen. Lisäksi ”tarkalla korvalla” seurataan yksilötason hyvinvointia yhdessä koulun eri ammattilaisten kanssa. Koulu yhteisö-tuntien laadullinen ja sisällöllinen kehittäminen jatkuu osana koulu- ja kuntatason yhteisöllisen hyvinvoinnin edistämistä.

Kehittämiskohteena on ollut joustavan esi- ja alkuopetuksen kunnallisen toimintamallin luomisen ja käyttöönoton valmistelu lukuvuotta 2023–2024 koskien.

Sääksjärven koulukeskuksen rakentaminen ja remontoiminen edistyy. Lempäälän asuntomesuille 2026 valmistuvan Saikantalon (varhaiskasvatusyksikkö sekä alakoulu) suunnitteluun liittyvä työryhmä on koottu. Saikantalon pedagogisia suunnitelmia laaditaan suunnittelutyön pohjaksi.

Valmistelussa on lukuvuotta 2023–2024 varten tulevien 4.- ja 7.-luokkalaisten henkilökohtaisten digilaitteiden hankinta ja käyttöönoton valmistelu koulujen pedagogisten tvv-vastaavien toimesta.

Opetuspäällikön virassa aloitti uusi päällikkö 1.11.2022. Opetuspäällikkö kiertää kouluja ja tutustuu henkilöstöön. Opetuksen tehtäväalueen johtamismallia kehitetään.

Oppilasmäärä erityis- ja perusopetuksessa 20.9.	2020–2021	2021–2022	2022–2023
Perusopetus yhteensä	3 909	3 881	3 802
vuosiluokat 1–9	3 545	3 522	3 484
esiopetus	364	359	318
Erytyistä tukea saavat oppilaat	239	270	295

Aamu- ja iltapäivätoiminta lasten lukumäärä 20.9.	2020–2021	2021–2022	2022–2023
esiopetus	287	281	272
1. luokkalaiset	261	232	252
2. luokkalaiset	92	105	86
3.–9. luokkalaiset	3	5	3
yhteensä lapsia toiminnassa	643	623	613

Perusopetuksen päättäneiden sijoittuminen jatko-opintoihin	2019–2020	2020–2021	2021–2022
9. vuosiluokan oppilasmäärä	312	372	378
Lukioihin	58,0 %	60 %	51 %
joista Lempäälän lukioon	54,1 %	46 %	40 %
Ammatilliset oppilaitokset	38,1 %	36 %	41 %
joista Tredu	84,0 %	68 %	63 %
joista VAAO	15,1 %	25 %	33 %
Ei tutkintoon johtavaa koulutusta*	2,9 %	4 %	8 %
Ilman välitöntä opiskelupaikkaa II-asteella	1,0 %	0 %	0 %

*sisältää VALMA-koulutuksen v. 2021 asti ja v. 2022 alkaen TUVA-koulutukset ja yhteishakuun lisätyt kansanopistojen linjat.

VARHAISKASVATUSPALVELUT

Lempäälä 2025 - Kunta, joka sanoo kyllä Yhdessä, elämykset ja edelläkävijyys

"Lapsuus Lempäälässä - vahva silta tulevaisuuteen". Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaan kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka.

Varhaiskasvatuspalvelut järjestävät monipuolisia palveluita varhaiskasvatuksikäisille lapsille. Varhaiskasvatustilain mukaisesti varhaiskasvatusta on saatavilla kunnan järjestämänä tai valvomana siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin, kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää.

Lempäälässä on 16 kunnallista päiväkotia ja 4 yksityisen palvelutuottajan palvelusetelipäiväkotia. Kunnallisia, kotona toimivia perhepäivähoitajia on 8 ja yksityisiä kotona toimivia perhepäivähoitajia 8 kappaletta. Yksityisiä ryhmäperhepäivähoitokoteja on 4 kappaletta.

Teema	Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Palvellemme paremmin	Laadukkaat ja kustannustehokkaasti tuotetut, monipuoliset varhaiskasvatuspalvelut kuntalaisille. Kuntalaisilla on mahdollisuus valita yksityisen- ja kunnallisen palvelutuottannon tarjoamia erilaisia vaihtoehtoja.	Lakisääteisiä ryhmäkokoja ei ole ylitetty. Lakisääteinen henkilöstömitoitus täytty lapsiryhmissä. Varhaiskasvatuspalveluiden palveluohjaus on arvioitu asiakastyytyväisyyskyselyssä laadukkaaksi. Tavoitekeskiarvo 4, arviointiasteikolla 1–5.	Lakisääteisiä ryhmäkokoja ei ole ylitetty. Lakisääteinen henkilöstö on pystytty turvaamaan jokaiseen lapsiryhmään määrällisesti. Kelpoisuusehdot täyttävää henkilöstöä ei ole pystytty turvaamaan jokaiseen lapsiryhmään henkilöstön saavuushaasteiden vuoksi. Asiakastyytyväisyyskysely niin huoltajille kuin lapsille toteutettiin toukokuun 2022 aikana. Tavoitekeskiarvo 4 tai yli, arviointiasteikolla 1–5 saavutettiin kunnallisen varhaiskasvatuksen osalta kaikilla osaluilla.	Toteutuu

	<p>Varhaiskasvatuspaikka pystytään järjestämään hakijoille lain edellyttämässä määräajassa (14 vrk tai 4 kk), lähipalveluperiaatetta noudattaen.</p>	<p>Yksityisen palvelutuotannon osuus kokonaispalvelutuotannosta enintään 35 prosenttia.</p> <p>Varhaiskasvatuspaikat tarpeen johtuessa ennakoimattomasta työllistymisestä tai opiskelusta, pystytään paikka järjestämään jokaiselle tarvisijalle 14 vuorokauden kuluessa hakemuksen saapumisesta.</p> <p>Varhaiskasvatuspaikka pystytään tarjoamaan lain edellyttämän lähipalveluperiaatteen mukaisesti 85 prosentille hakijoista toimintavuoden aikana.</p>	<p>Yksityisen palvelutuotannon osuus kokonaispalvelutuotannosta 29 %.</p> <p>Varhaiskasvatuksen palveluohjauksella on pystytty tarjoamaan jokaiselle tarvisijalle varhaiskasvatuspaikka neljän kuukauden kuluessa hakemuksen jättämisestä.</p> <p>Kiireellisissä tapauksissa varhaiskasvatuspaikka on pystytty osoittamaan hakijalle 14 vuorokauden kuluessa hakemuksen jättämisestä.</p> <p>Varhaiskasvatuspaikkaa ei ole pystytty tarjoamaan lain edellyttämällä lähipalvelun periaatteella vuoden 2022 aikana, koska varhaiskasvatuspaikoista on pulaa.</p>	
4.3. Terveyden edistämisen ja hyvinvointi	<p>Laadukas kokopäiväpedagogiikka varhaiskasvatuksessa, jossa tavoitteet asetetaan aikuisten toiminnalle, lasten tarpeisiin pohjautuen.</p>	<p>Huoltajien kanssa käytävät varhaiskasvatuksen aloituskeskustelut toteutuvat 100-prosenttisesti.</p> <p>Huoltajien kanssa käytävät lapsen varhaiskasvatussuunnitelma-keskustelut toteutuvat 90-prosenttisesti.</p>	<p>Varhaiskasvatuksen aloituskeskustelut ovat toteutuneet vuonna 95 prosenttisesti.</p> <p>Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma-keskustelut ovat toteutuneet 95 prosenttisesti.</p>	<p>Toteutuu</p>

	<p>Nivelvaiheyhteistyön kehittäminen ja tiivistäminen esi- ja perusopetuksen kanssa, eheyttämään 5-vuotiaiden siirtymistä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen.</p>	<p>Pedagogisesti painotuneet asiakastyytyväisyyskyselyt, tavoitekeskiarvo 4, arviointiasteikolla 1–5.</p> <p>Lasten asiakastyytyväisyyskyselyt (toteutetaan yhtä aikaa huoltajien kyselyiden kanssa), arviointiasteikko hymynaamat, tavoite 90-prosenttisesti hymyä.</p> <p>5-vuotiaiden ryhmien nivelvaiheyhteistyöhön liittyvä asiakastyytyväisyyskysely, tavoitekeskiarvo 4, arviointiasteikolla 1–5.</p>	<p>Asiakastyytyväisyyskysely huoltajille ja lapsille toteutettiin toukokuun 2022 aikana. Tavoitekeskiarvo 4 tai yli, arviointiasteikolla 1–5 saavutettiin kaikilla osa-alueilla.</p> <p>Lasten asiakastyytyväisyyskyselyssä osa-alueet saivat hymyä 82 prosenttisesti</p> <p>Nivelvaiheyhteistyötä on tiivistetty esi- ja perusopetuksen kanssa. Keväällä 2022 on pidetty yhteinen nivelvaihetapaaminen varhaiskasvatuksen henkilöstön ja esiopetuksen henkilöstön kesken. Nivelvaiheen vuosikelloa on päivitetty syyskuussa 2022.</p> <p>Roidu-palautejärjestelmän käyttöönotto ei ole edennyt syksyn 2022 aikana.</p> <p>5-vuotiaiden ryhmien nivelvaiheyhteistyöhön liittyvä asiakastyytyväisyyskysely ei toteutunut syksyn 2022 aikana.</p>	
4.7. Henkilöstö	Lakisääteinen, kelpoisuusehdot täyttävä, hyvinvoiva ja motivoitunut henkilöstö.	Hyvä työnantajakuva, joka tuottaa onnistuneet rekrytointiprosessit. Avoinna olleet paikat saadaan 90-	Vuoden 2022 aikana toteutetut rekrytointiprosessit ovat olleet vaikeita. Kelpoisuusehdot täyttävää henkilöstöä on vaikea saada.	Toteutuu osittain

		<p>prosenttisesti täytettyä kelpoisuusehdot täyttävillä hakijoilla.</p> <p>Sairauspoissaolojen vähentäminen alle 9 pv/hlö/vuosi.</p> <p>Idea- ja tavoitekeskustelut toteutuvat 90-prosenttisesti.</p> <p>Täydennyskoulutusvelvoite toteutuu, 3 pv/hlö/toimintavuosi.</p> <p>Jokaisessa lapsiryhmässä vähintään yksi kelpoisuusehdot täyttävä varhaiskasvatuksen opettaja.</p>	<p>Varhaiskasvatuksen hakuilmoituksista olemme saaneet positiivista palautetta niin hakijoilta, kuin ulkopuolisiltakin tahoilta.</p> <p>Vuoden 2022 aikana henkilöstön sairauspoissaolot ovat entisestään kasvaneet vuoteen 2021 nähden. Pitkään jatkunut kuormitus (korona, työtaistelutoimet) arjessa näkyvät edelleen myös poissaolojen kasvuna.</p> <p>Idea ja tavoitekeskustelut ovat toteutuneet 90 prosenttisesti. Keskusteluiden toteutuksessa on hyödynnetty mahdollisuutta liikunnalliseen keskusteluun, joka suoritetaan kävelylenkin merkeissä.</p> <p>Täydennyskoulutusveloitteeseen on pystytty vastaamaan hyvin ja monipuolistuneet koulutukseen osallistumismahdollisuudet ovat lisänneet myös henkilöstön motivaatiota osallistua koulutuksiin.</p> <p>Jokaiseen lapsiryhmään ei ole pystytty turvaamaan kelpoisuusehdot täyttävää varhaiskasvatuksen opettajaa, henkilöstön jatkuvien saatavuushaasteiden vuoksi. Tällä hetkellä 70 prosenttisesti ryhmissä on</p>	
--	--	---	--	--

	Tavoitteellinen ja suunnitelmallinen siirtyminen vuoden 2030 lakimuutoksen edellyttämään henkilöstörakenteeseen, jolloin jokaisessa lapsiryhmässä kahdella aikuisella tulee olla korkeakoulututkinto.	Varhaiskasvatuksen opettajien määrää lisätään suunnitelmallisesti, vuositasolla 10 prosenttia, nimikemuutosten ja eläköitymisten myötä. Tavoitteena lakisääteinen henkilöstörakenne vuonna 2030.	kelpoisuusehdot täyttävä opettaja. Varhaiskasvatuksen opettajien ja erityisopettajien määrän systemaattinen lisääminen vaatii palkkausjärjestelmän uudistamista, tämä valmistelu on aloitettu syksyllä 2022. Henkilöstön saatavuushaasteet näyttäytyvät saman suuntaisina myös valtakunnan tasolla.	
--	---	--	--	--

Muut olennaiset tapahtumat

Varhaiskasvatuksen tehtäväalueen kehittämisprosessi on jatkunut vuoden 2022 ajan. Johtamisjärjestelmä on uudistettu ja käyttöön on otettu vertaisjohtajuusmalli, jota pilotoidaan vielä kevään 2023 ajan. Vertaisjohtajuusmallin toimivuutta on arvioitu henkilöstölle kohdennetulla kyselyllä syksyllä 2022, kysely tullaan toistamaan kevään 2023 aikana. Alustava vaikutelma on, että uudistettu johtamisrakenne on tuonut kentälle toivottua muutosta varhaiskasvatussyksiköiden johtajien työssäjaksamiseen ja sitä kautta myös koko henkilöstön hyvinvointiin.

Varhaiskasvatuspaikkojen kysyntä on jatkanut kasvuaan ja noin 85 % varhaiskasvatuspaikkaa hakevista lapsista on alle 3-vuotiaita. Tämä on osaltaan haastanut ryhmien muodostamisen ja riittävien paikkojen löytymisen. Kaikille asiakkaille ei ole pystytty osoittamaan paikkaa lähipalvelun periaatteella paikkojen riittämättömyyden vuoksi. Haasteet kelpoisen henkilöstön saatavuudessa on vaikeuttanut palveluiden järjestämistä koko vuoden ajan.

1.8.2022 astui voimaan varhaiskasvatuslain muutos, jossa laki lapsen tuesta tuli lainsäädäntöön uutena kokonaisuutena. Tämä vaikuttaa olennaisesti myös henkilöstörakenteeseen, aiheuttaen lisäresurssin tarvetta. Mikäli ryhmässä on yksi tai useampi tukea tarvitseva lapsi, tulee tämä huomioida lapsiryhmän kokonaislukumäärässä tai vaihtoehtoisesti palkkaamalla ryhmään lisäresurssi.

Anniston alueen varhaiskasvatuspalveluiden tuottamisen osalta järjestettiin kilpailutus syksyllä 2022, palvelusetelituottajan valitsemiseksi alueelle. Lempäälän kunnan sivistyslautakunta päätti kokouksessaan 11.10.2022 § 94, että Pilkepäiväkodit, Pilke Pääsky, Lempäälän Annisto hyväksytään Lempäälän kunnan varhaiskasvatuksen palveluntuottajaksi, siitä alkaen, kun tontti on palveluntuottajalle luovutettu. Lopullisen hyväksymisen ehtona oli, että palvelusetelituottaja on tehnyt vaaditun ilmoituksen yksityisen varhaiskasvatuksen tuottamisesta ja toimittanut kaikki

vaadittavat liitteet, valvontaviranomainen on suorittanut valvontakäynnin ja toimitilojen on oltava käyttövalmiina, ennen varsinaisen varhaiskasvatustoiminnan aloittamista. Varhaiskasvatuspalveluiden järjestämisen palveluntuottajan toimesta tulee alkaa viimeistään 1.8.2024. Pilke päiväkodit ovat 2.12.2022 Kai Seppälän lähettämällä sähköpostilla ilmoittaneet, että vetäytyvät hankkeesta. Palveluntuottajan vetäytymisen jälkeen varhaiskasvatuspalveluiden tuottaminen Anniston alueella on palautettu uudelleen valmisteluun.

Päiväkoti Mansikkamäki purettiin syksyn 2022 aikana. Lasten hoito on järjestynyt onnistuneesti väistötiloissa ja uusiin tiloihin päästään muuttamaan keväällä 2023.

Päiväkoti Arwola valmistui vuoden 2022 aikana ja toiminta aloitettiin tammikuussa 2023.

Lapsia hoidossa 31.12. yhteensä	TP 2021	TA 2022	TP 2022
kokoaikainen varhaiskasvatus (lähinnä 0–5 -vuotiaat)	805	1 190	815
osa-aikainen varhaiskasvatus (lähinnä 0–5 -vuotiaat)	114	170	86
Yksityisen hoidon tuen piirissä lapsia	64	70	63
Palvelusetelillä lapsia	204	210	241
Kotihoidon tuen piirissä lapsia	283	350	213

YHTEISÖPALVELUT

Lempäälä 2025 - Kunta, joka sanoo kyllä Yhdessä, elämykset ja edelläkävijyys

Yhteisöpalvelut on neljän vastualueen kokonaisuus: kirjasto- ja kumppanuuspalvelut, terveyttä ja hyvinvointia edistävät palvelut (liikunta), nuorten yhteisölliset palvelut sekä kulttuuri- ja osallisuuspalvelut.

Yhteisöpalveluiden toiminnalla edistetään laajasti kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia. Toiminta kattaa kaikki ikäkaudet lapsista ikäihmisiin. Palvelut ovat ketteriä ja aktivoivat kuntalaisia niin ohjattuun kuin omaehtoiseen toimintaan. Yhteistyötä tehdään aktiivisesti kaikkien kunnan palvelualueiden, julkisten tahojen, yritysten, yhteisöjen ja seurojen sekä kuntalaisten kanssa.

Teema	Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
4.7. Henkilöstö	Yhteisöpalveluiden hallintorakenteen jatkokehittäminen. Päivitetyt tehtävänkuvat käytössä kaikilla tehtäväalueen ammattiryhmillä.	Idea-/tavoitekeskustelut on käyty 100-prosenttisesti. Yhteisöpalveluiden vastualueiden tehtävänkuvat on päivitetty 6/2022.	Työssä olevien idea-/tavoitekeskustelut on käyty 100 % Tehtävänkuvaukset on tehty 100 % ja viety Populukseen.	Toteutuu
4.3. Terveysten edistäminen ja hyvinvointi	Liikuntapalveluiden toimintojen ja henkilöstörakenteen uudelleenmuotoilu yhdessä lisääntyvien kumppanuuksien kanssa edistää eri-ikäisten kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä. (THE)	Liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille järjestettyjen kohdennettujen liikuntaryhmien määrä Liikuntapalveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnettyjen yhteisöllisten tilaisuuksien määrä	Harrastavan koululaisen kerhoista 36 on ollut liikunnallisia. Harrastavan koululaisen suunnittelussa on hyödynnetty verkostotapaamisia järjestöjen kanssa neljä kertaa vuodessa.	Toteutuu osittain

	<p>Osallistumisen kokemuksen lisääminen nuorten ja ikäihmisten keskuudessa taiteen ja kulttuurin keinoin. (THE)</p> <p>Lomakausiin kohdentuva taide- ja kulttuuritarjonta lapsille ja nuorille yhteistyössä yritysten ja kolmannen sektorin kanssa. (THE)</p> <p>Kirjastot kehittyvät lainastosta kohti kuntalaisten elämänsäkaaren eri vaiheissa osallisuutta edistävää sekä sivistyksellisiä ja kulttuurisia peruspalveluita toteuttavaa monipuolista palvelua. (THE)</p>	<p>Nuorten suunnitelma ja toteuttama tapahtuma järjestetään 06/2022.</p> <p>Ikäihmisten kulttuurilähete pilotoidaan toimintavuoden 2022 aikana.</p> <p>Lomakausiin kohdentuva taide- ja kulttuuritarjonta lapsille ja nuorille toteutetaan kolmannen sektorin kanssa keväällä 2022 sovittavien ostopalvelu- ja kumppanuussopimuksien avulla.</p> <p>Pääkirjaston kävijämäärän kehittyminen 2022–2024</p> <p>Kirjastossa toteutettavien tapahtumien ja näyttelyiden määrä</p>	<p>Nuorten suunnittelema Lempofest järjestettiin yhteistyössä nuoriso-, kulttuuri- ja kirjastopalvelut</p> <p>Ikäihmisten kulttuurilähete toimintaa ei järjestetty, vaan siirrettiin vuodelle 2023. Toisaalta kulttuurilähete pilotointiin kytkeytyvä 60+ -toiminta on vakiintunut viikoittaiseksi ja osallistujamäärä kasvaa edelleen.</p> <p>Lomakausiin ja viikonloppuihin kohdentuva taidekulttuuritarjonta toteutui yhteistyössä yritysten ja kolmannen sektorin kanssa, muun muassa lastenkulttuurilauantait järjestettiin Kulttuurikeskus PiiPoossa koko syyskauden 2022.</p> <p>Pääkirjastossa toteutettiin näyttelyitä 15 kappaletta.</p> <p>Pääkirjastossa tai pääkirjaston toimesta kouluilla järjestettiin yhteensä 112 tapahtumaa. Kuljun kirjastossa järjestettiin 23 tapahtumaa.</p> <p>Kirjasto- ja kulttuuripalveluiden yhteistyössä toteutettiin Kohtaamisia-</p>	
--	---	--	---	--

	<p>Lasten ja nuorten harrastustoiminnan edistäminen Harrastava koululainen hankkeen pohjalta. (THE)</p> <p>Vahvistetaan ja kehitetään nuorten kohtaamistyötä käynnistämällä Saapas-toiminnan pilotti yhteistyössä Lempäälän seurakunnan kanssa. Koulutetut Saapas-päivystäjät tekevät nuorten kohtaamistyötä sovitusviikonloppuisin ja loma-aikoina. (THE)</p>	<p>Lasten ja nuorten kumppanuuslähtöiset harrastuskerhot lapsille ja nuorille, osallistujat % / vuosiluokkien 1–9 oppilasta</p> <p>Saapas-toimintaan osallistuvien päivystäjien määrä, tavoite 10</p>	<p>konserttisarja (5 konserttia), joissa oli keskimäärin 30 kuuntelijaa.</p> <p>Tiiviissä yhteistyössä koulujen kanssa, koulupäivän välittömässä yhteydessä, kouluilla tai koulujen välittömässä läheisyydessä. Koulun henkilökunta osallistuu aktiivisesti Etsivään harrastustoimintaan.</p> <p>Saappaan päivystykset toteutuneet suunnitellusti, joita järjestettiin 10 vuoden aikana. Vastaanotto hyvä ja Saappaan läsnäolo koettiin turvalliseksi.</p> <p>Saapasohjaajakoulutuksia pidettiin kaksi, joissa koulutautui 10 vastuuhjaajaa.</p>	
<p>Huolehdimme ulkoilureiteistä ja lähiliikuntapaikoista kaikille.</p>	<p>Liikuntapaikkasuunnitelman 2020–2025 mukainen uusien liikuntapaikkojen rakentaminen ja tavoitteellinen niihin kohdentuvien liikuntapaikka-avustusten 2(ulkopuolinen rahoitus) hakeminen. Suunnittelussa ja toteutuksessa on 1–2</p>	<p>1–2 liikuntapaikkahanketta on toteutuksessa / talousarviovuosi</p> <p>Haetut ja myönnetty liikuntapaikka-avustukset.</p>	<p>Toteutuksessa on 2 liikuntapaikkahanketta. Hakkarin tekonurmi ja Hakkarin tekojäärata.</p> <p>Lisäksi Halkolan liikuntapuistoon haettiin AVI:n liikuntapaikkarakentamisen avustusta.</p>	<p>Toteutuu</p>

	<p>liikuntapaikkahan- ketta / talousar- viovuosi.</p> <p>Ulkoilureittien toi- minnallisuuksien kehittäminen ja sitä kautta käyttäjäryh- mien laajentumi- nen. (THE)</p>	<p>Saadun käyttäjäpa- lautteen tavoite- keskiarvo 3,8, arvi- ointiasteikolla 1–5.</p>	<p>Ulkoilureittien toiminnalli- suuksien kehittämisestä tehtiin kysely kuntalaisille 12/2022. Ulkoilureittien ar- vioinnin keskiarvo oli 3,9.</p>	
--	---	---	---	--

Muut olennaiset tapahtumat

Syyskaudelle 2022 etsivä harrastustoimintaan palkattiin ½ hanketyöntekijä, joka työskenteli pääkirjastolla kulttuurisena nuoristoiminnanohjaajana neljänä arki-iltana viikossa, kohdaten ja järjestäen toimintaa nuorten ehdoilla. Nämä nuoret eivät kiinnittyneet järjestettyyn harrastustoimintaan muutoin, vaan omaehtoiseen tekemiseen kirjaston tiloissa. Tällä jalkautuvalla nuorisotyöllä pääkirjaston häiriötilanteet vähenivät merkittävästi eikä vartioinnille ollut enää tarvetta.

Kulttuuripalvelut, kirjastopalvelut ja nuorisopalvelut järjesti koulujen kulttuurikiertueen yhteistyössä Harrastava koululainen -hankkeen kanssa syksyllä 2022. Kiertue jalkautui kaikille Lempäälän kouluille perjantaisin syylukukaudella ja tavoitti jokaisen Lempäälän lapsen ja nuoren kulttuurin parissa. Kiertueella kerättyjä tietoja hyödynnetään toiminnan asiakaslähtöisessä kehittämisessä.

Maailman laajuisen koronapandemian takia vuoden 2022 ensimmäisellä neljänneksellä jouduttiin liikunta- ja nuorisotiloja sulkemaan. Rajoitusten vähentyessä ja/tai loppuessa ihmiset ovat palautuneet hitaasti liikunnan ja harrastustensa pariin. Kävijämäärät ovat selkeästi pienempiä kaikissa ikäryhmissä kuin koronapandemiaa edeltävänä aikana.

Syyskaudella 2022 Euroopan muuttuneen turvallisuustilanteen ja siitä aiheutuneen energiahintojen nousun takia varauduttiin energiasäästöihin. Yhteisöpalveluiden säätölistalla olivat Lempoisten ja Rantalan yleisten saunojen sauna-aikojen vähentäminen, polkujen ja latujen sekä kenttien valaistusajan lyhentäminen.

Harrastava koululainen tarjoaa 1000:lle 1–9. luokkalaiselle monipuolista, mielekästä ja maksutonta harrastuskerhotoimintaa, oppilaiden toiveisiin perustuen, kaikilla Lempäälän kouluilla. Toimintaa on ollut ohjaamassa laaja ja ammattitaitoinen palveluntarjoajien joukko, joka on koostunut seuratoimijoista, yhdistyksistä ja yrityksistä. Toimijoita mukana yli 20.

Kirjastopalvelut	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Kirjastokäynnit / asukas	4,8	8	7,0
Kirjaston PIKI-verkkokäynnit / asukas	8,2	8	9,1
Lainat / asukas	17,5	15	19,3
Lasten ja nuorten kirjahankinta kpl	5 870	3 599	5 918
Lasten ja nuorten kirjasto-opetuksen osallistujamäärä	1 749	3 000	2 253

Kulttuuripalvelut	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Kunnalta avustusta saaneiden yhteisöjen lukumäärä	18	16	19
Kunnalta avustusta saaneiden toimintaryhmien lukumäärä	-	2	-
Kulttuuriavustukset ja -stipendit €/asukas	1,6	1,6	1,2

Liikuntapalvelut	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Sisäliikuntatilojen ilta- ja viikonlopun käyttöaste %			
liikuntahallit	75	80	78
muut sisäliikuntatilat	60	65	58
Terveys- ja erityisliikunnan ryhmät			
ryhmien määrä	34	40	34
osallistujien määrä	494	350	355
Koulutettujen vertaisohjaajien määrä	30	30	35
Liikunta-avustukset seuroille €/asukas	3,75	3,7	3,67

YHDYSKUNTALAUTAKUNTA

1 000 €	TP 2021	TA 2022	TA 2022		TP 2022	Muutos %
			muutos	MTA 2022		
Toimintatulot*	10 054	5 883	348	6 231	5 345	85,8 %
Toimintamenot*	-21 413	-21 739	-1 418	-23 157	-23 195	100,2 %
Toimintakate (Netto)	-11 359	-15 856	-1 070	-16 926	-17 850	105,5 %
Poistot ja arvonalentumiset	-9 806	-10 196	0	-10 196	-9 962	97,7 %
Sisäiset sitovat vuokratulot*	19 367	20 301	0	20 301	20 490	100,9 %
Sisäiset muut tulot	197	0	0	0	391	
Sisäiset sitovat ateriapalvelumenot	0	0	0	0	0	0,0 %
Sisäiset sitovat vuokramenot*	-359	-364	0	-364	-362	99,5 %
Sisäiset muut menot	-527	-335	0	-335	-734	219,1 %
Kokonaiskustannukset (ulkoiset ja sisäiset menot sekä poistot)	-32 105	-32 633	-1 418	-34 051	-34 253	100,6 %

* = valtuustoon nähden sitovat erät

Merkittävimmät talouden poikkeamat

Yhdyskuntalautakunnan palvelussuunnitelman ulkoisten menojen toteuma on 100,2 %. Tulojen toteumaprosentti on 85,8 ja toimintakatteen toteumaprosentti on 105,5.

Yhdyskunnan palvelualueen menot ylittyivät kokonaisuudessaan noin 30 000 euroa. Yhdyskuntalautakunta haki lisämäärärahaa vuoden 2022 aikana nousseisiin energiakustannuksiin. Lisämäärärahan hakemisen jälkeen kaukolämmön hintaa kuitenkin nostettiin vielä tuntuvasti marras-joulukuuksi 2022. Yhdyskunnan palvelualueen menojen ylitys selittyy näillä nousseilla lämmityskuluilla, jotka olivat noin 150 000 euroa enemmän kuin mitä oli lisämäärärahankin kanssa budjetoitu. Kokonaisuudessa energiakulut olivat noin 280 000 euroa enemmän 2022 verrattuna vuoteen 2021.

Yhdyskunnan palvelualueen tuotot ovat jääneet hieman vajaa 700 000 euroa talousarvion mukaisesta. Poikkeama johtuu pääosin tontinmyyntituloista, kun suunniteltuja rivitalotonttien lunastuksia siirtyi vuodelle 2023.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan havainnot

Energiakriisiin varautumiseksi tehtiin paljon toimenpiteitä vuonna 2022. Ensimmäiseksi kartoitettiin helposti toteutettavat energiansäästötoimenpiteet kunnan kiinteistöillä, liikuntapaikoilla ja katualuilla. Mahdollisiin sähkökatkoihin tehtiin varautumissuunnitelmat ja ohjeistukset kiinteistönhoidolle ja käyttäjille. Lisäksi kuntalaisia kannustettiin säästämään energiaa, jotta energiaa riittäisi kaikille sekä varautumaan mahdollisiin sähkökatkoihin. Kunta osallistui astetta Alemmas -kampanjaan, mikä alkoi syksyllä 2022. Talvikaudella 2022–2023 oli sähköpulan uhka koko valtakunnan tasolla. Pahimmilta uhkakuvilta kuitenkin vältyttiin, mutta kiristynyt energiatilanne heijastui energian hintoihin.

Katujen talvikunnossapidon valvontaa on kehitetty hyödyntäen infrarakentamisessa käytössä olevaa järjestelmää. Valvontaa on saatu tehostettua ja sitä tullaan edelleen kehittämään sekä hyödyntämään muissa infrakunnossapidon urakoissa.

Nykyinen maailmantilanne ja sitä kautta rakennusalan sekä muiden alojen kustannusten nousu aiheuttaa yhdyskunnan palvelualueella sekä taloudellisia riskejä että viivästyttää hankkeita. Keskkustakorttelien hankkeiden käynnistymistä on viivästännyt rakennusalan kustannusnousu.

Sääksjärven koulun urakkapäätöksestä on valitettu markkinaoikeuteen. Hankkeen viivästyminen aiheuttaa sekä taloudellisen riskin että palvelutuotantoriskin, kun koulun toiminta jatkuu pidempään väliaikaisissa tiloissa.

Väestön voimakas kasvu ja vetovoimaisen keskuskaupungin läheisyys näkyy voimakkaasti kasvaneina lupamäärinä ja hajarakentamispaineena.

Hintojen nousu näkyy myös selvitys- ja konsulttitöiden kustannusten nousuna.

Maanhankinta työpaikka-alueiden kaavoittamiseksi on kriittistä tulevaisuudelle.

YHDYSKUNNAN PALVELUALUEEN HALLINTO JA SEUDULLISET PALVELUT

Lempäälä 2025 - Kunta, joka sanoo kyllä Yhdessä, elämykset ja edelläkävijyys

Hallinto vastaa palvelualueen yhteisten asioiden hoidosta, tehtävien koordinoinnista, lautakuntatyöskentelyn sujuvuudesta, tietohallintopalveluista ja luottamushenkilöiden koulutuksesta. Hallinnon alaisuuteen kuuluu myös palo- ja pelastustoimen ja ympäristöterveydenhuollon seudullinen yhteistyö. Lisäksi palvelualueen hallinnon alla on kuntakeskuksen kehittämisen hanke, jonka toteuttaminen läpileikkaa koko palvelualueen.

Lempäälän palo- ja pelastustoimesta huolehtii Pirkanmaan pelastuslaitos. Palvelutasopäätöksen mukaan aluepelastuslaitoksen keskeiset tehtävät ovat onnettomuuksien ennaltaehkäisy, ihmisten ja omaisuuden pelastaminen, ympäristön suojaaminen sekä poikkeusoloihin varautuminen. Tärkeä osa tässä toiminnassa on myös sopimuspalokunnilla (Lempäälän, Sääksjärven-Kuljun sekä Nurmen VPK:t).

Ympäristöterveydenhuolto ja eläinlääkintähuolto hoidetaan seutukunnallisesti kuuden kunnan kesken (Pirteva). Isäntäkuntana toimii Pirkkala. Ympäristöterveydenhuolto turvaa ohjauksen ja valvonnan keinoin kuntalaisille turvalliset ja terveelliset elintarvikkeet, asuinolot, elinympäristön, kulutustavarat ja kuluttajapalvelut.

Teema	Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Kasvatamme asemanseutuja ja keskitämme kaavoitusta lähijuna-asemien sekä joukkoliikennereittien varteen.	Kehitämme keskustahankkeen kautta kuntakeskuksen vetovoimaa ja palveluita. Keskustakehän kortteileiden asemakaavoitus-työtä viedään eteenpäin ja alueen infraa suunnitellaan eteenpäin ja rakentamista jatketaan. Telkän Taipaleen sillan rakentamista ja suunnittelua jatketaan.	Vähintään yksi uusi keskustakortteli lähtee vuoden 2022 aikana rakentumaan.	Telkän Taipaleen länsipuolisten yhteyksien rakentaminen on käynnissä ja valmistuu alkuvuodesta 2023. Asemakorttelin ja 114-korttelin käynnistyminen on viivästynyt rakennusalan kustannusnousun vuoksi, mutta molempiin kortteleihin on tehty varauspöytäkirjat vuoden 2022 aikana ja Asemakorttelin rakentaminen on verkostosiirroilla käynnistetty.	Toteutuu

Muut olennaiset tapahtumat

Yhdyskunnan palvelualueella on vuoden 2022 lopussa toteutettu organisaatiouudistus, jossa yhdyskuntasuunnittelu ja kunnossapito -tehtäväalue on jaettu kahdeksi omaksi tehtäväalueeksi: infrapalvelut sekä tontti- ja mittauspalvelut. Osana muutosta on siirretty yhdyskunnan palvelualueen hallinnon alle projektipäällikkö vetämään Sääksjärven kehittämisen hanketta.

	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Pelastustoimen nettokustannukset €/asukas	76,8	77,3	77,7
Pirtevan nettokustannukset €/asukas	9,3	10,5	8,6

TILAT JA RAKENNUTTAMINEN

Lempäälä 2025 - Kunta, joka sanoo kyllä Yhdessä, elämykset ja edelläkävijyys

Tilat ja rakennuttaminen hallinnoi kunnan kiinteistöomaisuutta ja vuokraa tilat kunnan sisäisille ja ulkoisille asiakkaille. Tilat ja rakennuttamisessa huolehditaan kunnan kiinteistöjen kunnossapidosta, käytettävyydestä ja arvon säilymisestä mahdollisimman laadukkaasti. Kunnossapidon työt tilataan konserniyhtiö Lekitek Oy:ltä tai yksityisiltä toimijoilta.

Tilat ja rakennuttaminen hoitaa isojen talonrakennusinvestointien rakennuttamisen sekä kiinteistöjen peruskorjaushankkeiden rakennuttamisen. Hankinnat kilpailutetaan hankintalainsäädännön mukaisesti.

Teema	Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilanpäivitys
4.1. Väestönkasvu ja kehitys	<p>Sääksjärven koulukeskuksen kehittäminen.</p> <p>Koulukeskuksen yhteyteen suunnitellaan uusi laajennusosa, jonka tilasuunnittelussa huomioidaan koko koulukeskuksen tilatarpeet, iltakäyttäjät, sekä tutkitaan mahdolliset muut käyttäjät valtuustoaloitteen mukaisesti. Tilat suunnitellaan muuntojoustaviksi ja tilatehokkaiksi, huomioiden tilojen yhteiskäyttömahdollisuudet.</p> <p>Laadullisissa tavoitteissa noudatamme Kuvakatu10-toimintamallia ja puhtausluokkaa P1 kohteen vastaanotossa. Tavoitellaan A-</p>	<p>Sääksjärven koulun vanha osa puretaan, mikäli Hämeenlinnan hallinto-oikeus kumoaa myönteisestä purkupäätöksestä tehdyn valituksen.</p> <p>Uusi laajennusosa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hankesuunnittelu valmistuu - hankkeen käynnistyspäätös - tarvittavien konsulttien ja urakoitsijan kilpailutus - teetetään hiilijalanjälkilaskenta ja tarkastellaan puurakentamisen mahdollisuus 	<p>Sääksjärven koulun vanha osa on purettu.</p> <p>Uuden laajennusosan hankesuunnittelu on valmistunut maaliskuussa 2022.</p> <p>Kunnanvaltuusto on myöntänyt hankkeelle käynnistyspäätöksen 27.4.2022.</p> <p>KVR-urakoitsija on kilpailutettu ja urakoitsijavalinta tehty marraskuussa 2022, mutta urakoitsijavalinnasta on valitettu markkinaoikeuteen.</p>	<p>Toteutuu</p>

	<p>energialuokkaa. Noudattamme uutta kunnan puurakentamishjeistusta, missä puurakentamisen mahdollisuus ja sen käytön osuus tarkastellaan hiilijalanjälkilaskennan avulla.</p>		<p>Valittu KVR-urakoitsija tekee hankkeen hiilijalanjälkilaskennan. Hankkeessa tavoitellaan RTS-ympäristösertifikaatin neljää tähteä, missä huomioidaan myös hiilijalanjälki.</p> <p>Hankesuunnitteluvaiheessa on tutkittu puurakentamisen vaihtoehtoja kunnassa laadittujen puurakentamisen ohjeiden mukaisesti, mutta nopeasti kohonneiden kustannusten vuoksi laajennushanketta ei edellytetä toteutettavan puurakenteisena. KVR-urakkakilpailussa oli mahdollisuus saada lisäpisteitä käyttämällä julkisivussa puuta tai uusiutuvaa materiaalia vähintään 15 % julkisivusta, valitun urakoitsijan suunnitelmassa julkisivussa on yli 15 % puulaudoitusta.</p>	
<p>Vähennämme 80 % kasvihuonekaasupäästöjä vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä.</p>	<p>Kiinteistöjen ilmastotieto energiaohtamisen tueksi -hanke (KIESI)</p> <p>Hanke on Ympäristöministeriön rahoittama hanke, mikä on käynnistynyt 1.5.2021, aktiivinen hankeaika on 30.4.2022 asti. Hanke tukee kunnan HINKU-tavoitteita.</p> <p>Hankkeen tavoitteena on kehittää</p>	<p>Kulutusseurantajärjestelmä on uusittu.</p>	<p>Kulutusseurantajärjestelmä on uusittu ja käytöön otettu. Järjestelmätoimittajaksi valitun Nuuka Solutions Oy:n järjestelmästä saadaan tarkempaa kulutustietoa ja sisäilmaolosuhteiden seurantaa, mikä mahdollistaa energiatehokkuuden kehittämisen ja nopeamman puuttumisen mahdollisiin häiriötilanteisiin.</p>	<p>Toteutuu</p>

	<p>energiajohtamista ja ilmastoviestintää. Hankkeen yhteydessä uusiaan kulutusseuranta-järjestelmä palvelemaan nykyisiä tarpeita, jolloin kiinteistöistä saatava tieto on ajantasaista ja yhdenvertaista. Järjestelmän avulla seurataan energian ja veden kulu-tusta sekä kasvihuone-päästöjä, lisäksi järjes-telmän avulla voidaan seurata sisäilmasto-olo-suhteita ja energiankäy-tön kustannuksia. Hank-keessa kehitetään myös ilmastotiedon viestintää ja saavutettavuutta.</p>	<p>Koulutukset Leki-tekien kiinteistön-hoidolle on toteu-tettu.</p> <p>Kunnan ilmastosi-vut on päivitetty.</p> <p>Hankkeen etene-misestä tiedote-taan vähintään kerran kuukau-dessa.</p>	<p>Hankkeen yhteydessä jär-jestettiin yhdessä Lempää-län Vuokrakotien ja Lekite-kin kanssa huollonpäivä, mikä on suunnattu kunnan ja Vuokrakotien kiinteis-töistä huolehtiville kiin-teistöhoitajille. Huollon-päivä todettiin koulutuk-sellisen näkökulman lisäksi hyväksi foorumiksi myös tiedonkulun paranta-miseksi eri vastuutahojen välillä, huollonpäivä pää-tettiin ottaa säännölliseksi tapahtumaksi myös hank-keen jälkeen.</p> <p>Kunnan ilmastosivut on päivitetty ja HINKU 2030 -tavoitteiden kuvaamisesta on tehty piirrosvideo si-vuille.</p> <p>Hankkeen etenemisestä on tiedotettu säännölli-sesti, useammin kuin ker-ran kuukaudessa.</p>	
--	---	--	---	--

Muut olennaiset tapahtumat

Kesällä 2022 perustettiin uusi vakanssi energia- ja ilmastoasiantuntija, mihin siirrettiin aiemmin LVI-insinöörinä toiminut henkilö. LVI-insinöörin nimike muutettiin vastaamaan paremmin tehtävänkuvaa talotekniikka-asiantuntijaksi. Uusi talotekniikka-asiantuntija aloitti virassaan loka-kuussa.

Kunnan sisäilmanprosessin koetaan toimivan 2021 loppuvuodesta päivitetyn toimintamallin mukaisesti. Sisäilma-asioista tiedottamista on kehitetty ja lisätty. Vuonna 2022 on teetetty sisäilmaan liittyviä lisätutkimuksia pääterveysasemalle ja Toimintakeskukselle, Kuljun terveysasemalle on teetetty altistumisolosuhteiden arvio. Lisäksi Kuokkalan koululle on teetetty rakenne-tutkimuksia tulevien korjaustarpeiden kartoittamiseksi. Sisäilmahaasteiden vuoksi

Mansikkamäen päiväkoti päätettiin purkaa ja tilalle hankittiin uusi siirtokelpoinen rakennus. Rakennus on suunniteltu pysyväksi rakennukseksi siirtokelpoisuudesta huolimatta. Laatuvaatimusten lisäksi myös rakennuksen arkkitehtuuriin kiinnitettiin huomioita rakennuksen hankintakilpailutuksessa. Uusi rakennus valmistuu keväällä 2023. Rakennukseen tulee 4 ryhmää, mikä on yksi enemmän kuin vanhassa rakennuksessa.

Säjän koulun vanha osa otettiin pois käytöstä kesällä 2021 sisäilmaongelmien vuoksi. Lukukauden 2021–2022 osa oppilaista olivat väistössä Kuokkalan koululla. Vanha osa purettiin kesällä 2022 ja tilalle hankittiin uusi siirtokelpoinen rakennus, joka otettiin käyttöön elokuussa 2022.

Vuosien 2022–2024 taloussuunnitelman hyväksymisen yhteydessä kunnanvaltuusto edellytti lisäksi, että "Kevään 2022 aikana toteutetaan Säijän ja Nurmen koulujen opetustilojen osalta kokonaissuunnitelma, jossa selvitetään opetustilojen riittävyys ja asianmukaisuus opetussuunnitelman edellyttämään opetukseen. Selvityksen tulee valmistua siten, että rakentamistoteutus voidaan tarvittaessa aloittaa jo ennen tilatoimittajien kesäsesonkia. Suunnittelussa tulee painottaa puurakentamista, ekologisuutta sekä pitkäaikaista kestävää ja riittävää ratkaisua." Pyydetty selvitys on esitelty helmikuussa 2022 sivistys- ja yhdyskuntalautakunnalle pidetyssä yhteiskokouksessa. Pyydetty asiat huomioitiin Säijän koulun suunnittelussa.

Moision koulun liikuntahallin purkamista ei päästy toteuttamaan suunnitellusti, sillä uuden liikuntahallin käynnistyspäätösesitys hylättiin. Talousarvioon varatut purkukulut käytettiin vanhan Mansikkamäen päiväkodin purkamiseen. Sääksjärven koulun kentälle asennettiin uusi jalkapallo-tekonerumi, kentän vanha tekonerumi otettiin suunnitellusti talteen ja asennettiin Kanavan koulun kentälle ja Keskuskentälle.

Kunta lunasti varhaiskasvatuksen tarpeisiin keväällä 2022 Arwolan kiinteistön, joka sijaitsee Lempoisten koulun vieressä. Kiinteistö toimi aiemmin palveluasumisyksikkönä. Tarvittavat muutostyöt päiväkodiksi tehtiin syksyn 2022 aikana, jotta päiväkotia saatiin otettua käyttöön tammi-kuussa 2023. Pihat viimeistellään kesän 2023 aikana.

Palveluverkkosuunnittelun tiedolla johtamista ja tietoon perustuvaa palveluverkonennakoinnin kehittämistä jatkettiin yhdessä kaavoituksen ja sivistyspalveluiden kanssa. Varhaiskasvatuksen ja kouluverkon palveluverkkosuunnitelmaa ja tiedolla johtamisen työkalua hyödynnetään tilatarpeiden ennakoimiseksi niin kaavoituksessa, kuin investointien suunnittelussa.

Kiinteistöjen toimitilaohjelma päivitettiin ja hyväksyttiin yhdyskuntalautakunnassa ja kunnanhallituksessa.

Työmatkapyöräilyn ja -liikkumisen edistämiseksi kartoitettiin kiinteistöjen tarpeet turvalliselle pyöräpysäköinnille ja sosiaalityötilojen puutteet.

Hyvinvointialueelle siirtymistä valmisteltiin kiinteistöjen hallinnan osalta kevästä alkaen erillisissä työryhmissä hyvinvointialueeseen liittyvien kuntien kesken. Kunnan omistuksessa olevat

rakennukset ja tilat, joissa käyttäjinä pelastustoimi sekä sosiaali- ja terveydenhoito, vuokrattiin hyvinvointialueelle vuodenvaihteessa 2022–2023. Hyvinvointialueelle siirtymisen valmistelu söi tilatoimen resursseja muusta työstä. Tiukkaan aikatauluun ja vajaisiin lähtötietoihin nähden työ saatiin tehtyä vuoden 2022 loppuun mennessä.

	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Huoneistoala omat kiinteistöt Hum2	91 217	108 356	87067
Huoneistoala vuokratut kiinteistöt Hum2*	33 885	13 005	28888
(sis. kiinteistöosakeyhtiöissä olevat huoneistot)			
Lämpöenergian kulutus (säädöryhtymä) kWh/rm3	34,1	33	39,6 **

*Vuonna 2021 ei ole osakehuoneistoihin huomioitu Vuokrakotien omistuksessa olevia rakennuksia, joissa kuitenkin on kunnan ylläpitovastuu: Kultasiipi, Toimentalo, Pesäpuu ja Himminnaapuri

**Lämpöenergian luku on saatu 1. kerran kulutusseurantajärjestelmän kautta, laskentatapa poikkeaa edellisvuosista, jolloin tieto on kerätty käsin. Järjestelmästä nyt saatu TP2021 luku olisi ollut 41,2

MAANKÄYTÖN SUUNNITTELU

Lempäälä 2025 - Kunta, joka sanoo kyllä Yhdessä, elämykset ja edelläkävijyys

Tehtäväalueen tavoitteena on maankäytön laadukkaasti, ympäristöä säästävästi ja kustannustehokkaasti siten, että vähennetään ympäristövaikutuksia ja tarjotaan monipuolisesti elämisen edellytyksiä. Lopputuotteina ovat korkeatasoiset asuin-, yritys- ja yleiset alueet sekä kunnallistekniset järjestelmät. Maankäytön suunnittelun tehtävänä on kunnan yleis- ja asemakaavoitus sekä strateginen maankäytön suunnittelu.

Teema	Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Vuotuinen väestönkasvu-tavoitteemme strategiakaudelle on keskimäärin 2 %. Näin taakamme Lempäälän elinkelpoisuuden.	Laadimme laadukkaita yleis- ja asemakaavoja, jotka luovat edellytyksiä monipuoliselle ja korkeatasoiselle asumiselle, liikumiselle, työnteolle ja vapaa-ajanvietolle. Huomioimme kaavoituksen yhteydessä maankäytön, palveluiden ja investointien keskipitkän aikavälin suunnittelun. Ohjataan asuntorakentamista monipuolisen liikkumisen mahdollisuudet huomioon.	Hyväksytyjen ja voimaantulleiden yleis- ja asemakaavojen määrä (yhteenlaskettu kerrosala asemakaavoissa 80 000 kem ² ja hyväksytyjä yleiskaavoja vähintään 1); ajantasaisten yleiskaavojen kattavuus kasvaa 10 %.	Vahvistuneita asemakaavoja 3 kpl: Anniston Y-tontti, Tontinjakaava 2021 (11 kaavamutosta) ja Linnajärventien itäosa. Vahvistunut 20 112 kem ² . (n. 25 % vuositavoitteesta) Ei vahvistuvia yleiskaavoja tänä vuonna. Seuraavan yleiskaavan valmistuminen aikataulutettu vuodelle 2023.	Toteutuu osittain
Vähennämme 80 % kasvihuonekaasupäästöjä vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä.	Painotamme yhdyskuntarakenteen täydentämistä nauhataajamassa ja joukkoliikenteen äärellä. Tehostetaan nykyinfran käyttöä ja pyritään vaikuttamaan kulkutapojen muutokseen. Kehitetään ilmastovaikutusten arviointia ja välineitä kaavan laatimisen yhteydessä.	Joukkoliikenteen vaikutuspiiriin (500 m linja-autopysäkistä tai juna-asemasta) sijoituvan asemakaavoitetun asuntovarannon määrä prosentteina koko varannosta nousee.	Asuntovaranto joukkoliikenteen äärellä on pysynyt saavutulla yli 80 % tasolla (85 % rakentuneista asunnoista, 88 % rakentumattomista).	Toteutuu

<p>Omistamme 70 % asuimseen osoitettusta asemakaavavarannosta vuoteen 2025 mennessä. Kaavoitamme uusia asuinalueita 15 ha vuosittain.</p>	<p>Painotamme kunnan osuutta asuntovaranossa. Uuden asuinalueen lisäksi täydennämme asemakaava-alueita, painotuen nauhataajamaa ja joukkoliikenteen läheisyyttä, olemassa olevan infrastruktuurin varressa.</p>	<p>Kunnan osuus rakentuneesta asuntovaranosta ja asuinkaavojen määrä.</p>	<p>Asuintontteja kaavoitettu 9 ha. (60 % vuositavoitteesta)</p> <p>Kunnan osuus tonttivarannosta on edelleen alhaisella tasolla 55 %. (tavoite 70 %). Kunnan valmistuvat tontit rakentuvat nopealla aikataululla vahvistumisen jälkeen, eikä varannon määrä kasva. Yksityinen tonttivaranto 228 kpl, josta 190 AO-tonttia, pysyy varantona, eikä rakennu merkittävässä määrin.</p>	<p>Toteutuu osittain</p>
---	---	---	--	--

Muut olennaiset tapahtumat

Keskustan kehittämisessä suunnittelun painopiste on siirtymässä radan länsipuolelle.

Sääksjärven kehittämistä on nostettu painopistealueena korkeammalle. Sääksjärven keskustan yleissuunnittelu on käynnistynyt. Lehtivuoren rakentamiskelpoisuuden selvityksiä on ohjelmoitu. Sääksjärven yleiskaavan suunniteltu eteneminen on viivästynyt aikataulustaan valtion VT3 ympäristövaikutusten arviointiprosessin pitkittymisen vuoksi, mutta etenee jälleen vuoden 2023 aikana.

Marjamäen kehittäminen jatkuu, käynnissä on 2 yleiskaavaa sekä asemakaavoja. Yleiskaavoilla pyritään turvaamaan sekä yritystonttivarantoa, että asumista Ideaparkin palvelujen läheisyyteen.

Asuintonttivarannon turvaamiseksi on käynnissä useita asuinaluekaavoja, joista osan valmistuminen on aikataulutettu vuodelle 2023.

Kaavoitus turvaa tilavarauksia energiahuollon paikoiksi. Ahtialan lämpölaitoksen kaava on hyväksytty, ja lämpölaitoksen aluevarausta varten on käynnistetty Myllyvainion asemakaava ympäristöministeriön vihreän siirtymän rahoituksen turvin.

	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Hyväksytyjen asemakaavojen yhteenlask. pinta-ala (ha)	30	50	12
Hyväksytyjen asemakaavojen yhteenlaskettu kerrosala (kem2)	31 000	80 000	22 000
Hyväksytyjen asemakaavojen kerrosala keskusta-alueella (kem2)	20 000	10 000	0
Käsitellyt suunnittelutarveratkaisut	39	20	30

YHDYSKUNTASUUNNITTELU JA KUNNOSSAPITO

Lempäälä 2025 - Kunta, joka sanoo kyllä Yhdessä, elämykset ja edelläkävijyys

Tehtäväalueen tavoitteena on infrastruktuurin suunnittelu ja toteuttaminen laadukkaasti, ympäristöä säästävasti ja kustannustehokkaasti siten, että vähennetään ympäristövaikutuksia ja tarjotaan monipuolisesti elämisen edellytyksiä. Lopputuotteina ovat korkeatasoiset asuin-, yritys- ja yleiset alueet sekä kunnallistekniset järjestelmät. Lisäksi tarjotaan mittaus-, kartta- ja paikkatietopalveluja sekä kunnan oman suunnittelun ja rakentamisen että ulkopuolisten toimijoiden tarpeisiin.

Tehtäväalue muodostuu kahdesta vastuualueesta, tontti- ja mittauspalvelut sekä infrasuunnittelu ja kunnossapito.

Tontti- ja mittauspalvelujen tehtävänä on vastata kunnan maanhankinnasta, tontinluovutuksista, paikkatieto-, kartasto- ja osoiteasioista sekä maastomittauksista.

Infrasuunnittelu- ja kunnossapito vastaa yleisten alueiden infran suunnittelusta, rakennuttamisesta ja kunnossapidosta laadukkaasti ympäristöä säästävasti ja kustannustehokkaasti sekä joukkoliikenteen alueellisesta kehittämisestä. Lopputuotteena on kuntalaisille turvallinen ja viihtyisä infraympäristö toimivilla liikenneyhteyksillä.

Teema	Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Palvelemme paremmin	Huolellisella suunnittelulla rakennetaan viihtyisiä ja turvallisia asuinalueita, joissa huomioidaan joukkoliikenteen saavutettavuus sekä toimiva ja kustannustehokas kunnossapito.	Hyväksytyjen katusuunnitelmien ja yleisten alueiden suunnitelmien määrä.	Hyväksytyjä katusuunnitelmia 7 kpl ja yleisten alueiden suunnitelmia 2 kpl: Kenttätien jalkakäytävä, Hiiroksentien perusparannus, kevyen liikenteen väylä Hiiroksentie-Kuusitie, Uotintien jalkakäytävä, Urheilukadun muutokset, Mainiemenkuja, Telkänlaival sillan alapuolinen alue, Telkänlaival, länsipuoli sekä Valkeakoskentien uusi bussipysäkki Virta-kampanuksen kohdalla.	Toteutuu
	Kuntalaisia palvelaan tehokkaasti ja	Palautekanavan kautta tulleisiin	Sähköisen palautekanavan kautta annettiin 1 367	

	palvelu on avointa ja helposti lähestyttävää.	palautteisiin vastaaminen kolmen päivän sisällä (tavoiteaika).	palautetta koskien katujen ja yleisten alueiden kunnossapitoa. Palautteisiin vastattiin keskimäärin 1 päivän ja 5 tunnin aikana (tavoiteaika 3 päivää).	
Ostamme joka vuosi 40 ha uutta maata. Kaa-voitamme yritystontteja 20 ha ja myymme 14 ha joka vuosi.	Maanhankinnat keskitetään strategisen yleiskaavan ja maapoliittisen ohjelman mukaisille painopistealueille nauhataajamassa ja Marjamäen alueella.	Toteutuneiden kiinteistökauppojen määrää (ha) seurataan.	Raakamaa-alueita on hankittu 0,80 ha Marjamäen ja Kuljun alueilta. Asemakaavoitettuja alueita on hankittu yhteensä 3,20 ha. Yritystontteja on myyty 2 kappaletta Marjamäen Hulikanperältä. Tonttien yhteispinta-ala on 0,65 ha. Asuntotuotantoon on myyty 5 tonttia. Tonttien yhteispinta-ala on noin 1 ha.	Toteutuu osittain
Vuotuinen väestönkasvutavoitteemme strategiakaudelle on keskimäärin 2 %. Näin takaamme Lempäälän elinkelpoisuuden.	Tontinluovutukset tehdään talousarvion ja tontinluovutussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti kunnan kasvutavoitteet ja -ressurit sekä palveluverkon kantavuus huomioiden.	Suunnitelmallisten tontinluovutusten toteutuminen (%).	Tontinluovutussuunnitelma toteutunut noin 65 prosenttisesti.	Toteutuu osittain

Muut olennaiset tapahtumat

Infrasuunnittelussa on valmisteltu jalankulun ja pyöräilyn toimenpideohjelmaa, joka tulee hyväksyttäväksi vuoden 2023 alussa. Jalankulun ja pyöräilyn toimenpideohjelma edistää kunnan Hinkutavoitteita on osa Tampereen kaupunkiseudun kävelyn ja pyöräilyn kehittämissuunnitelma 2.0 vuoden 2022 toimenpidettä. Ohjelmassa laadittu tavoiteverkkosuunnitelma on merkittävässä roolissa haettaessa valtion avustuksia kävelyä ja pyöräilyä edistäviin hankkeisiin. Vuonna 2022 valtion myöntämää avustusta saatiin Höytämöntien yhteiskäyttökadun rakentamiseen sekä keskustan jalankulun opasteisiin.

Toinen Hinku-tavoitteen mukainen suunnittelukohte on ollut metsäsuunnitelman päivitys. Päivitystyö on aloitettu ja siinä huomioidaan erityisesti taajamametsät. Metsäsuunnitelman päivitystyö jatkuu vuonna 2023 ja sitä toteutetaan samaan aikaan laadittavan luonnon monimuotoisuusohjelman kanssa.

Maanhankintaneuvottelut on keskitetty strategisen yleiskaavan ja maapoliittisen ohjelman linjauksien mukaisesti joukkoliikenteen vaikutuspiirin alueelle sekä muihin kunnan kehittämisen kannalta tärkeiksi arvioiduille kasvusuunnille.

Rakennusrekisterin päivitysprojekti ei ole merkittävästi edennyt vuonna 2022. Projekti jatkuu vuoden 2023 aikana.

Lisäksi tontti- ja mittauspalveluihin on vuoden 2022 aikana rekrytoitu tonttipäällikkö.

Infrasuunnittelu ja kunnossapito	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Kunnossapidettävät kaavatiekilometrit	146,6	142	147,9
Kunnossapitosop. mukaiset yksityistiekilometrit	110,8	114	110,8

Tontti- ja mittauspalvelu	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Kunnan hankkiman raakamaan määrä (ha)	35,66	40	0,8

RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖVALVONTA

Lempäälä 2025 - Kunta, joka sanoo kyllä Yhdessä, elämykset ja edelläkävijyys

Rakennus- ja ympäristövalvonnan toiminta painottuu lakisääteisten viranomaistehtävien (kuten luvat, ilmoitukset ja valvonta-asiat) toteuttamiseen.

Rakennusvalvonnan tehtävänä on huolehtia kunnassa tarvittavasta rakentamisen yleisestä ohjauksesta ja neuvonnasta, valvoa kaavojen noudattamista, huolehtia rakentamisen ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsitlemisestä sekä osaltaan valvoa rakennetun ympäristön ja rakennusten kunnossapitoa ja hoitoa.

Ympäristövalvonta käsittelee ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan toiminnan luvat, ilmoitukset ja rekisteröinnit. Ympäristönsuojelu huolehtii luonnon-, ilman- ja vesiensuojelusta, meluntorjunnasta sekä jätehuollon valvonnasta niin, että turvataan kestävästi kehittyvä, terveellinen ja viihtyisä sekä luontosuhteiltaan monimuotoinen luonnonympäristö. Ympäristönsuojelu toimii HINKU-ilmastoyön koordinaattorina kunnassa.

Teema	Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Palvelumme paremmin	Rakennusvalvonnan palvelun kehittäminen ja lupakäsittelyn sujuvoittaminen lupa- ja ilmoitusasioissa. Keinoina mm. pate-päätöksentekojärjestelmän käyttöönotto sekä matalan kynnyksen lupaklinikat.	Rakennuslupapäätöksistä 90 % on tehty pate-päätöksentekojärjestelmässä. Asiakaskyselyn tulokset ovat vähintään 4/5.	Rakennusvalvonnassa lupapäätökset tehdään kokonaisuudessaan Pate-päätöksentekojärjestelmässä. Asiakaskyselyn tuloksissa asiakastyytyväisyys oli 3,5/4. Tyytyväisyys rakennusvalvonnan henkilökunnan ammattitaitoon ja asiakaspalveluhenkisyyteen oli kyselyssä yli 4, mutta etenkin palaute lupien käsittelyaikaa koskien alensi kokonaistyytyväisyyttä.	Toteutuu osittain
4.8. Kuntalaisten osallisuus	Laadimme ympäristönsuojelun edistämissuunnitelman vuosille 2023–	Ympäristönsuojelun	Ympäristönsuojelun edistämissuunnitelma on hyväksytty viranomaislautakunnan	Toteutuu

	2028 yhdessä kuntalais- ten kanssa. (THE)	edistämis- suunnitelma hyväksytty vi- ranomaislau- takunnassa.	kokouksessa 7.12.2022. Kun- talaisia, yhdistyksiä ja yrityk- siä on osallistettu suunnitel- man laadintaan kyselyillä.	
--	--	--	---	--

Muut olennaiset tapahtumat

Sekä rakennusvalvonnan että ympäristönsuojelun henkilöstössä on ollut useita muutoksia ja mm. siitä johtuvaa resurssivajasta vuoden aikana. Tästä johtuen lupakäsittelyssä ei ole päästy talousarviossa asetettuihin tulotavoitteisiin. Kaikki virat saatiin täytettyä 5.12.2022 alkaen. Rakennusvalvonnassa otettiin käyttöön puhelinaika, jotta ajankäyttöä pystyttiin kohdistamaan paremmin lupakäsittelyyn ja luparuuhkan purkamiseen. Puhelinajan käyttöönotto on pääosin saanut hyvää palautetta ja sen käyttöä on tarkoitus jatkaa.

Ympäristönsuojelussa päivitettiin sekä ympäristönsuojelun edistämissuunnitelma että valvontasuunnitelma. Edistämissuunnitelman laadinnassa osallistettiin kuntalaisia, yhdistyksiä ja yrityksiä ja saatu palaute otettiin huomioon painopisteiden valinnassa. Valvontaohjelman mukaiset tarkastukset ja toimenpiteet toteutuivat pääosin suunnitelman mukaisesti ja valvontaa oli myös tarve tehdä suunniteltua enemmän. Ympäristönsuojelussa otettiin käyttöön sähköinen Lupa-piste.fi-palvelu lupa- ja ilmoitusasioiden käsittelyyn. Osana SeutuRane-hanketta Lempäälässä toteutettiin kaksi kuntalaisille suunnattua energianeuvontatilaisuutta. Ilmastotyön koordinointi siirtyi loppuvuodesta Tilat ja rakennuttaminen yksikön energia- ja ilmastoasiantuntijalle. Ympäristönsuojelu tekee kuitenkin edelleen osaltaan ilmastotoimia ja jatkaa mm. kunnan energia- ja ilmastotyöryhmässä.

Rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun käytössä olevat taksat päivitettiin vuoden 2022 loppussa.

Rakennusvalvonta	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Rakennusvalvonnan lupien määrä	367	300	298
Valmistuneiden asuntojen määrä	229	200	320
Työmaakatselmusten määrä	527	600	444
Rakennusvalvonnan ilmoitusten käsittely	463	350	377

Ympäristönsuojelu	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Ympäristö- ja maa-aineslupapäätösten määrä	6 (7)	3	0
Ympäristönsuojeluviranomaisen lausunnot rakennusvalvonnan hakemusasioihin	65 (102)	70	40
Valvontaohjelman mukaisten valvontakäyntien määrä	33 (43)	20	21

Suluissa Lempäälän ja Vesilahden luvut yhteensä, Vesilahden sopimus päättyy 31.12.2021

KÄYTTÖTALouden TOTEUTUMINEN TEHTÄVÄALUEITTAIN

Kunnanhallitus
Ulkoiset ja sisäiset

Tehtäväalue	TA 2022 al- kuperäi- nen	TA 2022 + muutokset	Toteutu- nut	Ulkoinen	Sisäinen
Elinkeinopalvelut					
TOIMINTATUOTOT	0	0	2 890	2 890	0
TOIMINTAKULUT	-754 900	-778 900	-762 643	-758 595	-4 048
TOIMINTAKATE	-754 900	-778 900	-759 753	-755 705	-4 048
Hallintoprosessi					
TOIMINTATUOTOT	899 200	919 200	921 550	921 540	10
TOIMINTAKULUT	-3 351 000	-3 464 000	-3 252 183	-3 041 565	-210 618
TOIMINTAKATE	-2 451 800	-2 544 800	-2 330 633	-2 120 024	-210 608
Henkilöstöprosessi					
TOIMINTATUOTOT	985 000	803 000	817 414	814 093	3 321
TOIMINTAKULUT	-5 443 300	-5 458 300	-5 428 928	-5 012 288	-416 641
TOIMINTAKATE	-4 458 300	-4 655 300	-4 611 514	-4 198 195	-413 319
Talousprosessi					
TOIMINTATUOTOT	4 736 500	4 736 500	4 723 892	379 829	4 344 063
TOIMINTAKULUT	-6 350 300	-6 450 300	-6 451 580	-5 608 428	-843 153
TOIMINTAKATE	-1 613 800	-1 713 800	-1 727 688	-5 228 598	3 500 910
KUNNANHALLITUS					
TOIMINTATUOTOT	6 620 700	6 458 700	6 465 746	2 118 352	4 347 394
TOIMINTAKULUT	-15 899 500	-16 151 500	-15 895 334	-14 420 875	-1 474 459
TOIMINTAKATE	-9 278 800	-9 692 800	-9 429 588	-12 302 523	2 872 935

Hyvinvointilautakunta
Ulkoiset ja sisäiset

Tehtäväalue	TA 2022 al- kuperäinen	TA 2022 + muutokset	Toteutunut	Ulkoinen	Sisäinen
Hyvinvoinnin palvelualueen hallinto- ja kehittämispalvelut					
TOIMINTATUOTOT	100 000	845 000	1 723 003	1 723 003	0
TOIMINTAKULUT	-1 843 000	-1 843 000	-2 827 056	-2 780 990	-46 067
TOIMINTAKATE	-1 743 000	-998 000	-1 104 053	-1 057 986	-46 067
Terveyspalvelut					
TOIMINTATUOTOT	2 296 000	2 296 000	2 370 292	2 370 292	0
TOIMINTAKULUT	-40 711 100	-42 011 100	-44 289 472	-42 560 602	-1 728 871
TOIMINTAKATE	-38 415 100	-39 715 100	-41 919 180	-40 190 309	-1 728 871
Psykososiaaliset palvelut					
TOIMINTATUOTOT	223 000	223 000	229 920	229 920	0
TOIMINTAKULUT	-7 855 000	-7 915 000	-8 315 232	-7 940 409	-374 823
TOIMINTAKATE	-7 632 000	-7 692 000	-8 085 312	-7 710 489	-374 823
Vanhus- ja vammaispalvelut					
TOIMINTATUOTOT	3 099 000	3 099 000	3 971 420	3 959 853	11 567
TOIMINTAKULUT	-20 236 400	-21 376 400	-22 935 589	-20 898 615	-2 036 974
TOIMINTAKATE	-17 137 400	-18 277 400	-18 964 170	-16 938 762	-2 025 407
HYVINVOINTILAUTAKUNTA					
TOIMINTATUOTOT	5 718 000	6 463 000	8 294 635	8 283 068	11 567
TOIMINTAKULUT	-70 645 500	-73 145 500	-78 367 350	-74 180 615	-4 186 735
TOIMINTAKATE	-64 927 500	-66 682 500	-70 072 715	-65 897 547	-4 175 168

Sivistyslautakunta
Ulkoiset ja sisäiset

Tehtäväalue	TA 2022 al- kuperäinen	TA 2022 + muutokset	Toteutunut	Ulkoinen	Sisäinen
Sivistyksen hallintopalvelut					
TOIMINTATUOTOT	277 500	438 600	395 389	395 389	0
TOIMINTAKULUT	-4 632 400	-4 858 400	-4 961 969	-3 723 449	-1 238 520
TOIMINTAKATE	-4 354 900	-4 419 800	-4 566 580	-3 328 060	-1 238 520
Osake toimintamalli					
TOIMINTATUOTOT	873 000	873 000	851 849	851 849	0
TOIMINTAKULUT	-871 600	-871 600	-847 373	-835 061	-12 312
TOIMINTAKATE	1 400	1 400	4 476	16 788	-12 312
Opetuspalvelut					
TOIMINTATUOTOT	1 418 000	1 832 500	1 794 814	1 794 814	0
TOIMINTAKULUT	-35 468 300	-36 020 500	-36 967 732	-25 569 940	-11 397 792
TOIMINTAKATE	-34 050 300	-34 188 000	-35 172 918	-23 775 126	-11 397 792
Varhaiskasvatuspalvelut					
TOIMINTATUOTOT	1 655 000	1 789 000	1 644 586	1 644 586	0
TOIMINTAKULUT	-16 752 200	-17 729 200	-18 463 702	-14 458 993	-4 004 709
TOIMINTAKATE	-15 097 200	-15 940 200	-16 819 116	-12 814 407	-4 004 709
Yhteisöpalvelut					
TOIMINTATUOTOT	464 000	522 500	561 084	560 060	1 024
TOIMINTAKULUT	-5 690 400	-5 995 900	-5 925 554	-3 754 241	-2 171 313
TOIMINTAKATE	-5 226 400	-5 473 400	-5 364 470	-3 194 181	-2 170 289
SIVISTYSLAUTAKUNTA					
TOIMINTATUOTOT	4 687 500	5 455 600	5 247 723	5 246 699	1 024
TOIMINTAKULUT	-63 414 900	-65 475 600	-67 166 330	-48 341 684	-18 824 646
TOIMINTAKATE	-58 727 400	-60 020 000	-61 918 607	-43 094 985	-18 823 623

Yhdyskuntalautakunta
Ulkoiset ja sisäiset

Tehtäväalue	TA 2022 al- kuperäinen	TA 2022 + muutokset	Toteutunut	Ulkoinen	Sisäinen
Yhdyskunnan palvelualueen Hallinto ja seudullinen toiminta					
TOIMINTATUOTOT	116 500	116 500	174 082	174 082	0
TOIMINTAKULUT	-2 727 500	-2 727 500	-2 646 083	-2 465 825	-180 258
TOIMINTAKATE	-2 611 000	-2 611 000	-2 472 001	-2 291 743	-180 258
Tilat ja rakennuttaminen					
TOIMINTATUOTOT	21 147 600	21 390 600	21 633 029	1 144 112	20 488 917
TOIMINTAKULUT	-13 408 900	-13 956 900	-14 165 463	-14 143 874	-21 589
TOIMINTAKATE	7 738 700	7 433 700	7 467 565	-12 999 762	20 467 327
Yhdyskuntasuunnittelu ja kunnossapito					
TOIMINTATUOTOT	4 254 000	4 359 000	3 452 471	3 452 471	0
TOIMINTAKULUT	-4 576 000	-5 306 000	-5 353 893	-5 259 956	-93 937
TOIMINTAKATE	-322 000	-947 000	-1 901 423	-1 807 486	-93 937
Maankäytön suunnittelu					
TOIMINTATUOTOT	150 300	150 300	145 125	145 125	0
TOIMINTAKULUT	-643 300	-783 300	-701 555	-671 731	-29 823
TOIMINTAKATE	-493 000	-633 000	-556 430	-526 606	-29 823
Rakennus- ja ympäristövalvonta					
TOIMINTATUOTOT	514 800	514 800	435 401	429 131	6 270
TOIMINTAKULUT	-746 600	-746 600	-697 130	-653 407	-43 723
TOIMINTAKATE	-231 800	-231 800	-261 729	-224 276	-37 453
YHDYSKUNTALAUTAKUNTA					
TOIMINTATUOTOT	26 183 200	26 531 200	25 840 108	5 344 921	20 495 187
TOIMINTAKULUT	-22 102 300	-23 520 300	-23 564 125	-23 194 794	-369 331
TOIMINTAKATE	4 080 900	3 010 900	2 275 983	-17 849 873	20 125 856

Toimintakate yhteensä
Ulkoiset ja sisäiset

	TA 2022 al- kuperäinen	TA 2022 + muutokset	Toteutunut	Ulkoinen	Sisäinen
TOIMINTATUOTOT	43 209 400	44 908 500	45 848 212	20 993 040	24 855 172
TOIMINTAKULUT	-172 062 200	-178 292 900	-184 993 139	-160 137 967	-24 855 172
TOIMINTAKATE	-128 852 800	-133 384 400	-139 144 927	-139 144 927	0

TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN

Ulkoiset	Alkup. TA 2022	TA muutok- set	Muutettu TA 2022	TP 2022	Poikkeama	To- teuma %
Toimintatulot	18 568 300	1 699 100	20 267 400	20 993 040	725 640	103,6
Myyntituotot	3 130 000	199 000	3 329 000	4 199 364	870 364	126,1
Maksutuotot	6 987 400		6 987 400	6 677 583	-309 817	95,6
Tuet ja avustukset	1 955 600	1 191 100	3 146 700	4 010 793	864 093	127,5
Muut toimintatuotot	6 495 300	309 000	6 804 300	6 105 301	-698 999	89,7
Toimintamenot	-147 421 100	-6 230 700	-153 651 800	-160 137 967	-6 486 167	104,2
Henkilöstömenot	-66 247 600	-772 800	-67 020 400	-66 732 444	287 956	99,6
Palvelujen ostot	-61 924 900	-4 287 800	-66 212 700	-71 859 886	-5 647 186	108,5
Aineet, tarvikkeet ja tava- rat	-7 372 700	-618 800	-7 991 500	-8 647 078	-655 578	108,2
Avustukset	-5 248 500	-371 000	-5 619 500	-6 305 908	-686 408	112,2
Muut toimintamenot	-6 627 400	-180 300	-6 807 700	-6 592 652	215 048	96,8
Toimintakate	-128 852 800	-4 531 600	-133 384 400	-139 144 927	-5 760 527	104,32
Verotulot	110 343 800	2 919 000	113 262 800	116 406 690	3 143 890	102,8
Valtionosuudet	29 800 000	1 590 000	31 390 000	31 369 595	-20 405	99,9
Rahoitustulot ja -menot	137 500		137 500	273 764	136 264	199,1
Korkotulot muilta	314 000		314 000	329 969	15 969	105,1
Muut rahoitustulot muilta	360 500		360 500	710 606	350 106	197,1
Korkomenot	-532 000		-532 000	-731 335	-199 335	137,5
Muut rahoitusmenot	-5 000		-5 000	-35 476	-30 476	709,5
Vuosikate	11 428 500	-22 600	11 405 900	8 905 122	-2 500 778	78,07
Poistot ja arvonalentumiset	-10 540 800		-10 540 800	-10 328 388	212 412	98,0
Suunnitelman mukaiset poistot	-10 540 800		-10 540 800	-10 282 525	258 275	97,5
Arvonalentumiset				-45 863	-45 863	
<i>Tilikauden tulos</i>	<i>887 700</i>	<i>-22 600</i>	<i>865 100</i>	<i>-1 423 266</i>	<i>-2 288 366</i>	<i>-164,52</i>
Poistoeron lisäys (-) tai vä- hennys (+)	521 000		521 000	-37 808	-558 808	-7,3
Varausten lisäys (-) tai vä- hennys (+)				2 419 192	2 419 192	
<i>Tilikauden ylijäämä (ali- jäämä)</i>	<i>1 408 700</i>	<i>-22 600</i>	<i>1 386 100</i>	<i>958 118</i>	<i>-427 982</i>	<i>69,12</i>

Verotulojen erittely

	Alkup. TA 2022	TA muu- tokset	Muutettu TA 2022	TP 2022	Poik- keama
Verotulot	110 343 800	2 919 000	113 262 800	116 406 690	3 143 890
Kunnan tulovero	99 445 000	2 000 000	101 445 000	102 505 881	1 060 881
Osuus yhteisöveron tuotosta	5 081 000	919 000	6 000 000	7 490 926	1 490 926
Kiinteistövero	5 817 800		5 817 800	6 409 882	592 082

Tuloverojen määräytyminen

Verovuosi	Tulovero-prosentti	Verotettavat tulot	Muutos %
2017	20,50	423 040 416	-0,2
2018	20,50	438 959 000	3,8
2019	20,50	462 312 979	5,3
2020	20,50	480 860 279	4,0
2021	20,50	508 844 841	5,8
2022	20,50		

Kiinteistövero prosentit

Verovuosi	Yleinen	Vakituiset asuinrakennukset	Muut rakennukset	Yleis-hyödyll. rakennukset	Voimalaitokset	Rakentamattomat rakennuspai- kat
2017	0,95	0,45	1,00	0	0	3,00
2018	0,95	0,45	1,00	0	0	3,00
2019	0,95	0,45	1,00	0	0	3,00
2020	0,95	0,45	1,00	0	0	3,00
2021	0,95	0,45	1,00	0	0	3,00
2022	0,95	0,45	1,00	0	0	3,00

Valtionosuuksien erittely

	Alkup. TA 2022	TA muu- tokset	Muutettu TA 2022	TP 2022	Poik- keama
Valtionosuudet	29 800 000	-7 710 000	22 090 000	22 033 576	-56 424
Kunnan peruspalveluiden val- tionosuus ml. tasaukset	32 093 800	-7 710 000	24 383 800	24 300 483	-83 317
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-2 293 800	0	-2 293 800	-2 266 907	26 893
Verotulomenetyksen korvaus		9 300 000	9 300 000	9 336 019	36 019
Yhteensä	29 800 000	1 590 000	31 390 000	31 369 595	-20 405

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN

INVESTOINNIT 1 000 €	TA 2022	Muutos	MTA 2022	Toteuma 2022	Poikkeama
Kiinteä omaisuus	-980	-500	-1 480	-1 449	31
Irtain omaisuus	-2 500	-30	-2 530	-2 031	499
Talonrakennus ja liikuntapaikat	-3 610	-325	-3 935	-2 850	1 085
Liikenneväylät ja viheralueet	-5 857	0	-5 857	-4 775	1 082
Kunta yhteensä, netto	-12 947	-855	-13 802	-11 105	2 697
Kiinteä omaisuus	-980	-500	-1 480	-1 449	31
Maan osto	-1 500	-500	-2 000	-1 701	299
Maan myynti	520		520	253	-267
Irtain omaisuus	-2 500	-30	-2 530	-2 031	499
Mainiemi yhtiön purku				95	95
OP kiinteistö arkiston tila				30	30
Lempon parkkikiinteistöt oy, pääomasijoitukset	-500	30	-470	-105	365
Lempäälän Kehitys Oy, osakkeet				0	0
Koy Lempäälän uimahalli, pääomasijoitukset	-2 000		-2 000	-2 000	0
Kirjastoauto		-30	-30	-28	3
Arwolan päiväkodin kalustaminen		-30	-30	-24	6
Talonrakennus ja liikuntapaikat	-3 610	-325	-3 935	-2 850	1 085
Investointien bruttomenot yht.				-2 857	
Rahoitusosuudet yht.				8	
Liikuntapaikkojen investoinnit	-110	110	0		0
Halkolannokkon liikuntapaikka		-40	-40	-4	36
Hakkarin liikunta-alueen kokonaisuuden kehittäminen		-1 045	-1 045	-882	163
Keskuskentän tekoturmen pohja- ja kunnostustyöt		-180	-180	-187	-7
Liikuntapaikkojen peruskorjaukset		-50	-50	-53	-3
Moision liikuntahalli	-500	380	-120	0	120
Sääksjärven koulukeskuksen kehittäminen	-2 000	1 000	-1 000	-176	824
Kiinteistöjen peruskorjaukset	-1 000	-500	-1 500	-1 555	-55
Liikenneväylät ja viheralueet	-5 857	0	-5 857	-4 775	1 082
Investointien bruttomenot yht.				-5 522	
Rahoitusosuudet yht.				747	
Yritysalueet	-1 000		-1 000	-940	60
Keskustan rakentaminen	-1 616	-650	-2 266	-2 258	8
Kaava-alueet	-1 776	650	-1 126	-931	195
Yleiset alueet	-450	-100	-550	-529	21
Yhteishankkeet	-1 015	100	-915	-865	50

	TA 2022	Muu- tos	MTA 2022	To- teuma 2022	Poik- keama
Lempäälän kunta yhteensä					
Investointimenot	-13 467	-855	-14 322	-12 237	2 085
Investointitulot/ Rahoitusosuudet	0	0	0	755	755
Investointitulot/ Omaisuuden luovutustulot	520	0	520	378	-142
Investoinnit netto	-12 947	-855	-13 802	-11 105	2 697

Lyhenteiden selitykset

Investointityypit:

U = uusinvestointi

L = laajennusinvestointi

K = korvausinvestointi

Investoinnin tavoitteet:

PL = palvelumäärän lisäys

PP = palvelukyvyn parantaminen

TT = tuotannon tehostaminen

Aloitus- ja valmistumisvuosi

Jos investointi on jatkuvaluoteinen, niin vuosien kohdalla merkinnät < > ja tällöin hankkeella ei ole kokonaiskustannusarviota.

Hankeryhmä	Tyyppi U, L, K,	Tavoite PL, PP, TT	Aloi- tus- vuosi	Valm. vuosi
KIINTEÄ OMAISUUS				
Maan ostot	U	PL/PP	<	>
Maanhankintoihin käytettiin vuonna 2022 noin 515 000 €				
Maan myynnit	U	PL/PP	<	>
Kiinteän omaisuuden myynneistä saatujen kauppahintojen osuudesta investointiosan tuottoina esitetään kohteiden taasearvoa vastaava määrä, noin 250 000 €.				
IRTAIMEN OMAISUUDEN HANKINTA				

Pysäköintioikeuksien hankintaan Lempon Parkkikiinteistöt Oy:ltä käytettiin 105 000 € (Mylly/Manttaalitie 4).	U	PP	2022	2024
Kiinteistö Oy Lempäälän Uimahallin pääomasijoitukseen käytettiin 2,0 milj. €	U	PP	2020	2024
Hankeryhmän määrärahoilla rahoitettiin myös käytetyn kirjastoauton hankinta ja varhaiskasvatussyksikkö Arwolan ensikermainen kalustaminen.	U	PL/PP	2022	2022
Lisäksi ko. hankeryhmään kirjattiin myyntituottoina tasearvoja vastaava osa Kiinteistö Oy Mainiemen osakkeista ja sekä myydystä arkistotilasta, yhteensä noin 125 000 €.	U	PL/PP	2022	2022
LIIKUNTAPAikka- JA TALONRAKENNUSINVESTOINNIT				
<p>Liikuntapaikkojen investoinnit</p> <p>Halkolan liikuntapuiston rakentamiseen on haettu valtion avustusta (OKM, Opetus- ja kulttuuriministeriö) liikuntapaikkatoimintojen osalle. Alueen rakentaminen käynnistetään kesäkuussa 2023.</p> <p>Hakkarin ulkoliikunta-alueen kokonaisuuden kehittämiseen liittyvä selvitystyö on tehty. Selvitystyön myötä päätettiin tekojäradan toteuttamisesta nykyisten tenniskenttien kohdalle, samalla tenniskentät saneerataan. Lisäksi päätettiin tekonurmikentän toteuttamisesta jäähallin viereiselle hiekkakentälle. Tekonurmikentän työt saatiin valmiiksi jalkapallotekonurmen asennusta lukuun ottamatta vuoden 2022 loppuun mennessä, nurmen asennus toteutetaan keväällä 2023. Tekojäradan pohjatyöt saatiin toteutettua suunnitellusti vuoden 2022 loppuun mennessä, kylmälaittoimitus liikuntapaikan viimeistelytoineen toteutetaan keväällä 2023. Hakkarin jalkapallotekonurmikentälle on myönnetty Euroopan jalkapalloliitto UEFA:n HatTrick-avustusta 20 000 € ja tekojäradalle on myönnetty Jääkiekkosäätiön 7 5000 €:n avustus.</p> <p>Liikuntapaikkojen peruskorjauksille varattu vuosittainen määräraha käytettiin Lempoisten koulun uuteen jääkiekkokaukaloon ja Lempoisten uimalan toisen laiturin saneeraukseen.</p>	U	PP/PL	<	>
Moision liikuntahalli	U/K	PP/PT	2022	2023

<p>Moision nykyinen halli on rakennettu teollisuuden käyttöön, eikä soveltu tiloiltaan liikuntahallilta edellytettävään käyttötarkoitukseen. Halli on myöskin kunnoltaan tullut elinkaarensa päähän. Moision liikuntahallille haettiin alkuvuodesta 2022 käynnistyspäätöstä, mutta asia palautettiin valmisteluun. Hankkeen liikuntapaikkarakentamisen valtionavustushaku keskeytettiin. Hankkeen käynnistyminen on siirretty investointiohjelmassa vuodelle 2025. Moision ja Hakkarin alueelle pyydetty liikuntahallien kokonaistarkastelu toteutettiin yhdessä liikuntapalveluiden kanssa, mikä oli osa monitoimihallista tehtyyn valtuustoaloitteeseen vastaamista.</p>				
<p>Sääksjärven koulukeskuksen kehittäminen</p> <p>Sääksjärven koulukeskuksen kehitys -hankkeeseen kuuluu uusi laajennusosuus, mihin tulee sijoittumaan esi- ja alakouluikäiset. Koulukeskuksen kehityshankkeeseen sisältyy lisäksi nykyisen koulun ns. aineenopetussiiven tilamuutokset ja niihin liittyvät talotekniset muutokset. Uuden laajennusosuuden myötä kaikki koulun toiminnot saadaan siirrettyä peruskoulun yhteyteen ja väliaikaisista väistötiloista pystytään luopumaan valmistumisen yhteydessä. Nykyiseen koulurakennukseen tehdään tilat yläkoululle ja oppilashuollolle, lisäksi koulun yhteyteen saadaan sijoitettua Sääksjärven nuorisotilat. Koko hankkeelle on haettu käynnistyspäätös keväällä 2022. Hankkeen valmistelun pohjaksi on laadittu pedagoginen suunnitelma koulun toimesta.</p> <p>Laajennusosuuden hankesuunnittelu toteutettiin alkuvuodesta, KVR-urakan kilpailutus käynnistettiin käynnistyspäätöksen jälkeen. KVR-urakoitsija valittiin marraskuussa, mutta hankintapäätöksestä valitettiin markkinaoikeuteen.</p> <p>Peruskorjauksen tilasuunnittelu käynnistettiin loppuvuodesta 2022 yhdessä käyttäjien edustajien kanssa.</p>	U/K	PL/PP/TT	2022	2024
<p>Kiinteistöjen peruskorjaukset</p> <p>Himmin peruskorjausta jatkettiin. Vuosille 2022 ja 2023 alun perin suunnitellut viimeiset osastoremontit käynnistettiin jo loppuvuodesta 2021, remontit saatiin valmiiksi syksyllä 2022.</p>	K	PP/TT	<	>

<p>Moision koulun ilmanvaihdon ja automaation muutostöitä ei saatu toteutettua suunnitellusti kesän 2022 aikana, johtuen mm. IV-koneiden toimitusaikojen pidentymisestä. Hankkeen suunnittelu on valmistunut 2022, mutta toteutus on siirretty kesälle 2023. Vuoden 2023 investointien tasapainottamiseksi Moision koulun lukitusmuutostyöt aikaistettiin vuodelta 2023 vuodelle 2022.</p> <p>Aurinkolinnan jäljellä olevia sisä- ja ulkopuolisia korjaustöitä ei päästy toteuttamaan suunnitellusti 2022 loma-aikoina, johtuen muista kiiretöistä, työt siirtyivät seuraavalle vuodelle 2023.</p> <p>Saturannan sisätilojen peruskorjaus saatiin ryhmätilojen osalta valmiiksi, yleisien tilojen korjauksia jatketaan 2023.</p> <p>Kuljun koulun lukitukset uusittiin.</p> <p>Museoraitin rakennuksiin vuosittain varattu määräraha käytettiin vuonna 2022 Tuiskun talon yläkerran saneeraukseen. Puutteellisten viemärointien osalta töitä jatketaan keväällä 2023. Tavoitteena saada Tuiskun talo paremmin museotoiminnan hyötykäyttöön.</p>				
<p>LIIKENNEVÄYLÄT JA VIHERALUEET</p>				
<p>Yritysalueet</p> <p>Pajalantien yritysalueelle toteutettiin kulkuyhteys ja parannettiin liittymäjärjestelyjä Helsingintiellä. Terminaalitie Marjamäen yritysalueella saatiin valmiiksi.</p>	U	PL/PP	<	>
<p>Keskustan rakentaminen</p> <p>Telkän Taipaleen sillan länsipuoleisen rampin rakentaminen suoraan Tampereentielle sekä Mainiemenkujan rakentaminen on käynnissä. Työt jatkuvat vuonna 2023.</p> <p>Myllykorttelin pintatyöt toteutettiin sillä laajuudella, mitä talonrakennushankkeet mahdollistivat. Infratyöt jatkuvat tulevina vuosina talonrakennushankkeiden edetessä.</p> <p>Kanavan koulun ympäristön kadut on viimeistelty.</p>	U	PL	2016	>

<p>Keskustan jalankulun opasteisiin saatiin valtion avustusta. Opasteiden sijainnit on suunniteltu ja rakentaminen toteutetaan vuonna 2023. Lisäksi hankeryhmän tuottoihin kirjattiin noin 0,75 milj. € Traficomilta saatua investointiavustusta kuntakeskustan jalankulun ja pyöräilyn edistämiseen.</p>				
<p>Kaava-alueet</p> <p>Vuonna 2022 on valmistunut useita infrakohteita. Hauralan itärannan kaava-alueen työt saatiin valmiiksi, Lahnatien kaava-alueelle toteutettiin jalankulun ja pyöräilyn väylä sekä rakennettiin Ahvenkuja, Ruutanapolku päällystettiin, Uotintielle toteutettiin jalkakäytävä ja Urheilukadulla toteutettiin liikennettä rauhoittavia sekä liikenneturvallisuutta parantavia toimenpiteitä. Lisäksi Höytämöntielle toteutettiin yhteiskäyttökatu, johon saatiin valtion kävelyn ja pyöräliikenteen avustusta. Virta-kampuksen alueen pysäkkijärjestelyjen muutostyöt aloitettiin ja työ viimeistellään vuonna 2023.</p> <p>Hiiroksentien kaava-alueelle on rakennettu hulevesiviemäriverkostoa. Työt jatkuvat vuonna 2023.</p> <p>Infrasuunnittelu käynnistettiin uusille kaava-alueille, joiden rakentaminen alkaa vuonna 2023. Saikan kaava-alueen sekä Linanjärven itäosan kaava-alueen infrasuunnittelu on käynnissä.</p> <p>Humalamäen kaava-alueen toteuttamiseen haetaan tammi-kuussa 2023 valtion ARA-infra-avustusta.</p> <p>Honkaniementien kaava-alueiden infrasuunnittelu ja -rakentaminen siirrettiin tuleville vuosille.</p>	U	PL/PP/TT	<	>
<p>Yleiset alueet</p> <p>Katuja päällystettiin eri puolilla kuntaa mm. Lopen alueella, Hauralassa ja keskustassa, katuvalaisimia uusittiin ja vaihdettiin energiatehokkaisiin led-valaisimiin, lisäksi saneerattiin Myllyrannan leikkipaikka.</p>	U/L/K	PL/PP/TT	<	>
<p>Yhteiset hankkeet</p> <p>Asemakylän ja Tampereentien sekä Kiimakallion kiertoliittymät (2 kpl) toteutettiin yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa. Herralanvirran patohankkeen viimeistelytyötä suunniteltiin</p>	U	PP	<	>

yhteistyössä Väyläviraston kanssa. Yhteistyössä ELY-keskuk- sen kanssa käynnistettiin Turuntien (seututie 190) jalankulun ja pyöräväylän toteutustarkastelu.				
--	--	--	--	--

RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN

1 000 €	TA 2022 Alkupe- räinen	TA 2022 Muu- tokset	TA 2022 Yh- teensä	To- teuma 2022	Poik- keama
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	11 429	-23	11 406	8 905	-2 501
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjausevät	-3 250	0	-3 250	-2 242	1 008
Toiminnan rahavirta	8 179	-23	8 156	6 663	-1 494
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-13 467	-855	-14 322	-12 237	959
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	0	755	755
Pysyvien vastaavien hyödyk. luovutustulot	3 770	0	3 770	2 378	-1 392
Investointien rahavirta	-9 697	-855	-10 552	-9 105	1 447
Toiminta ja investoinnit, netto	-1 518	-878	-2 396	-2 442	-46
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset muille				-17	-17
Antolainasaamisten vähennykset muille				5	5
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	14 500		14 500	6 000	-8 500
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-14 976		-14 976	-14 976	0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 500		1 500	8 456	6 956
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset			0	1 771	1 771
Vaikutus maksuvalmiuteen	-494	-878	-1 372	-1 203	169

YHTEENVETO MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA

KÄYTTÖ- TALOUS- OSA	Sit o- vu us N/ B *	MÄÄRÄRAHAT			Toteuma 2021	Poik- keam a	TULOARVIOT			To- teuma 2021	Poik- keam a
		TA 2021 Alkupe- räinen	TA 2021 Muu- tok- set	TA 2021 Yhteensä			TA 2021 Al- kupe- räinen	TA 2021 Muu- tok- set	TA 2021 Yh- teens ä		
ulkoinen 1000 €											
Kunnanhal- litus	B	-13 637	-811	-14 448	-14 138	309	1 527	180	1 707	1 413	-294
Hyvinvointi- lautakunta	B	-63 824	-3 330	-67 155	-71 242	-4 087	5 912	2000	7 912	10 113	2 202
Sivistyslau- takunta	B	-42 280	-1 362	-43 641	-44 541	-900	4 663	-520	4 143	5 005	862
Yhdyskunta- lautakunta	B	-20 697	-163	-20 860	-21 413	-552	6 963	2225	9 188	10 054	866
YHTEENSÄ		-140 438	-5 666	-146 104	-151 334	-5 230	19 064	3 885	22 949	26 585	3 636

* N= sitovuus nettomääräraha/ -tuloarvio, B = bruttomääräraha/ -tuloarvio

TULOSLASKEL- MAOSA	Sit o- vu us N/ B *	MÄÄRÄRAHAT			To- teuma 2021	Poi- k- keam a	TULOARVIOT			To- teuma 2021	Poik- keam a
		TA 2021 Alkupe- räinen	TA 2021 Muu- tok- set	TA 2021 Yh- teensä			TA 2021 Alkupe- räinen	TA 2021 Muu- tok- set	TA 2021 Yh- teensä		
ulkoinen 1000 €											
Verotulot	B						101 000	5 600	106 600	108 843	2 243
Valtionosuudet	B						28 800	0	28 800	28 516	-284
Rahoitustuotot ja - kulut, netto	N						38	0	38	420	382

INVESTOINTIOSA	Si- to- vu us N/ B *	MÄÄRÄRAHAT			To- teuma 2022	Poik- keama	TULOARVIOT			To- teuma 2022	Poik- keam a
		TA 2022 Alkupe- räinen	TA 2022 Muu- tok- set	TA 2022 Yh- teensä			TA 2022 Al- ku- pe- räi- nen	TA 2022 Muu- tok- set	TA 2022 Yh- teens ä		
ulkoinen 1000 €											
Kiinteä omaisuus	N	-1 500	-500	-2 000	-1 701	299	520	0	520	253	-267
Irtain omaisuus ja osakkeet	N	-2 500	-30	-2 530	-2 156	374				125	125
Talonrakennus ja lii- kuntapaikat	N	-3 610	-325	-3 935	-2 857	1 078				8	8
Liikenneväylät ja vi- heralueet	N	-5 857	0	-5 857	-5 522	335				747	747
YHTEENSÄ		-13 467	-855	-14 322	-12 237	2 085	520	0	520	1 132	612

RAHOITUSOSA	Sit o- vu us N/ B *	MÄÄRÄRAHAT			To- teuma 2021	Poik- keama	TULOARVIOT					
		TA 2021 Al- kupe- räi- nen	TA 2021 Muu- tok- set	TA 2021 Yh- teens ä			TA 2021 Al- kupe- räi- nen	TA 202 1 Muu tok- set	TA 2021 Yh- teens ä	To- teum a 2021	Poik- keam a	
ulkoinen 1000 € Lainakannan muu- tokset Pitkäaikaiset lai- nat	N	5 475		5 475	-2 303	-7 778						

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

TULOSLASKELMA

	1.1.-31.12.2022	1.1.-31.12.2021
Toimintatuotot		
Myyntituotot	4 199 363,84	4 217 585,63
Maksutuotot	6 677 583,24	6 874 725,28
Tuet ja avustukset	4 010 792,67	6 280 072,76
Muut toimintatuotot	6 105 300,67	9 213 105,17
Toimintatuotot	20 993 040,42	26 585 488,84
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-53 654 825,05	-51 315 967,67
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-10 955 803,00	-10 410 383,52
Muut henkilösivukulut	-2 121 815,73	-1 837 733,00
Palvelujen ostot	-71 859 885,52	-68 339 288,62
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-8 647 077,89	-8 217 325,80
Avustukset	-6 305 908,24	-5 611 741,47
Muut toimintakulut	-6 592 651,91	-5 601 637,13
Toimintakulut	-160 137 967,34	-151 334 077,21
TOIMINTAKATE	-139 144 926,92	-124 748 588,37
Verotulot	116 406 689,69	108 842 622,81
Valtionosuudet	31 369 595,00	28 516 375,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	329 968,98	321 465,59
Muut rahoitustuotot	710 606,24	626 160,61
Korkokulut	-731 335,00	-493 568,66
Muut rahoituskulut	-35 475,73	-34 224,67
Rahoitustuotot ja -kulut	273 764,49	419 832,87
VUOSIKATE	8 905 122,26	13 030 242,31
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-10 282 525,24	-10 096 792,66
Arvonalentumiset	-45 862,83	-32 468,19
Poistot ja arvonalentumiset	-10 328 388,07	-10 129 260,85
TILIKAUDEN TULOS	-1 423 265,81	2 900 981,46
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	-37 807,86	409 676,79
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	2 419 191,56	-500 000,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	958 117,89	2 810 658,25

RAHOITUSLASKELMA

	1.1.-31.12.2022	1.1.-31.12.2021
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	8 905 122,26	13 030 242,31
Tulorahoituksen korjaukset	-2 242 393,11	-5 524 381,19
	6 662 729,15	7 505 861,12
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-12 237 232,67	-11 404 316,00
Rahoitusosuudet investointimenoihin	754 593,17	83 000,80
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 378 056,27	6 255 487,81
	-9 104 583,23	-5 065 827,39
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 441 854,08	2 440 033,73
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-16 854,00	-6 916,50
Antolainasaamisten vähennykset	5 000,00	13 000,00
	-11 854,00	6 083,50
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	6 000 000,00	9 750 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-14 975 664,68	-12 052 558,68
Lyhytaikaisten lainojen muutos	8 455 653,73	-4 102 537,26
	-520 010,95	-6 405 095,94
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-45 085,12	34 863,20
Vaihto-omaisuuden muutos	0,00	0,00
Saamisten muutos	-526 620,14	-575 572,14
Korottomien velkojen muutos	2 342 498,91	2 626 409,37
	1 770 793,65	2 085 700,43
Rahoituksen rahavirta	1 238 928,70	-4 313 312,01
Rahavarojen muutos	-1 202 925,38	-1 873 278,28
Rahavarat 31.12.	10 267 746,03	11 470 671,41
Rahavarat 1.1.	11 470 671,41	13 343 949,69
Rahavarojen muutos	-1 202 925,38	-1 873 278,28

TASE

VASTAAVAA

31.12.2022 31.12.2021

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineettomat hyödykkeet

Muut pitkävaikutteiset menot

861 884,09 590 983,83

Aineettomat hyödykkeet

861 884,09 590 983,83

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet

35 767 764,13 35 206 585,54

Rakennukset

50 176 014,71 51 932 935,13

Kiinteät rakenteet ja laitteet

22 632 249,68 24 810 692,81

Koneet ja kalusto

120 369,69 121 948,49

Muut aineelliset hyödykkeet

61 388,60 61 388,60

Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat

2 525 780,33 403 945,26

Aineelliset hyödykkeet

111 283 567,14 112 537 495,83

Sijoitukset

Osakkeet ja osuudet

41 176 308,24 39 174 691,54

Muut lainasaamiset

30 242 585,39 30 247 585,39

Muut saamiset

401 905,13 385 051,13

Sijoitukset

71 820 798,76 69 807 328,06

PYSYVÄT VASTAAVAT

183 966 249,99 182 935 807,72

TOIMEKSIANTOJEN VARAT

Valtion toimeksiannot

294 356,58 339 979,40

Muut toimeksiantojen varat

31 092,73 27 800,09

TOIMEKSIANTOJEN VARAT

325 449,31 367 779,49

Saamiset

Pitkäaikaiset saamiset

Lainasaamiset

174 000,00 174 200,00

Pitkäaikaiset saamiset

174 000,00 174 200,00

Lyhytaikaiset saamiset

Myyntisaamiset

2 597 226,67 2 388 836,66

Lainasaamiset	4 638 751,37	3 292 277,00
Muut saamiset	4 319 842,06	4 136 969,23
Siirtosaamiset	987 530,13	2 198 447,20
Lyhytaikaiset saamiset	12 543 350,23	12 016 530,09
Saamiset	12 717 350,23	12 190 730,09
Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	1 340 488,32	1 345 503,49
Rahoitusarvopaperit	1 340 488,32	1 345 503,49
Rahat ja pankkisaamiset	8 927 257,71	10 125 167,92
VAIHTUVAT VASTAAVAT	22 985 096,26	23 661 401,50
VASTAAVAA	207 276 795,56	206 964 988,71
VASTATTAVAA		
	31.12.2022	31.12.2021
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	45 563 142,54	45 563 142,54
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	32 118 759,95	29 308 101,70
Tilikauden yli-/alijäämä	958 117,89	2 810 658,25
OMA PÄÄOMA	78 640 020,38	77 681 902,49
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	1 930 943,61	1 893 135,75
Vapaaehtoiset varaukset	12 580 808,44	15 000 000,00
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	14 511 752,05	16 893 135,75
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	294 356,58	339 979,40
Lahjoitusrahastojen pääomat	103 901,31	167 290,96
Muut toimeksiantojen pääomat	461 529,88	439 932,71
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	859 787,77	947 203,07
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	54 092 524,94	56 470 855,62
Pitkäaikainen vieras pääoma	54 092 524,94	56 470 855,62
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Joukkovelkakirjalainat	20 000 000,00	12 500 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	8 378 330,68	14 975 664,68
Lainat muilta luotonantajilta	6 444 114,12	5 488 460,39
Saadut ennakot	713 987,64	472 726,85
Ostovelat	9 801 979,28	8 475 160,10
Muut velat	1 807 729,49	1 677 272,32
Siirtovelat	12 026 569,21	11 382 607,44
Lyhytaikainen vieras pääoma	59 172 710,42	54 971 891,78
VIERAS PÄÄOMA	113 265 235,36	111 442 747,40
VASTATTAVAA	207 276 795,56	206 964 988,71

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LASKELMAT

KONSERNIN TULOSLASKELMA

	1.1.-31.12.2022	1.1.-31.12.2021
Toimintatuotot	75 653 186,34	81 474 008,41
Toimintakulut	-206 974 633,56	-194 655 277,75
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	169 147,02	22 515,73
TOIMINTAKATE	-131 152 300,20	-113 158 753,61
Verotulot	116 174 343,42	108 618 280,02
Valtionosuudet	31 832 885,15	28 919 068,16
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	50 806,74	27 180,91
Muut rahoitustuotot	560 091,85	569 846,03
Korkokulut	-1 197 064,86	-928 903,20
Muut rahoituskulut	-619 516,03	-211 163,81
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 205 682,30	-543 040,07
VUOSIKATE	15 649 246,06	23 835 554,50
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-17 780 631,34	-17 011 194,32
Arvonalentumiset	-49 799,87	-32 468,19
Poistot ja arvonalentumiset	-17 830 431,21	-17 043 662,51
Satunnaiset erät		
Satunnaiset kulut	-60,81	0,00
Satunnaiset erät	-60,81	0,00
TILIKAUDEN TULOS	-2 181 245,95	6 791 891,99
Tilinpäätössiirrot	408,66	374,30
Tilikauden verot	-126 469,68	-430 104,16
Laskennalliset verot	75 223,04	-46 307,29
Vähemmistön osuus tilikauden tuloksesta	-165 954,77	-534 796,70
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-2 398 038,70	5 781 058,15

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	1.1.-31.12.2022	1.1.-31.12.2021
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	15 649 246,06	23 835 554,50
Satunnaiset erät	-60,81	0,00
Tilikauden verot	-126 469,68	-430 104,16
Tulorahoituksen korjausevät	-1 587 927,62	-5 456 957,68
	13 934 787,95	17 948 492,67
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-27 398 471,49	-21 594 246,38
Rahoitusosuudet investointimenoihin	754 593,17	83 000,80
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	10 823 251,87	6 432 618,58
	-15 820 374,84	-15 078 627,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 885 586,88	2 869 865,67
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-12 143,50	-6 916,50
Antolainasaamisten vähennykset	-213 839,34	16 336,69
	-225 982,84	9 420,19
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	23 964 305,16	15 369 866,54
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-19 476 790,05	-16 606 131,83
Lyhytaikaisten lainojen muutos	6 309 023,05	-4 457 926,00
	10 796 538,17	-5 694 191,28
Oman pääoman muutokset	409 590,89	14 191,11
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-50 854,75	-352 429,48
Vaihto-omaisuuden muutos	-76 306,02	-8 389,13
Saamisten muutos	836 845,58	1 152 822,28
Korottomien velkojen muutos	2 168 283,29	1 629 738,23
	2 877 968,10	2 421 741,90
Rahoituksen rahavirta	13 858 114,32	-3 248 838,08

Rahavarojen muutos	11 972 527,44	-378 972,42
Rahavarat 31.12.	29 085 864,60	17 113 337,16
Rahavarat 1.1.	17 113 337,16	17 492 309,58
Rahavarojen muutos	11 972 527,44	-378 972,42

KONSERNIN TASE

VASTAAVAA

	31.12.2022	31.12.2021
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	704 151,57	476 703,75
Muut pitkävaikutteiset menot	1 496 658,68	1 772 151,70
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet	5 104,22	134 534,51
Aineettomat hyödykkeet	2 205 914,47	2 383 389,97
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	38 699 357,86	38 181 006,64
Rakennukset	120 771 381,32	118 714 157,31
Kiinteät rakenteet ja laitteet	48 388 931,68	47 929 168,73
Koneet ja kalusto	17 093 144,68	17 237 943,75
Muut aineelliset hyödykkeet	230 352,74	256 284,33
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	7 270 924,14	10 525 971,84
Aineelliset hyödykkeet	232 454 092,41	232 844 532,61
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	2 887 757,73	2 367 384,34
Muut osakkeet ja osuudet sekä osakkeiden arvono-		
rotukset	9 561 027,70	10 014 417,46
Muut lainasaamiset	281 367,62	289 704,31
Muut saamiset	408 932,24	174 612,71
Sijoitukset	13 139 085,28	12 846 118,82
PYSYVÄT VASTAAVAT	247 799 092,17	248 074 041,39
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	561 789,00	328 699,31
Lahjoitusrahastojen varat	661,21	722,51
Muut toimeksiantojen varat	31 092,73	27 800,09
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	593 542,93	357 221,91
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	655 808,26	579 450,39
Ennakkomaksut vaihto-omaisuudesta	9 069,73	9 121,58

Vaihto-omaisuus	664 877,99	588 571,97
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	69 205,08	0,00
Lainasaamiset	50 470,90	0,00
Laskennalliset verosaamiset	2 564,27	2 551,00
Muut saamiset	6 465,85	8 437,92
Siirtosaamiset	15 751,71	26 668,92
Pitkäaikaiset saamiset	144 457,80	37 657,85
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	9 428 974,01	9 379 240,94
Lainasaamiset	9 997,15	42 152,44
Laskennalliset verosaamiset	35,33	35,33
Muut saamiset	5 183 524,92	4 844 764,21
Siirtosaamiset	1 526 214,33	2 826 185,09
Lyhytaikaiset saamiset	16 148 745,74	17 092 378,00
Saamiset	16 293 203,54	17 130 035,86
Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	15 840 488,32	1 345 503,49
Joukkovelkakirjalainasaamiset	31 011,79	40 211,16
Muut arvopaperit	87 185,40	0,00
Rahoitusarvopaperit	15 958 685,51	1 385 714,65
Rahat ja pankkisaamiset	13 127 179,09	15 727 622,52
VAIHTUVAT VASTAAVAT	46 043 946,14	34 831 944,99
VASTAAVAA	294 436 581,24	283 263 208,29
VASTATTAVAA		
	31.12.2022	31.12.2021
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	45 563 142,54	45 563 142,54
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	6 554,86	6 554,86
Arvonkorotusrahasto	11 213,83	11 066,00

Muut omat rahastot	2 220 184,98	2 220 593,64
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	29 525 315,05	23 883 941,12
Tilikauden yli-/alijäämä	-2 398 038,70	5 781 058,15
OMA PÄÄOMA	74 928 372,55	77 466 356,32
VÄHEMMISTÖOSUUDET	2 528 734,81	1 814 128,54
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	786 883,69	865 211,21
PAKOLLISET VARAUKSET	786 883,69	865 211,21
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	559 495,85	328 700,19
Lahjoitusrahastojen pääomat	169 055,71	235 970,26
Muut toimeksiantojen pääomat	461 529,88	439 944,72
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 190 081,44	1 004 615,17
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	134 303 204,45	124 217 323,27
Lainat julkisyhteisöiltä	247 872,34	299 009,91
Lainat muilta luotonantajilta	4 949 839,95	5 085 915,61
Ostovelat	783,38	0,00
Muut velat	5 524 991,99	5 149 221,93
Laskennalliset verovelat	3 706,22	6 401,39
Pitkäaikainen vieras pääoma	145 030 398,33	134 757 872,12
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Joukkovelkakirjalainat	20 000 000,00	12 500 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	13 684 377,90	20 227 254,66
Lainat julkisyhteisöiltä	51 137,58	47 794,39
Lainat muilta luotonantajilta	278 777,97	341 374,18
Saadut ennakot	793 607,16	532 387,30
Ostovelat	14 830 520,81	13 215 332,23
Muut velat	3 227 544,49	2 938 887,67
Siirtovelat	16 335 472,18	16 708 807,59
Laskennalliset verovelat	770 672,31	843 186,91

Lyhytaikainen vieras pääoma
VIERAS PÄÄOMA

69 972 110,41

67 355 024,94

215 002 508,75

202 112 897,06

VASTATTAVAA

294 436 581,24

283 263 208,29

LIITETIEDOT

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

1. ARVOSTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT SEKÄ JAKSOTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT

JAKSOTUSPERIAATTEET

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Lomapalkkavelan jaksotuksessa on käytetty tilivuoden 2023 henkilösivukuluprosentteja.

PYSYVIEN VASTAAVIEN ARVOSTUS

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintameno-
noon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitus-
osuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu hyväksytyn poistosuunnitelman mukai-
sesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tulos-
laskelman liitetiedoissa.

SIJOITUSTEN ARVOSTUS

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseessa hankintameno- tai sitä alemman arvoon.

Johdannaissopimukseen sisältyy koronvaihtosopimus. Koronvaihtosopimus on tehty suojaamistar-
koituksessa. Korkojohdannaisesta aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana korkoku-
lujen oikaisuksi.

VAIHTO-OMAISUUDEN ARVOSTUS

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintameno- mukaisena.

RAHOITUSOMAISUUDEN ARVOSTUS

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alemman todennäköiseen arvoon.

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintameno- tai sitä alemman toden-
näköiseen luovutushintaan.

2. TULOSLASKELMAN JA TASEEN ESITTÄMISTAVAN MUUTOKSET

-

3. OIKAISU EDELLISEN TILIKAUDEN TIETOIHIN

-

4. EDELLISEN TILIKAUDEN TIETOJEN VERTAILUKELPOISUUS

-

5. AIKAISEMPIIN TILIKAUSIIN KOHDISTUVAT TUOTOT JA KULUT SEKÄ VIRHEIDEN KORJAUKSET

-

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt sekä kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä. Osakkuusyhteisöt on yhdistelty sovellettua pääomaosuusmenetelmää käyttäen konsernitilinpäätökseen. Voitosta ja tappiosta sekä oman pääoman muutoksesta on yhdistelty konserniyhteisöjen omistusosuutta vastaava määrä. Osakkuusyhteisöjen hankintamenon ja hankintahetken oman pääoman ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Konserniyhtiöiden keskinäiset sekä kunnan ja yhtiöiden väliset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty konsernitilinpäätöksessä. Kuntayhtymät on yhdistelty rivi riviltä tilinpäätöshetkellä olevan peruspääomaosuuden mukaan. Tytäryhteisöt on yhdistelty menetelmällä, joka vastaa keskeisiltä osin hankintamenomenetelmää. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Konsernin sisäiset kiinteistöverot on eliminoitu. Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin omasta pääomasta.

Tytäryhtiöiden poisto-oikaisut on tehty konsernitilinpäätökseen, mikäli yhtiö ei ole tehnyt suunnitelman mukaisia poistoja. Osakkuusyhteisöjen poistoja ei ole yhdenmukaistettu vastaamaan kunnan poistosuunnitelmaa.

POISTOEROT JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja veroperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja lyhytaikaiseen laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa ja vähemmistöosuuksien erottamisessa.

POIKKEAVAT TILIKAUDET

Osakkuusyhteisö Lempäälän Jäähalli Oy:n tilikausi päättyy 30.4.

Mainiemi Oy:n lopputilitys on laadittu 31.10.2022.

KONSERNIRAKENTEEN MUUTOKSET TILIKAUDELLA

Mainiemi Oy:n (y-tunnus 0150726-8) osalta selvitysmies on laatinut lopputilityksen. Tilinpäätös on yhtiön osalta laadittu tilikaudelta 1.1.2022-31.10.2022. Konsernitilinpäätökseen yhdistelyt on tehty tämän osalta.

OIKAISU EDELLISEN TILIKAUDEN TIETOIHIN

-

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6. TOIMINTATUOTOT TEHTÄVÄALUEITTAIN

	Konserni		Lempäälä	
	2022	2021	2022	2021
Kunnanhallitus	7 147 191,48	7 458 674,27	2 118 352,11	1 413 285,72
Hyvinvointilautakunta	40 334 921,84	44 337 942,11	8 283 068,23	10 113 305,59
Sivistyslautakunta	5 275 307,67	5 039 217,07	5 246 698,93	5 004 895,23
Yhdyskuntalautakunta	11 613 490,09	16 009 283,08	5 344 921,15	10 054 002,30
Muut palvelut	11 282 275,26	8 628 891,89	0,00	0,00
<i>Toimintatuotot yhteensä</i>	<i>75 653 186,34</i>	<i>81 474 008,41</i>	<i>20 993 040,42</i>	<i>26 585 488,84</i>

Konsernisarakkeessa on esitetty kunnan osuus tytäryhtiöiden, osakkuusyhteisöjen ja kuntayhtymien tuotoista seuraavasti:

Kunnanhallitus: Lempäälän Kehitys Oy, Tampereen kaupunkiseudun Ky, Pirkanmaan liitto Ky, Lempäälän Kiinteistöhuolto ja -tekniikka LEKITEK Oy, Lempäälän Vuokrakodit Oy, Lempäälän Parkkikiinteistöt Oy, Lempäälän Kuljun Koulutalo Oy, Mainiemi Oy, Lempon Parkki Oy, Kiinteistö Oy Moision Teollisuustalo

Hyvinvointilautakunta: Pirkanmaan sairaanhoitopiirin Ky

Sivistyslautakunta: Valkeakosken seudun koulutuskuntayhtymä

Yhdyskuntalautakunta: Lempäälän Vesi Oy, As Oy Lempäälän Himminnaapuri, As Oy Lempäälän Toimelantalo

Muut palvelut: Lempäälän Lämpö Oy, Lempäälän Energia Oy

7. VEROTULOJEN ERITTELY

	Lempäälä	
	2022	2021
Kunnan tulovero	102 505 881,38	96 010 894,10
Osuus yhteisöveron tuotosta	7 490 926,15	6 934 962,85
Kiinteistövero	6 409 882,16	5 896 765,86
<i>Verotulot yhteensä</i>	<i>116 406 689,69</i>	<i>108 842 622,81</i>

8. VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY

	Lempäälä	
	2022	2021
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	24 300 483,00	23 322 177,00
<i>Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus (+/-)</i>	87 727,00	229 152,00
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	-2 266 907,00	-2 563 952,00
Verotulomenetyksen kompensatio	9 336 019,00	7 758 150,00
<i>Valtionosuudet yhteensä</i>	<i>31 369 595,00</i>	<i>28 516 375,00</i>

9. PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY

	Lempäälä	
	2022	2021
Asiakaspalvelujen ostot	43 441 273,83	40 794 532,59
Muiden palvelujen ostot	28 418 611,69	27 544 756,03
<i>Palvelujen ostot yhteensä</i>	<i>71 859 885,52</i>	<i>68 339 288,62</i>

10. VALTUUSTORYHMILLE ANNETUT TUET

-

11. SELVITYS SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN PERUSTEISTA JA NIIDEN MUUTOKSISTA

Poistonalaisten hyödykkeiden poistot on laskettu kunnanvaltuuston 12.12.2012 vahvistaman poistosuunnitelman mukaisesti.

Mikäli poistosuunnitelmassa on omaisuuslajin kohdalla välys, on käytetty tiukinta/lyhintä poisto-aikaa.

Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden osalta poistot tehdään käyttöönottotilikaudelta yksinkertaistetun menetelmän mukaisesti puolet koko tilikauden normaalipoistoista. Muiden omaisuuslajien osalta poistot on aloitettu kun hyödyke on otettu käyttöön.

Investointiraja on 10 000 euroa. Ensikertaisen kalustamisen osalta ei noudateta rakennusten poisto-aikaa.

*Hyödykkeen perusparannusmeno lisätään hyödykkeen poistamattomaan hankintamenuon ja poistetaan jäljellä olevan poistoajan kuluessa, jollei erilliseen poistosuunnitelmaan ole erityistä syytä. Perusparannusmenon poikkeavaa poisto-aikaa koskeva määrittely tehdään perusparannushankkeen taloudelliseen merkitykseen perustuen hankesuunnitelman yhteydessä.

	Menetelmä	Aika vuosina	Poisto %
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET			
Aineettomat oikeudet	tasapoisto	5	20
Tietokoneohjelmistot	tasapoisto	2	50
Muut pitkävaikutteiset menot			
Perustamis- ja järjestelymenot	tasapoisto	2	50
Tutkimus- ja kehittämismenot	tasapoisto	2	50
Muut pitkävaikutteiset menot	tasapoisto	2	50
Konserniliikearvo	tasapoisto	2	50
Liikearvo	tasapoisto	2	50
Muut	tasapoisto	2	50
AINEELLISET HYÖDYKKEET			
Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa		
Rakennukset			
Asuinrakennukset	tasapoisto	30	3,3
Hallinto ja laitosrakennukset	tasapoisto	20–30	5–3,3
Vapaa-ajan rakennukset	tasapoisto	20	5
Tehdas- ja tuotantorakennukset	tasapoisto	20	5
Muut rakennukset/talusrakennukset	tasapoisto	10	10
Rakennusten peruskorjaukset	*		
Vanhana ostetut rakennukset	*		
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Maa ja vesirakenteet			
Kadut, tiet, torit, puistot	menojäämä		15–20
Sillat, laiturit, uimalat	menojäämä		15–25
Muut maa- ja vesirakenteet	menojäämä		20
Johtoverkostot ja laitteet			
Vedenjakeluverkosto	menojäämä		8–10
Viemäriverkosto	menojäämä		8–10
Kaukolämpöverkko	menojäämä		15
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	menojäämä		20
Puhelin- ja tietoliikenneverkko, keskusasema ja alakeskukset	menojäämä		22
Maakaasuverkko	menojäämä		15
Muut putki- ja kaapeliverkot	menojäämä		20
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet			
Sähkö-, vesi- ja lämpölaitosten laitteet	tasapoisto	10–20	10–5
Kiinteät nosto ja siirtolaitteet	tasapoisto	15	6,7

Liikenteen ohjauslaitteet	tasapoisto	10	10
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	tasapoisto	10	10
Koneet ja kalusto			
Kuljetusvälineet			
Rautaiset alukset	tasapoisto	15	6,7
Puiset alukset ja uivat työkoneet	tasapoisto	8	12,5
Muut kuljetusvälineet	tasapoisto	4	25
Muut koneet ja kalusto			
Muut liikkuvat työkoneet	tasapoisto	5	20
Muut raskaat koneet	tasapoisto	10	10
Muut kevyet koneet	tasapoisto	5	20
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	tasapoisto	5	20
Atk-laitteet	tasapoisto	3	33,3
Muut laitteet ja kalusteet	tasapoisto	3-5	33,3-20
Muut aineelliset hyödykkeet			
Luonnonvarat			käytön mukaan
Arvo- ja taide-esineet			ei poistoaikaa

12. PAKOLLISTEN VARAUSTEN MUUTOKSET

	Konserni	
	2022	2021
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1. (ky)	854 926,60	786 022,10
Lisäykset tilikaudella	23 677,58	70 962,90
Vähennykset tilikaudella	-93 602,72	-2 058,40
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12. (ky)	785 001,46	854 926,60
Muut pakolliset varaukset 1.1.	10 284,60	10 330,93
Lisäykset tilikaudella	0,00	1 264,06
Vähennykset tilikaudella	-8 402,37	-1 310,38
Muut pakolliset varaukset 31.12.	1 882,23	10 284,60

13. PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN MYYNTIVOITOT JA -TAPPIOT

	Konserni		Lempäälä	
	2022	2021	2022	2021
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	1 491 797,14	5 524 381,19	1 491 797,14	5 524 381,19
Osakkeiden luovutusvoitot	21 260,29	1 873,36	21 260,29	0,00
Muut luovutusvoitot	413 884,63	0,00	729 335,68	0,00
<i>Luovutusvoitot yhteensä</i>	<i>1 926 942,06</i>	<i>5 526 254,55</i>	<i>2 242 393,11</i>	<i>5 524 381,19</i>
Muut toimintakulut				
Muut luovutustappiot	23 689,61	4 482,07	0,00	0,00
<i>Luovutustappiot yhteensä</i>	<i>23 689,61</i>	<i>4 482,07</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>

14. SATUNNAISTEN TUOTTOJEN JA KULUJEN ERITTELY

-

15. RAHOITUSTUOTTOIHIN SISÄLTYVÄT TUOTTO OSUUKSISTA MUISSA YRITYKSISSÄ

	Lempäälä	
	2022	2021
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	289 426,65	272 756,89
<i>Yhteensä</i>	<i>289 426,65</i>	<i>272 756,89</i>

16. ERITTELY POISTOERON MUUTOKSISTA

-

Tasetta koskevat liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

17. KULUIKSI KIRJAAMATTOMAT MENOT JA PÄÄOMA-ALENNUKSET

-

18. ARVONKOROTUKSET

	Konserni	
	2022	2021
Arvonkorotukset	1 431,74	1 431,74

19. PYSYVIEN VASTAAVIEN ERITTELY

Aineettomat hyödykkeet

Lempäälä

	Muut pitkävaikutteiset menot
Poistamaton hankintameno 1.1.	590 983,83
Lisäykset tilikauden aikana	864 557,91
Siirrot erien välillä	3 571,72
Tilikauden poisto	-597 229,37
<i>Poistamaton hankintameno 31.12.</i>	<i>861 884,09</i>
<i>Kirjanpitoarvo 31.12.</i>	<i>861 884,09</i>

Aineelliset hyödykkeet

Lempäälä

	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja kesk.eräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	35 206 585,54	51 932 935,13	24 810 692,81	121 948,49	61 388,60	403 945,26	112 537 495,83
Lisäykset tilikauden aikana	593 086,45	2 624 542,90	2 834 014,71	51 036,08	0,00	3 164 622,62	9 267 302,76
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-754 593,17	-754 593,17
Vähennykset tilikauden aikana	-31 907,86	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-31 907,86
Siirrot erien välillä	0,00	284 622,66	0,00	0,00	0,00	-288 194,38	-3 571,72
Tilikauden poisto	0,00	-4 620 223,15	-5 012 457,84	-52 614,88	0,00	0,00	-9 685 295,87
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	-45 862,83	0,00	0,00	0,00	0,00	-45 862,83
<i>Poistamaton hankintameno 31.12.</i>	<i>35 767 764,13</i>	<i>50 176 014,71</i>	<i>22 632 249,68</i>	<i>120 369,69</i>	<i>61 388,60</i>	<i>2 525 780,33</i>	<i>111 283 567,14</i>
<i>Kirjanpitoarvo 31.12.</i>	<i>35 767 764,13</i>	<i>50 176 014,71</i>	<i>22 632 249,68</i>	<i>120 369,69</i>	<i>61 388,60</i>	<i>2 525 780,33</i>	<i>111 283 567,14</i>

Maa- ja vesialueet erittely

	Konserni		Lempäälä	
	2022	2021	2022	2021
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	1 334 630,15	1 323 114,02	372 538,88	295 162,75
Muut maa- ja vesialueet	37 363 295,97	36 856 460,88	35 395 225,25	34 911 422,79
<i>Maa- ja vesialueet yhteensä</i>	<i>38 699 357,86</i>	<i>38 181 006,64</i>	<i>35 767 764,13</i>	<i>35 206 585,54</i>

Osakkeet ja osuudet

Lempäälä

	Osakkeet konserniyh- tiöt	Osakkeet omistusy- teys- yhteisöt	Kuntayh- tymä- osuudet	Muut osak- keet ja osuu- det	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	24 246 300,69	1 051 620,04	4 789 521,68	9 087 249,13	39 174 691,54
Lisäykset	2 105 372,00	0,00	0,00	0,00	2 105 372,00
Vähennykset	-95 384,59	0,00	0,00	-8 370,71	-103 755,30
<i>Hankintameno 31.12.</i>	<i>26 256 288,10</i>	<i>1 051 620,04</i>	<i>4 789 521,68</i>	<i>9 078 878,42</i>	<i>41 176 308,24</i>
<i>Kirjanpitoarvo 31.12.</i>	<i>26 256 288,10</i>	<i>1 051 620,04</i>	<i>4 789 521,68</i>	<i>9 078 878,42</i>	<i>41 176 308,24</i>

Joukkovelkakirja-, muut laina ja muut saamiset

Lempäälä

	Saamiset kon- serniyhteisöt	Saamiset muut yhtei- söt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	30 242 610,02	390 026,50	30 632 636,52
Lisäykset	16 854,00	0,00	16 854,00
Vähennykset	-5 000,00	0,00	-5 000,00
Siirrot erien välillä	4 975,37	-4 975,37	0,00
<i>Hankintameno 31.12.</i>	<i>30 259 439,39</i>	<i>385 051,13</i>	<i>30 644 490,52</i>
<i>Kirjanpitoarvo 31.12.</i>	<i>30 259 439,39</i>	<i>385 051,13</i>	<i>30 644 490,52</i>

20.–22. OMISTUKSET TYTÄRYHTEISÖISSÄ, KUNTAYHTYMISSÄ JA OSAKKUUSYHTEISÖISSÄ

Nimi	Y-tunnus	Kon- ser- nin omis- tus- osuu- s %	Kun- nan omis- tus- osuu- s %	Kuntakonsernin		
				osuus omasta omasta (€)	osuus vie- raasta pää- omasta (€)	osuus tilikau- den tulok- sesta (€)
Tytäryhteisöt						
Lempäälän Lämpö Oy	0150718-8	100	100	2 376 018,48	8 628 213,29	-1 370 615,31
Lempäälän Energia Oy	0150764-7		100	620 598,32	19 299 934,61	84 511,93
Lempäälän Vuokrako- dit Oy	0512440-8	100	100	1 190 751,58	34 056 961,69	-88 641,65
As Oy Lempäälän Him- minnaapuri	1599064-1		100	174 379,18	1 342 036,08	23,74
As Oy Lempäälän Toi- melantalo	1821327-4		100	23 222,54	1 894 901,74	28,92
Lempäälän Kiinteistö- huolto ja -tekniikka LE- KITEK Oy	0282724-7	87,2	100	425 430,64	1 094 965,01	101 195,76
Lempäälän Vesi Oy	3096224-3	100	100	9 546 515,88	40 608 853,95	-613 127,48
Lempon Parkkikiinteis- töt Oy (ent. Lempon Parkki Oy)	2762349-4	100	100	5 334 437,03	4 029 590,35	-331 319,62
Lempon Parkki Oy	3141160-3		100	261 417,78	81 023,03	-18 334,09
Lempäälän Kehitys Oy	1558681-7	70	100	337 543,10	91 970,57	-29 286,61
Lempäälän Kuljun Kou- lutalo Oy	1904099-3	85,6	85,55	2 389 306,80	15 551,65	-88 880,96
Mainiemi Oy	0150726-8	100	100	0,00	0,00	7 911,65
Kiinteistö Oy Moision Teollisuustalo	0644841-2	100	100	29 739,19	5 518,12	-2 856,21
Koy Lempäälän Uima- halli	3216682-2	55	55	2 191 694,04	7 818 476,34	-8 023,66
Kuntayhtymät						
Pirkanmaan Liitto	0828308-4	3,43	3,43	56 916,58	165 426,97	-1 519,40
Pirkanmaan Sairaanhoi- topiirin kuntayhtymä	0826597-8	2,94	2,94	6 378 607,82	19 974 460,74	19 554,37
Tampereen kaupunki- seudun kuntayhtymä	2014682-4	5,46	5,46	34 075,40	22 005,05	9,74
Valkeakosken seudun koulutuskuntayhtymä	0206289-7	4,21	4,21	409 925,67	97 040,63	9 865,34

Osakkuusyhteisöt

Aleksinvirasto Oy	0357519-2	41,8	41,8	385 962,13	5 548,70	-7 484,04
Asunto Oy Lemposrinne	0150840-4		34,04	230 592,20	33 699,92	2,05
Asunto Oy Lempäälän Makasiinipuisto	1471207-6		42,1	924 092,44	2 953,50	-4 614,29
Kiinteistö Oy Kiiltohaka	0231529-2	50	50	18 934,38	46 099,75	2,45
Kiinteistö Oy Sääksjärven Liikekeskus	0530771-4	47,3	47,3	176 172,12	3 406,83	-688,69
Lempäälän Jäähalli Oy	0862088-8	39,9	42,1	141 966,01	556 362,74	82 561,22

23. SAAMISTEN ERITTELY

	Lempäälä			
	2022		2021	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	189 744,28	0,00	319 913,42
Lainasaamiset	174 000,00	4 638 751,37	174 200,00	3 252 324,68
<i>Yhteensä</i>	<i>174 000,00</i>	<i>4 828 495,65</i>	<i>174 200,00</i>	<i>3 572 238,10</i>
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	194,71	0,00	0,00
Siirtosaamiset	0,00	111 413,97	0,00	111 413,97
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>111 608,68</i>	<i>0,00</i>	<i>111 413,97</i>
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	7 647,35	0,00	0,00
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>7 647,35</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
<i>Saamiset yhteensä</i>	<i>174 000,00</i>	<i>4 947 751,68</i>	<i>174 200,00</i>	<i>3 683 652,07</i>

24. SIIRTOSAAMISIIN SISÄLTYVÄT OLENNAISET ERÄT

	Konserni		Lempäälä	
	2022	2021	2022	2021
Siirtyvät korot	666,81	778,81	0,00	
Verosaamiset	0,00	104 381,52	0,00	0,00
Jaksotetut henkilöstökulut	178 416,69	118 677,47	102 269,53	46 422,60
Kelan korvaus työterveyshuollosta		0,00	730,50	0,00
Tuet ja avustukset	516 038,09	550 464,71	359 960,00	363 000,00
Hankeavustussaamiset	0,00	108 069,57	0,00	0,00
Koronatuet	0,00	1 290 000,00	0,00	1 290 000,00
Muut siirtosaamiset	828 479,37	572 348,15	413 156,13	387 610,63
Konsernin sisäiset muut siirtosaamiset	111 413,97	108 133,79	111 413,97	111 413,97
<i>Yhteensä</i>	<i>1 635 014,93</i>	<i>2 852 854,02</i>	<i>987 530,13</i>	<i>2 198 447,20</i>

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25. OMAN PÄÄOMAN ERITTELY

	Konserni		Lempäälä	
	2022	2021	2022	2021
Peruspääoma 1.1.	45 563 142,54	45 563 142,54	45 563 142,54	45 563 142,54
Peruspääoma 31.12.	45 563 142,54	45 563 142,54	45 563 142,54	45 563 142,54
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma 1.1.	6 554,86	6 554,86		
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma 31.12.	6 554,86	6 554,86		
Arvonkorotusrahasto 1.1.	11 066,00	11 066,00		
Siirrot erien välillä	147,82	0,00		
Arvonkorotusrahasto 31.12.	11 213,83	11 066,00		
Muut omat rahastot				
Rahastopääomat 1.1.	10 545,07	10 919,37		
Siirrot rahastoon	7,76	0,00		
Siirrot rahastosta	-416,42	-374,30		
Rahastopääoma 31.12.	10 136,40	10 545,07		
Rakennusrahasto 1.1.	702 848,51	702 848,51		
Rakennusrahasto 31.12.	702 848,51	702 848,51		
Muu oma rahasto 4 1.1.	1 507 200,07	1 507 200,07		
Muu oma rahasto 4 31.12.	1 507 200,07	1 507 200,07		
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	2 220 184,98	2 220 593,65		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	29 664 999,27	23 883 941,12	32 118 759,95	29 308 101,70
Aikaisempiin tilikausiin liittyvät korjaukset	-139 684,22	0,00	0,00	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	29 525 315,05	23 883 941,12	32 118 759,95	29 308 101,70
Tilikauden yli-/alijäämä	-2 398 038,70	5 781 058,15	958 117,89	2 810 658,25
<i>Oma pääoma yhteensä</i>	<i>74 928 372,56</i>	<i>77 466 356,32</i>	<i>78 640 020,38</i>	<i>77 681 902,49</i>

Edellisten tilikausien yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät

	Lempäälä	
	2022	2021
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	32 118 759,95	29 308 101,70
Tilikauden yli-/alijäämä	958 117,89	2 810 658,25
Kertynyt poistoero 31.12.	1 930 943,61	1 893 135,75
Vapaaehtoiset varaukset 31.12.	12 580 808,44	15 000 000,00
<i>Kertynyt yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät yhteensä</i>	<i>46 649 059,47</i>	<i>49 011 895,70</i>

26. ERITTELY POISTOEROISTA

	Lempäälä	
	2022	2021
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	1 930 943,61	1 893 135,75

27. PITKÄAIKAISET VELAT

	Lempäälä	
	2022	2021
Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	20 691 702,22	24 875 032,90
<i>Pitkäaikaiset velat yhteensä</i>	<i>20 691 702,22</i>	<i>24 875 032,90</i>

28. JOUKKOVELKAKIRJALAINAT

	Lempäälä	
	2022	2021
Kuntarahoitus, sopimus 286831	5 500 000,00	0,00
Kuntarahoitus, sopimus 279171	14 500 000,00	0,00
Kuntarahoitus, sopimus 241907	0,00	12 500 000,00
<i>Joukkovelkakirjalainat yhteensä</i>	<i>20 000 000,00</i>	<i>12 500 000,00</i>

29. PAKOLLISET VARAUKSET

	Konserni	
	2022	2021
Muut pakolliset varaukset		
Potilasvahinkovakuutusmaksu	785 001,46	854 926,60
Muut pakolliset varaukset	1 882,23	10 284,60
<i>Muut pakolliset varaukset yhteensä</i>	<i>786 883,69</i>	<i>865 211,21</i>

30. VIERAS PÄÄOMA

	2022		2021	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Lainat	0,00	6 444 114,12	0,00	5 488 460,39
Saadut ennakot	0,00	0,00	0,00	21 296,94
Ostovelat	0,00	706 904,99	0,00	956 736,34
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>7 151 019,11</i>	<i>0,00</i>	<i>6 466 493,67</i>
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	2 644 963,60	0,00	2 923 984,24
Siirtovelat	0,00	434 727,06	0,00	0,00
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>3 079 690,66</i>	<i>0,00</i>	<i>2 923 984,24</i>

31. SEKKILIMIITTI

-

32. MUIDEN VELKOJEN ERITTELY

	Konserni	
	2022	2021
Muut velat		
Liittymismaksut	5 500 612,10	5 092 837,19
Muut velat	24 379,89	56 384,74
<i>Muut velat yhteensä</i>	<i>5 524 991,99</i>	<i>5 149 221,93</i>

33. SIIRTOVELKoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Lempäälä	
	2022	2021	2022	2021
Jaksotetut henkilöstökulut	12 250 483,75	12 671 724,77	8 942 573,44	8 819 697,66
Korkojaksotukset	534 500,63	531 030,99	174 576,15	26 740,03
Tuloennakot	2 720 994,21	2 538 290,89	2 082 108,96	2 504 799,99
Muut siirtovelat	829 493,59	967 760,93	827 310,66	31 369,76
<i>Yhteensä</i>	<i>16 335 472,18</i>	<i>16 708 807,59</i>	<i>12 026 569,21</i>	<i>11 382 607,44</i>

Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

34. KIINNITYKSET, PANTTAUKSET TAI MUUT OMAISUUSVELKOJEN VAKUUDET

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin

	Konserni	
	2022	2021
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	15 730 064,83	16 501 590,43
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	35 870 140,92	38 227 568,68
<i>Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä</i>	<i>35 870 140,92</i>	<i>38 227 568,68</i>

35.–37. VAKUUDET JA TAKAUKSET

	Konserni	
	2022	2021
Omasta puolesta annetut vakuudet		
Kiinteistökiinnitykset	44 162,04	44 162,04
Yrityskiinnitykset	471 061,76	471 061,76
Pantattujen arvopapereiden kirjanpitoarvo	0,00	733,09
Muut	5 586,73	5 567,55
<i>Yhteensä</i>	<i>520 810,53</i>	<i>521 524,44</i>

38. VUOKRAVASTUUT

	Konserni		Lempäälä	
	2022	2021	2022	2021
Toimitilojen vuokravastuut	38 749 735,73	38 532 060,43	34 264 653,98	26 920 622,97
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut	4 535 615,25	7 655 342,42	4 318 385,45	7 415 910,49
Maa-alueiden vuokravastuut	787 332,00	56,46	0,00	0,00
Muut vuokravastuut	1 906 411,95	1 995 162,76	0,00	0,00
<i>Vuokravastuut yhteensä</i>	<i>45 979 094,93</i>	<i>48 182 622,08</i>	<i>38 583 039,43</i>	<i>34 336 533,46</i>
- siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	4 390 953,94	4 225 104,11	3 544 317,79	3 064 213,05

39.-40. VASTUUSITOUMUKSET

Järjestelyjen tarkoitus	Konserni		Lempäälä	
	2022	2021	2022	2021
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Jäljellä oleva pääoma			60 755 582,75	48 059 290,00
Takaukset osakkuusyhteisöjen puolesta				
Jäljellä oleva pääoma	958 158,22	1 134 153,00	958 158,22	1 134 153,00

Muut kunnan antamat vastuusitoumukset ja vastuut

	2022	2021
Tavasea koskeva omavelkainen takaus Tampereen kaupungille	138 470	138 470
Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo Oy koskeva omavelkainen takaus Tampereen kaupungille (KV 18.4.2018)	22 041 000	22 041 000
Kunnan osuus Kuntien takauskeskuksen takausvastuista	182 936 419	168 469 187
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta	105 789	110 356
Kunnan takaamat lainat muille yhteisöille	10 890 183	12 093 517

41. MUUT KUNTAA KOSKEVAT TASEEN ULKOPUOLISET JÄRJESTELYT

Maankäyttösopimusten velvoitteet 2022

Yksityisten maanomistajien kanssa tehtyihin seuraaviin maankäyttösopimuksiin sisältyy kunnan tehtäviksi tulevia kunnallistekniikan rakentamisvelvoitteita (tilanne 31.12.2022):

- Hiiroksentien asemakaavan muutosalueen (kaavanumero 4044) kunnallistekniikan rakentamisesta on sovittu alueen maanomistajien kanssa vuonna 2019, että jalankululle ja polkupyöräilylle varattu tie/katu suunnitellaan ja rakennetaan 12 kuukauden kuluessa asemakaavan lainvoimaistumisesta, mikäli alueen tonttien rakentaminen on alkanut.

Asemakaavan muutos vahvistunut 16.6.2021. Hulevesiviemäriverkostoa on rakennettu vuoden 2022 aikana. Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu tie/katu rakennetaan vuoden 2023 aikana.

- Linnajärventien itäosan asemakaavan muutosalueen (kaavanumero 10049) kunnallistekniikan rakentamisesta on sovittu alueen maanomistajien kanssa vuonna 2021, että kadut ja muu kunnallistekniikka suunnitellaan ja rakennetaan 36 kuukauden kuluessa asemakaavan lainvoimaistumisesta, mikäli alueen tonttien rakentaminen on alkanut.

Asemakaavan muutos vahvistunut 5.10.2022. Infrasuunnittelu on käynnissä katujen ja kunnallistekniikan osalta. Rakentaminen tapahtuu vuosien 2024–2025 aikana.

- Asemakorttelin asemakaavan muutosalueen (kaavanumero 4042) kunnallistekniikan rakentamisesta on sovittu alueen maanomistajan kanssa vuonna 2021, että jalankululle varattu katu (Mainiemenkuja) suunnitellaan ja rakennetaan 12 kuukauden kuluessa asemakaavan lainvoimaistumisesta, mikäli asemakaava-alueen korttelien 34 ja 35 rakentaminen tätä edellyttää.

Asemakaavan muutos vahvistunut 11.8.2021. Jalankululle varattu katu rakennetaan aikaisintaan vuonna 2024, kun korttelien 34/35 rakentaminen sitä edellyttää.

Muut sopimusvastuut

Kunta on tehnyt palvelusopimuksen (2019) talous- ja palkanlaskentapalveluiden tuottamisesta Sarastia Oy:n (in house) kanssa. Palvelusopimus on astunut voimaan 1.1.2020 alkaen.

Järjestelyjen tarkoitus	Konserni	
	2022	2021
Arvonlisäveron palautusvastuu	416 650,45	495 383,39

Johdannaissopimukset

Lempäälän kunnan lainasalkun uudelleensuojaus ja siihen liittyvät johdannaissopimukset on toteutettu keväällä 2015 tehdyn lainasalkun analyysin pohjalta. Tehokkaampi suojautuminen markkinakorkojen nousua vastaan oli riskienhallinnallisesti välttämätöntä, sillä jo 1 % markkinakorkotason nousu olisi aiheuttanut kunnan lainasalkussa liki 800 000 €:n vuosittaisen korkokustannusten kasvun. Lisäksi riskiä lisää se, että kuntastrategian mukaisten kasvuinvestointien määrän ja rahoituslaskelman perusteella on ennakoitavissa, että voimakkaasti kasvavan kunnan lainasalkkuun kohdistuu tulevinakin vuosina merkittävä uudelleenrahoitustarve.

Suojausstrategialla portfoliosuojataan lainasalkkua, jonka nykyinen ja tuleva velkamäärä on todennettavissa tilinpäätöksistä, taloussuunnitelmista ja kuntastrategiasta. Lainasalkun suojausasteeksi on päätetty vähintään 50 % ja se toteutuu asteittain, 2020–2024 voimaan astuvin sopimuksin. Tällöin samalla saatiin hyödynnettyä myös vaihtuvakorkoiseksi muutetun lainasalkun alhaista korkokustannustasoa vuosina 2015–2022.

Alla eriteltyt, suojausstrategian mukaiset kynnykselliset koronvaihtosopimukset ovat luonteeltaan suojaavia:

- a) niiden tarkoitus on suojata kunnan nykyistä ja tulevaa vaihtuvakorkoista lainasalkkua markkinakorkotason nousulta,
- b) korkotason noustessa sopimuksista maksetaan aina markkinakorkotasoa matalampaa korkoa,
- c) korkotason noustessa sopimusten positiivinen markkina-arvo kasvaa,
- d) sopimukset kumoavat kokonaan tai osittain korkojen nousun aiheuttaman korkokulujen kasvamisen,
- e) sopimukset voidaan aina muokata tavallisiksi koronvaihtosopimuksiksi ja markkina-arvo on tällöin aina positiivinen.

JOHDANNAISSOPIMUKSET

	Lempäälän kuntakonserni		Lempäälän kunta	
	2022	2021	2022	2021
Järjestelyn tarkoitus	Käypä arvo	Käypä arvo	Käypä arvo	Käypä arvo
1 Pohjola Pankki Oy, sopimusnimi LEMPAALA1 on tehty suojaamaan kunnan vaihtuvakorkoisen lainasalkun korkoriskiä pitkällä aikavälillä. Sopimus on astunut voimaan vaiheittain nousevalla pääomalla siten, että koronvaihtosopimuksen pääoma oli: ajanjaksolla 26.6.2020 - 28.6.2021 10 milj. €, ajanjaksolla 28.6.2021 - 27.6.2022 20 milj. € ja on ajanjaksolla 27.6.2022-26.6.2045 30 milj. €. Sopimus on tehty kiinteään 1,6 % korkotasoon siten, että kynnyskatto on 4 %. Viitekoron (3 kk eb.) noustessa yli 4 %:n sopimus on yhä suojaava, koska maksettava korkotaso on sovittu vaihtuvaa korkoa alemmaksi (viitekoroko - 1 %). Herkkyys; korkokäyrän nousu +1 %:lla = n. 1,8 milj. €.	503 557	-9 374 163	503 557	-9 374 163
2 Pohjola Pankki Oy, sopimusnimi LEMPAALA2 on tehty suojaamaan kunnan vaihtuvakorkoisen lainasalkun korkoriskiä pitkällä aikavälillä. Pääomaltaan 5 milj. € sopimus on voimassa ajanjaksolla 15.2.2024 - 15.2.2046. Sopimus on tehty kiinteään 0,93 % korkotasoon siten, että kynnyskatto on 5 %. Viitekoron (3 kk eb) noustessa yli 5 %:n sopimus on yhä suojaava, koska maksettava korkotaso on sovittu vaihtuvaa korkoa alemmaksi (viitekoroko - 1 %). Herkkyys; korkokäyrän nousu +1 %:lla = n. 0,3 milj. €.	561 616	-687 977	561 616	-687 977
3 Pohjola Pankki Oy, sopimusnimi LEMPAALA3 on tehty suojaamaan kunnan koko lainasalkun korkoriskiä pitkällä aikavälillä. Pääomaltaan 5 milj. € sopimus on voimassa ajanjaksolla 21.3.2024 - 21.3.2046. Sopimus on tehty kiinteään 0,97 % korkotasoon siten, että kynnyskatto on 5 %. Viitekoron (3 kk eb) noustessa yli 5 %:n sopimus on yhä suojaava, koska tuolloinkin maksettava korkotaso on sovittu vaihtuvaa korkoa alemmaksi (viitekoroko - 1 %). Herkkyys; korkokäyrän nousu 1 %:lla = n. 0,3 milj. €.	525 164	-728 502	525 164	-728 502

<p>4 Pohjola Pankki Oy, sopimus nro 403 014 on optio koronvaihtosopimukseen nro 4. Lempäälän kunta on myynyt swaption, jonka avulla on purettu kolme Pohjola Pankin kanssa v.2012 tehtyä koronvaihtosopimusta ilman välitöntä kassavirtavaikutusta. Toimenpiteellä kunta alensi lainasalkun korkokustannuksia. Sopimuksen pääoma on 10 milj. euroa ja pankilla on oikeus toteuttaa 3 kk euriboria vastaan koronvaihtosopimus ajalle 26.6.2025 - 26.6.2045 kiinteään korkotasoon 0,7 %. Sopimuksessa on molemmin puolinen ennenaikaisen päättymisen erityisehto, jossa joko pankki tai kunta päättää ennenaikaisesta sopimuksen päättämisestä vuonna 2025 ja aina 5 vuoden välein tästä eteenpäin. Mikäli sopimus toteutuu alkaen 26.6.2025, se on tavallinen suojaava koronvaihtosopimus, jonka toteutustaso on huomattavasti alle teko- ja nykyhetken markkinatasojen. Mikäli sopimus ei toteudu, on sen markkina-arvo eräpäivänä 0 € ja se erääntyy arvottomana. Herkkyys; korkokäyrän nousu +1 %:lla = n. 0,1 milj. €.</p>	-158 158	-941 498	-158 158	-941 498
<p>5 Pirkanmaan Sairaanhoidopiiri ky:n korkosuojauksiin liittyvät johdannaisopimukset: Nimellisarvo 31.12.2022 4 131 759 €</p>	717 090	-121 010		
<p>6 Kuntarahoitus Oyj, sopimus nro 32076, Lempäälän Energia Oy:n investointilainan alenevaan pääomaan vuoteen 2027 asti kytketty koronvaihtosopimus, jolla on suojauduttu markkinakoron nousua vastaan, kiinteä korko 1,642 %. Sopimuksen pääomasaldo 31.12.2022 on 931 040 €.</p>	28 155	-51 843		

Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

42. HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ 31.12.

	Lempäälä	
	2022	2021
Kunnanhallitus	145	127
Hyvinvointilautakunta	493	483
Sivistyslautakunta	826	819
Yhdyskuntalautakunta	44	45
<i>Henkilöstö yhteensä 31.12.</i>	<i>1 508</i>	<i>1 474</i>
	2022	2021
Kunnanhallitus		
Hallintoprosessi	26	27
Henkilöstöprosessi	55	33
Talousprosessi	64	67
Hyvinvointilautakunta/Hyvinvoinnin palvelualue		
Hyvinvoinnin palvelualueen hallinto	48	26
Terveyspalvelut	180	186
Vanhus ja vammaispalvelut	199	207
Perhe- ja sosiaalipalvelut	66	64
Sivistyslautakunta/ Sivistyksen palvelualue		
Sivistystoimen hallinto	58	51
Osaketoimintamalli	4	3
Opetuspalvelut	377	379
Varhaiskasvatuspalvelut	275	275
Yhteisöpalvelut	112	111
Yhdyskuntalautakunta/Yhdyskunnan palvelualue		
Yhdyskunnan palvelualueen hallinto ja seudulliset palvelut	3	4
Tilat ja rakennuttaminen	8	7
Yhdyskuntasuunnittelu ja kunnossapito	-	16
Infrapalvelut	8	-
Tontti- ja mittauspalvelut	8	-
Maankäytön suunnittelu	7	7
Rakennus- ja ympäristövalvonta	10	11
<i>Henkilöstö yhteensä 31.12.</i>	<i>1 508</i>	<i>1 474</i>

43. HENKILÖSTÖKULUT

	Lempäälä	
	2022	2021
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	66 732 443,78	63 564 084,19
<i>Henkilöstökulut yhteensä</i>	<i>66 732 443,78</i>	<i>63 564 084,19</i>

44. LUOTTAMUSHENKILÖN PALKKIOSTA PERITYT JA TILITETYT LUOTTAMUSHENKILÖMAKSUT

	Lempäälä	
	2022	2021
Keskustan Lempäälän kunnallisjärjestö ry	8 524,87	8 803,16
Kokoomuksen Lempäälän kunnallisjärjestö ry	14 571,42	10 549,00
Lempäälän Perussuomalaiset ry	5 755,93	3 701,00
Lempäälän Sosialidemokraattinen kunnallisjärjestö ry	10 887,50	9 604,18
Lempäälän Vihreät ry	4 436,44	5 273,00
Suomen Kristillisdemokraattien Lempäälän paikallisosasto	3 875,35	3 429,04
Vasemmistoliiton Lempäälän kunnallisjärjestö ry	2 297,25	2 805,38
<i>Palkkiot yhteensä</i>	<i>50 348,76</i>	<i>44 163,76</i>

45. TILINTARKASTAJAN PALKKIOT

	Lempäälä	
	2022	2021
BDO Audiator Oy		
Tilintarkastus	25 192,98	19 094,42
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	3 098,00	5 240,00
Muut palkkiot	3 535,10	593,30
<i>Palkkiot yhteensä</i>	<i>31 826,08</i>	<i>24 926,72</i>

46. INTRESSITAHOJEN VÄLISET OLENNAISET JA EI-TAVANOMAISET LIIKETOIMET

Kunnan ja sen konserniyhtiöiden väliset liiketoimet

Lempäälän Vesi Oy:

Vuoden 2019 tilinpäätöksen yhteydessä toteutettiin vesiliikelaitoksen liiketoimintakauppa ja Lempäälän Vesi Oy aloitti liiketoimintansa vuonna 2020. Yhtiön perustamistoimien yhteydessä osa liiketoimintakaupan kauppahinnasta jäi Lempäälän Vesi Oy:n vastattavaksi ns. perustamislainojen (2) takaisinmaksuvastuuna. Lempäälän kunnalle tapahtuva lainojen takaisinmaksujen aika-
taulut on sopeutettu yhtiön liiketoimintasuunnitelmaan.

Perustamislaina nro 1: pääoma 15,0 milj. €, ilman vuosilyhennyksiä oleva 10 vuoden ns. bullet-laina, korko 1,05 %. Laina-ajan jälkeen osapuolet sopivat neuvottelevat jatkorahoituksen muodon ja tekevät sitä koskevan rahoitussopimuksen.

Perustamislaina nro 2: pääoma 14.863.739 €, laina-aika 31.12.2019 - 30.06.2058, tasalyhennykset 6 kk välein 1.1.2024 lukien, korko 1,05 %. Velan ehtoja voidaan muuttaa 3 vuoden välein velallisen ja Lempäälän kunnan välisellä sopimuksella.

Lempäälän Vuokrakodit Oy:

Kunta on myöntänyt 100 % tytäryhtiön Lempäälän Vuokrakodit Oy:n omistamalle As Oy Kurjenjalalle (vuonna 1991) ja As Oy Tuiskunkartanolle (vuonna 1993) pitkäaikaiset lainat. Lyhennykset on sovittu tapahtuvaksi 2 vuodessa yhtiöiden saamien valtion asuntolainojen takaisinmaksujen jälkeen. Lainojen pääomat ovat 71 916,32 € ja 41 930,09 €.

Lempäälän Kiinteistöhuolto ja -tekniikka LEKITEK Oy:

Kunta on yhdessä Lempäälän Kiinteistöhuolto ja -tekniikka LEKITEK Oy:n kanssa laatinut joulukuussa 2020 edelleen voimassa olevan palvelusopimuksen (alkaen 1.1.2021) siivous-, kiinteistöhuolto-, viher- ja liikuntapaikkapalveluiden sekä laitos- ja välinehuollon palveluiden osalta. Laitos- ja välinehuollon osuus ko. sopimuksesta on päättynyt hyvinvointialueuudistuksen myötä.

Lempäälän Kehitys Oy:

Kunta on laatinut Lempäälän Kehitys Oy:n kanssa tammikuussa 2022 elinkeinopalveluja koskevan palvelusopimuksen 1.1.-31.12.2022 väliseksi ajaksi.

[Kunnan ja sen osakkuusyhteisöjen väliset liiketoimet](#)

Lempäälän Jäähalli Oy:

Kunta on myöntänyt osaomistamalleen Lempäälän Jäähalli Oy:lle 283 000 € lainan, jonka pääoma 31.12.2022 on 265 000 €. Lainan korko on euribor 12 kk + 1,0 %. Lisäksi kunta on myöntänyt yhtiön investointeihin otetuille rahalaitoslainoille omavelkaisen takauksen. Taattujen lainojen enimmäispääomaksi on päätöksellä rajattu 1 308 053,72 € ja takauspäätös edellyttää lainakan- nan osittaista korkosuojausta. Takauksen vastavakuutena on yhtiön kiinnittämät pantti- ja haltijavelkakirjat. Sekä takaus- että lainapäätös ovat tehty ennen kuntalain 2015 voimaantuloa.

[Liiketoimet muiden intressitahojen kanssa \(kunnanjohtaja, kunnanhallituksen jäsenet ja varajäsenet, kunnan muiden toimielinten puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat sekä johtavat viranhaltijat\)](#)

Muiden intressitahojen kanssa ei ole ollut olennaisia, tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia.

ALLEKIRJOITUKSET

Tilinpäätöksen allekirjoitus
Lempäälässä 27.3.2023
Lempäälän kunnanhallitus

Päivänen Maria

Hakala Heikki

Niemi Veijo

Aspila Riina

Hämäläinen Totti

Hämäläinen Ville

Kuisla Johanna

Lehikoinen Hannele

Nurmela Piia

Österberg Pauliina

Virtanen Kari

Heidi Rämö
Kunnanjohtaja

Tilintarkastajan tilinpäätösmerkintä
Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus
Lempäälässä ___pnä _____kuuta 2023

LUETTELOT JA SELVITYKSET

KIRJANPITOKIRJAT

Tasekirja
Tase-erittelyt
Pääkirja
Päiväkirja

APUKIRJAT

Myyntireskontra
Ostoreskontra
Käyttöomaisuus
Konsernikirjanpito

TOSITELAJIT

Kirjanpito
193AS21
AKT
ALV
KPA
50
0
52
53
170
130
120

TAPAHTUMA

Alkusaldot
Aktivoinnit
Alv-maksuajo
Kirjanpitotapahtuman palautustapahtuma
YPH Effica kp -liittymä
Ceepos kp -liittymä
Jamix kp -liittymä
Haahtela kp -liittymä
Muistiotositteet Excelistä
Palkkatositteet
Pankkitositteet

Myyntireskontra

HYV
377
31
34
10-71
32
31

Hyvitysten palautus
Korkolaskutosite
Asiakkaan manuaaliset kohdistukset
Asiakkaan manuaaliset suoritukset
Laskulajit 10-71
Perintä toimeksiantoliittymä
Perintätoimiston suoritukset
Asiakkaan viitemaksut

Ostoreskontra

SÄILYTYSTAPA

Sidottu kirja
Sähköinen arkistointi
Sähköinen arkistointi
Sähköinen arkistointi

SÄILYTYSTAPA

Sähköinen arkistointi
Sähköinen arkistointi
Sähköinen arkistointi
Sähköinen arkistointi

SÄILYTYSTAPA

Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä
Sähköinen arkistointi
Sähköinen arkistointi
Sähköinen arkistointi
Sähköisessä järjestelmässä
Sähköinen arkistointi
Sähköinen arkistointi
Sähköinen arkistointi

Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä
Sähköinen arkistointi

200	Ostolaskut Rondo	Sähköinen arkistointi
21	Ostoreskontramaksut	Sähköisessä järjestelmässä
Käyttöomaisuus		
KOM	Käyttöomaisuustapahtumat	Sähköisessä järjestelmässä
Kirjanpitokirjat		
Pääkirja	Sähköinen arkistointi ja tuloste	10 v
Päiväkirja	Sähköinen arkistointi ja tuloste	10 v
Tasekirja	Sidottu	Pysyvästi
Tase-erittelyt	Sähköinen arkistointi	10 v